UMEÅ KOMMUN

Sammanträdesprotokoll

2015-05-25

Kommunfullmäktige

Tid: **Måndagen den 25 maj 2015 kl. 9:00-17:00**

Plats: **Kommunfullmäktigesalen, Rådhusesplanaden 6**

Beslutande: Se separat förteckning

Övriga deltagare: Jonas Jonsson, stadsdirektör
Anna Holmstedt, nämndsekreterare
Lennart Nilsson, kommunjurist
Ulla-Britt Lindholm, kommunrevisor

Utses att justera: Christer Lindvall (S) Peder Westerberg (FP)

Sekreterare: Agneta Flumé §§ 93-116
Agneta Flumé

Ordförande: Marie-Louise Rönnmark
Marie-Louise Rönnmark

Justerare: Christer Lindvall Peder Westerberg

BEVIS

Justerat protokoll har offentliggjorts genom anslag

Organ:	Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum:	2015-05-25
Anslaget har satts upp:	2015-06-03
Anslaget tas ner:	2015-06-25
Förvaringsplats:	Kommunledningsstaben, nämndkansliet

Underskrift: Kerstin Magnusson
Kerstin Magnusson

Närvarologg för ordinarie ledamöter

Umeå kommunfullmäktiges sammanträde den 25 maj 2015 klockan 14:56:58.

Ledamot	Logg
Marie-Louise Rönnmark ordf. (S)	Ankom kl. 09:07 (p2)
Sven-Olov Edvinsson 1:e vice (C)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Carin Nilsson 2:e vice (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Hans Lindberg (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Anders Ågren (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Moa Brydsten (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Ulrik Berg (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Andreas Lundgren (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Nasser Mosleh (MP)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Margareta Rönngren (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Ulrika Edman (V)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
~~Lasse Jacobson (V)~~	Elisabet Forssell ers. kl. 09:07 (p2) ah
Stefan Nordström (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Tomas Wennström (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Lennart Johansson (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06 , utgår kl. 13:49 (p4), Åsa Ågren Wikström ers. kl. 13:50 (p4)
Janet Ågren (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Peder Westerberg (FP)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Mattias Larsson (C)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Peter ~~Buröström~~ Vigren (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06 , utgår kl. 13:12 (p23), Mea Sethson ers. kl. 13:12 (p23)
Tommy Holmgren (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Lykke Brodin (FI)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Peter Sedlacek (FP)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Håkan Johansson (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Anna-Karin Sjölander (C)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
~~Elisabeth Zachrisson (V)~~	Elsa Andersson Hedkvist ers. kl. 09:08 (p2) ah
Ellika Nordström (-)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Elmer Eriksson (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Veronica Kerr (KD)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Lena Karlsson Engman (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Gudrun Nordborg (V)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Lennart Arvidsson (V)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Christer Lindvall (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Anders Sellström (KD)	Eva Bränström Arnesson ers. kl. 09:09 (p2) till kl. 11:23 (p18), ord. ankom kl. ~~11:23 (p18)~~ p.17 ah
Malin Forss (MP)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
~~Ingela Wallrud (S)~~	Stefan Hagström ers. kl. 09:10 (p2) ah
~~Bernt Andersson (S)~~	Ingemar Andersson ers. kl. 09:10 (p2) ah
Petter Nilsson (SD)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Åsa Bäckström (V)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Elin Jonsson (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Irma Olofsson (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Ulrica Westerlund (FP)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Jan Hägglund (AP)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Kerstin Nilsson (C)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Marianne Löfstedt (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Ingemar Jangvad (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Ari Leinonen (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Birger Andersson (SD)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Gabriel Farrysson (MP)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Emma ~~Nilsson~~ Vigren (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06 , utgår kl. 13:12 (p23), Mikael Berglund ers. kl. 13:12 (p23)

Forts. närvarologg den 25 maj 2015 klockan 14:56:58.

Ledamot	Logg
Jan-Olov Carlsson (V)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Lennart Holmlund (S)	Ankom kl. 09:11 (p2), utgår kl. 14:14 (p5), Charlotta Westerlund ers. kl. 14:15 (p5)
Gunilla Berglund (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Per-Erik Johansson (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Mattias Sehlstedt (V)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
~~Filip Hallbäck (FI)~~	~~Deltar i upprop 1 kl. 09:06, utgår kl. 09:58 (p9)~~, Jonas Halléhn ers. kl. 9,00 ~~09:58 (p9)~~ till kl. 10:12 (p12), Filippa Norberg ers. kl. 10:12 (p12) till kl. 10:27 (p15), Jonas Halléhn ers. kl. 10:27 (p15) ah
~~Igor Jonsson (M)~~	Greger Knutsson ers. kl. 09:11 (p2) ah
Elin Fjellström (FI)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
~~Emma Strömberg (FP)~~	Lotta Holmberg ers. kl. 09:11 (p2) ah
Marikk Henriksson (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Beatrice Årebrand (S)	~~Deltar i upprop 1 kl. 09:06, utgår kl. 09:12 (p2),~~ Mona Westman ers. kl. 09:12 (p2) till kl. 13:12 (p23), ord. ankom kl. 13:12 (p23) ah
Tina Myhrberg (M)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Paulina Granberg (S)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Caroline Täljeblad (V)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
Patrik Brännberg (AP)	Deltar i upprop 1 kl. 09:06
~~Natalja Kaganovich (M)~~	Leif Lundgren ers. kl. 09:12 (p2) dl

CL PN

Bilaga ..... till Kommunfullmäktiges protokoll.

Närvarologg för ersättare

Umeå kommunfullmäktiges sammanträde den 25 maj 2015 klockan 14:57:03.

Ersättare	Logg
* Mona Westman (S)	Ankom kl. 09:12 (p2), utgår kl. 13:12 (p23)
* Ingemar Andersson (S)	Ankom kl. 09:10 (p2)
* Rita Andersson (S)	Ankom kl. 09:13 (p2)
* Charlotta Westerlund (S)	Ankom kl. 09:13 (p2)
* Mikael Berglund (S)	Ankom kl. 09:27 (p2)
* Mea Sethson (S)	Ankom kl. 09:13 (p2)
* Stefan Hagström (S)	Ankom kl. 09:10 (p2)
* Mia Winroth (MP)	Ankom kl. 09:14 (p2)
* Tomas Westerström (AP)	Ankom kl. 09:14 (p2)
* Gun Sandström (AP)	Ankom kl. 09:14 (p2)
* Greger Knutsson (M)	Ankom kl. 09:11 (p2)
* Leif Lundgren (M)	Ankom kl. 09:12 (p2)
* Åsa Ågren Wikström (M)	Ankom kl. 09:14 (p2)
* Tommy Strand (M)	Ankom kl. 09:14 (p2)
* Eric Bergner (C)	Ankom kl. 10:16 (p14)
* Solveig Granberg (C)	Ankom kl. 09:27 (p2)
* Lotta Holmberg (FP)	Ankom kl. 09:11 (p2)
* Eva Bränström Arnesson (KD)	Ankom kl. 09:09 (p2)
* Elsa Andersson Hedkvist (V)	Ankom kl. 09:08 (p2)
* Elisabet Forssell (V)	Ankom kl. 09:07 (p2) 9:55 au
* Jonas Halléhn (FI)	Ankom kl. 09:15 (p2), utgår kl. ~~10:17~~ (p14), ers. återk. kl. 10:22 (p14)
* Filippa Norberg (FI)	Ankom kl. 09:15 (p2)

Ok MLK

§ 93
Diarienr: KS-2015/00459

Interpellation - Tillgången till arbets-skyddskläder samt bil mellan kvinno- och mansdominerade yrkesgrupper?

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Patrik Brännberg, Hans Lindberg, Eva Brändström Arnesson, Elmer Eriksson, Jan Hägglund, Mattias Larsson och Gudrun Nordborg **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om interpellationen.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Jan Hägglund (AP)** följande skriftliga interpellation till kommunstyrelsens ordförande:

Kommunal och Vårdförbundet har låtit sina medlemmar besvara en enkät som berör tillgången till arbetskläder och bil (VK 7/5-2015).

Enkäten visade att det fanns stora skillnader, både när det gällde tillgången till arbets- och skyddskläder samt bil, mellan kvinno- och mansdominerade yrkesgrupper. Detta är det intryck som även arbetarpartiets representanter fått då vi besökt kommunens olika arbetsplatser. Under årtionden.

Eftersom ansvariga politiker och tjänstemän, i samband med uttalanden i media och vid diskussioner i fullmäktige, har visat en allmän välvilja vore det nu välkommet med konkreta satsningar i den kommande budgeten. Senaste gången vi i arbetarpartiet tog upp frågan var i höstas – och då var ju budgeten nyss antagen.

Mot denna bakgrund vill vi ställa följande frågor:

1. *Kommer det att ske någon ekonomisk satsning i budgeten för kommande 3-årsperiod när det gäller att öka de kvinnodominerade yrkenas tillgång till yrkes- och skyddskläder* för att arbeta bort den skillnad som finns gentemot mansdominerade yrken?

2. *Kommer det att ske någon ekonomisk satsning i budgeten för kommande 3-årsperiod* när det gäller att öka de kvinnodominerade yrkenas tillgång till bil inom - exempelvis – hemtjänsten?

3. Kommer det att ske några andra satsningar än ekonomiska under den kommande 3-årsperioden för att öka de kvinnodominerade yrkenas tillgång till arbets- och skyddskläder samt bil - exempelvis genom inrättandet av bilpooler eller andra åtgärder?

Kommunstyrelsens ordförande, Hans Lindberg (S), lämnar följande skriftliga svar:

Interpellanten ställer tre frågor som rör tillgång till kläder och bilar och satsningar kring detta. Det är viktiga frågor, liksom att arbeta övergripande med jämlika och demokratiska arbetsplatser med god arbetsmiljö. Svaren på dessa tre frågor är att budgeten för de kommande tre åren är ännu inte fastställd. De satsningar som görs 2016 kommer att fastställas av kommunfullmäktige i juni och sedan är det upp till personalutskottet och nämnder att arbeta utifrån dessa förutsättningar under hösten och att då prioritera sin verksamhet. Frågan om exempelvis arbetskläder regleras redan i vissa delar i befintliga kollektivavtal och är upp till de avtalsförhandlingar som sker.

§ 94
Diarienr: KS-2015/00501

Fråga - När kommer V:a länken att byggas?

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Jan Hägglund och Hans Lindberg **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om frågan.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Jan Hägglund (AP)** följande fråga till kommunstyrelsens ordförande:

Påbörjandet av Västra Länken i ringledssystemet har skjutits upp flera gånger. Den 18 mars i år meddelade Trafikverket att det blir ytterligare en större försening. Enligt nämnda verk kommer Västra länken att vara färdigställd tidigast under hösten 2021 - detta med en byggstart under år 2018. Byggstarten har redan skjutits upp vid fler än ett tillfälle tidigare och det senaste beskedet är oroande på en rad sätt. En av de mest oroande aspekterna är att Umeå kommuns åtgärdsprogram mot de olagligt höga halterna av kvävedioxid i centrala Umeå till helt övervägande del - TYVÄRR - är kopplade till bygget av V:a Länken. Detta gällde för det ursprungliga åtgärdsprogram mot kvävedioxid som antogs av fullmäktige i augusti 2007. Och det gäller för den revidering av åtgärdsprogrammet som nu föreslås att antas av fullmäktige (maj 2015).
Mot bakgrund av den olyckligt dominerande roll som en majoritet av fullmäktige lagt vid bygget av V:a länken - för att klara de fortfarande olagligt höga halterna av kvävedioxid - och mot bakgrund av de upprepade förseningarna av byggstarten vill jag ställa följande fråga:

- Kan du garantera att V:a länken kommer att byggas överhuvudtaget och i så fall - att den verkligen kommer att vara färdigställd senast under hösten 2021?

Kommunstyrelsens ordförande, Hans Lindberg (S), svarar:

Det är trafikverket som bär ansvaret för att västra länken ska byggas. Kommunen understödjer byggandet genom att hjälpa till med väganslutningar.

Jag är starkt kritisk till handläggandet av västra länken från trafikverket då vi blev lovade att vägen skulle vara klar först 2013 sedan 2019 och senare 2021.

Det är trafikverket vi ska avkräva svar där jag framfört min kritik i denna viktiga länk.

§ 95
Diarienr: KS-2015/00502

Fråga - Sommarbemanning inom Äldreomsorgen

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Peder Westerberg och Christer Lindvall **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om frågan.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Peder Westerberg (FP)** följande fråga till personalutskottets ordförande:

Hur ser personalbemanningen ut i särskilt boende och hemtjänsten och hemsjukvården inför sommaren 2015?

Inför varje sommar när undersköterskor och sjuksköterskor skall ha sin lagstadgade semester, kan det vara svårt för vissa kommuner att få tag på kompetent personal. Vissa uppgifter skall utföras av legitimerad personal. Vissa uppgifter ska utföras av undersköterskor.

Hur ser det ut för Umeå Kommun?

Kan Umeå kommun garantera att de äldre som behöver hjälp och omsorg, så väl i hemmet eller i särskilt boende, får det av kvalificerad personal, under sommaren?

Tar vi in sjuksköterskor från bemanningsföretag?

1) Har sjuksköterskor som förskjuter sin semester fått ett lönepåslag som de fått i landstinget? I så fall hur mycket då?
2) Finns det tillräckligt med undersköterskor i sommar? Om inte, hur många personer under sommar månaderna anställs utan utbildning i vård o omsorg i Umeå.

Personalutskottets ordförande, Christer Lindvall (S) svarar:
1 Tar vi in sjuksköterskor från bemanningsföretag?
Inte i nuläget för hemsjukvården, vi har de sjuksköterskor vi behöver för att klara verksamheten. Det kan förändras om det uppstår frånvaro som vi inte klarar av att hantera själva.

För arbetet dagtid så klarar vårdboendena bemanningen med sjuksköterskor anställda av verksamheten. För arbete kväll och natt behöver vi även köpa tjänster från bemanningsföretag eftersom vikarier som vi anställt i verksamheten inte alls täcker det totala behovet.

2 Har sjuksköterskor som förskjuter sin semester fått en lönepåslag som de fått i landstinget? I så fall hur mycket då?

I nuläget så har vi ingen som behöver förskjuta semester inom hemsjukvården.

Vi har i dagarna gått ut med ett erbjudande till de sjuksköterskor som arbetar kväll och natt med ett erbjudande om en extra ersättning till de som förskjuter minst en kalandervecka av sin semester utanför semesterperioden. Ersättningen ligger på ca 5 600 kr/vecka vid heltid.

3 Finns det tillräckligt med undersköterskor i sommar? Om inte, hur många personer under sommarmånaderna anställs utan utbildning i vård och omsorg i Umeå?

Så som det ser ut nu, så har vi tillräckligt med undersköterskor inom hemsjukvården.

Nej, det finns inte tillräckligt med undersköterskevikarier under sommaren till äldreomsorgen. Av de 1 280 som sökt sommarjobb var 77 utbildade undersköterskor. Dessuom har vi 72 ansökningar av personer som påbörjat en läkar– alt sjuksköterskeutbildning och som beroende på hur många terminer de gått så kan det motsvara en undersköterskeutbildning. Vi har anställt drygt 500 personer inför sommaren. De senaste uppgifterna (från vecka 20) är att det fattas 9 personer för dag/kväll/helg samt 4 personer för nattarbete men rekrytering pågår fortfarande och dessa siffror ska förhoppningsvis förbättras.

§ 96
Diarienr: KS-2015/00511

Fråga - Uppställningsplats för husvagnarna till särskilt utsatta EU-medborgare och deras barn

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Gudrun Nordborg och Margareta Rönngren
beslutar kommunfullmäktige

att avsluta överläggningen om frågan.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Gudrun Nordborg (V)** följande fråga till kommunalrådet Margareta Rönngren (S):

Umeå kommun har genom Fritidsnämnden tillhandahållit en uppställningsplats med elstolpar för husvagnar tillhörande särskilt utsatta EU-medborgare vid Nydala camping under tre månader, vilket successivt förlängts i brist på alternativ och politisk vilja. Uppställningsplatsen vid Nydala var av tillfällig karaktär vilket alla parter var införstådda med. I ett mycket tidigt skede signalerade Umeå Fritid att man gärna bistår de särskilt utsatta EU-medborgarna med elförsörjning samt dusch- och tvättmöjligheter under vinterns kallaste period, men att kommunstyrelsen genast borde börja arbeta för en annan lösning när avtalet löper ut den sista mars. Utan en realistisk boendelösning så bäddar den politiska majoriteten för ett Umeå med storstadsproblem med segregation mellan kommunens fattigaste och mest utsatta grupp varav en stor andel är barn.
Vänsterpartiet undrar därför:
- Hur kommer den politiska majoriteten att ta ansvar för att en kommunal lösning med uppställningsplatser för husvagnar med tillgång till el, dusch- och tvättmöjligheter förverkligas så att vi undviker att vuxna och barn ska bo i läger med skjul och tält i Umeå?

Kommunalrådet, Margareta Rönngren (S) svarar:

Umeå kommun har till frivilligsektorn hyrt ut ett uppställningsområde för 12 husvagnar vid Nydalabadet under **vinterperioden.** Uppställningsområdet på Nydalabadet uppfyller de krav som ställs avseende tillgång på el, hygienutrymmen samt brandsäkerhet. Hyrestiden löpte ut 150331.
Frivilligsektorn har frågat Umeå kommun om en alternativ uppställningsplats finns att hyra från Umeå Kommun.

Umeå kommun har ingen skyldighet att hyra ut mark/anläggning för uppställning av husvagnscamping men kommunen har undersökt möjligheterna till en sådan lösning. Vid kommunstyrelsens arbetsutskott 150520 informerades om den dialog som förts med frivilligsektorn samt det arbete som genomförts i denna fråga. Vid informationen gavs en beskrivning av möjliga alternativ och de begränsningar som råder utifrån lagstiftning, detaljplaner etc. Inom ramen för detta arbete har det även genomförts en fördjupad granskning av fyra konkreta förslag till uppställningsplatser som initialt bedömdes som möjliga (Nydala, Ljumviken, Hörnefors och Ersboda-Ersforsen). Av olika anledningar har dock samtliga förslag bedömts vara olämpliga (tillgång till avlopp, vatten, el, höga kostnader för iordningställande etc.).

Baserat på den kalkyl som gjorts för Ersmarksförslaget (inkl avlopp, vatten, el samt hårdgjord grusyta) beräknas kostnaden för att iordningställa en uppställningsplats som täcker behovet av uppställningsplatser för gruppen som helhet kan uppgå upp till 4 miljoner kr. Detta är då högst fiktiv kalkyl då i dagsläge så finns det ingen plats som kan uppfylla dessa krav. I den kostnaden ingår inte driftskostnad eller stöd till ideell sektor för skötsel/förhyrning.
Förvaltningen har därför funnit att det inte finns ett bra alternativ som motsvarar lagar/krav och som är ekonomiskt rimligt inom gällande beslut. Förvaltningen anser också att likhetsprincipen inte kan säkerställas om man erbjuder en alltför kostsam lösning.

En grov kostnadsuppskattning för **39 husvagnar** (som skulle behövas för de ca 117 utsatta EU-medborgare som befinner sig i Umeå Just nu)

1. Att **anlägga** hårdgjorda ytor, med servicebyggnad, el, vatten och avlopp kostar **ca 3,5-4 Mkr**
2. Att **återställa** efter avveckling av campingen enligt punkt 1 (ta bort ström, avlopp och vatten, ta bort hårdgjorda ytor, ny matjord, återplantering etc) kostar **ca 1,5 Mkr**
3. Årlig **driftskostnad**: **ca 350 000 kr**

Ovanstående kalkyl baserar sig på följande förutsättningar:

1. Att marken ej är detaljplanelagd och att det är få kringboende (sakägare) som kan överklaga bygglovet.
2. Att ytan är någorlunda plan
3. Att eventuella nya utfarter på allmän väg godkänns av väghållare.
4. Att Umeva behandlar anslutningsavgiften avseende VA som vid alternativet med 12 vagnar, nämligen som en villaanslutning.
5. Att det finns avlopp, vatten och ström i tillräcklig omfattning i direkt anslutning till ytan.
6. Vi har sett över kartan och den enda ytan med alla ovanstående förutsättningar stadsgränsnära är ytan mellan Ersboda och Ersforsen.

Denna lokalisering tål dock inte mer än ca 12 vagnar eftersom det finns Socialtjänstens boende i närheten som inte tål större "camping" än så. Om det är längre avstånd till vatten- och avloppsledningar av tillräcklig dimension samt el i tillräcklig omfattning kan kostnaderna vara betydligt högre än ovan angivna. Utan att veta lokalisering kan noggrannare kalkyler inte erhållas.

§ 97
Diarienr: KS-2015/00512

Fråga - Nämndsledamöters deltagande vid presskonferenser

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Åsa Bäckström och Hans Lindberg **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om frågan.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Åsa Bäckström (V)** följande fråga till kommunstyrelsens ordförande:

Efter valet 2014 har socialdemokraternas grepp över dagordningen hårdnat. Det valtekniska samarbetet med allt från arbetarpartiet till kristdemokraterna har inte bara gjort att man säkrat ordförandeposter, utan även fått övriga partier att noga välja sina strider. Man har hittat på ny praxis för att utestänga oppositionen i Umeås kommunpolitik så som att bara presidierna får delta vid presskonferenser.

Enligt det interna rutindokumentet "Mediekontakter vid nämnd" reviderat 14-12-03 fastställs att alla ledamöter i nämnder och utskott har rätt att delta i presskonferenser. "Alla ledamöter i aktuell nämnd eller utskott kan delta i presskonferensen. Ordförande och vice ordförande avgör om tjänstemän skall delta".

Fråga:
Vilken del i kommunallagen, politiskt beslut eller styrdokument lutar sig socialdemokraterna mot när nämndsledamöter nekas från att delta i nämndernas presskonferenser?

Kommunstyrelsens ordförande, Hans Lindberg (S), svarar:

I "Reglemente för Umeå kommuns styrelser och nämnder" finns ett stadgande om att nämndens ordförande har att representera vid uppvaktningar, konferenser och sammanträden om inte nämnden bestämt annat i ett särskilt fall.
Då det emellertid är tveksamt om nämnda stadgande är avsett att även inbegripa presskonferenser, bör därför varje styrelse och nämnd ta egna beslut om hur denna fråga ska hanteras.

Det av frågeställaren refererade interna rutindokumentet är inget beslutseller regeldokument utan endast en arbetsrutin, framtaget på tjänstemannanivå, för de kommunikatörer som bevakar nämnder och utskott. Syftet med rutinen är att skapa en likvärdig kommunikation.

Denna punkt i rutinen är dock inte tillämplig och bör tas bort eftersom respektive nämnd beslutar om detta.

§ 98
Diarienr: KS-2015/00515

Fråga - Kriminaliseringen av det organiserade tiggeriet

Beslut

På förslag av ordföranden beslutar kommunfullmäktige att frågan inte får ställas p g a att den inte faller inom ramen för den kommunala kompetensen.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Lykke Brodin (FI)** följande fråga till kommunalrådet Anders Ågren (M):

Den 18 maj i år skrev Anders Ågren tillsammans med Tomas Tobé en debattartikel i VK där de menade att en kriminalisering av det så kallade "organiserade tiggeriet" skulle vara på sin plats. Faktaunderlaget Moderaterna hänvisar till är Länsstyrelsens rapport från 2013 som bygger på subjektiva bedömningar och måste därför tolkas med försiktighet, vilket är något som även Länsstyrelsen själva påpekar i sin rapport. Med anledning av detta ställer Feministiskt initiativ till kommunstyrelsens vice ordförande, Anders Ågren (M), frågan:

På vilket sätt skulle en kriminalisering av det "organiserade tiggeriet" bidra till att lösa situationen för de utsatta EU-medborgarna som just nu vistas i Sverige?

§ 99
Diarienr: KS-2015/00513

Fråga - NATO:s flygövningar i Norrland

Beslut

På förslag av ordföranden beslutar kommunfullmäktige att frågan inte får ställas p g a att den inte faller inom ramen för den kommunala kompetensen

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Lykke Brodin (FI)** följande fråga till kommunstyrelsens ordförande:

Idag, den 25 maj, startar Arctic Challenge Exercise, som är världens största flygövning i år. Nio länder deltar i flygövningarna, varav flertalet av dessa är medlemmar i NATO. De fingerade luftstriderna leds av NATO, och den civila flygtrafiken i väster- och norrbotten kommer påverkas av detta. Beslutet att upplåta luftrum åt NATO att utföra krigsövningar i Norrland togs i den förra regeringen tio dagar innan valet i höstas och har inte gjort stort väsen av sig. Feministiskt initiativ undrar därför om kommunalrådet Hans Lindberg (S) kan svara på frågan:

Varför har Umeå kommun inte tydligt offentliggjort planerna på att låta NATO hålla sina flygövningar över staden?

§ 100
Diarienr: KS-2015/00514

Fråga - Konst på husfasader

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Lykke Brodin och Tomas Wennström **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om frågan.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Lykke Brodin (FI)** följande fråga till kulturnämndens ordförande:

Den 19 maj i år publicerades det på svt en intervju med konstnären Hanna Karlzon där hon pratar om hur hon med hjälp av mobilkamera och photoshop målat upp konst på flertalet husfasader runt om i Umeå. Detta har skapat uppmärksamhet på sociala medier där många är positivt inställda till att göra verklighet av motiven. Feministiskt initiativ vill därför ställa en fråga till kulturnämndens ordförande Tomas Wennström (S):

Kan det vara tänkbart att inom kulturnämnden diskutera huruvida det är möjligt att finansiera ett förverkligande av detta projekt?

Kulturnämndens ordförande, Tomas Wennström (S) svarar:

Jag fick frågan på Facebook och svarade Evelina och Tove som ställde frågan, att jag tyckte det var ett vackert förslag på Street-Art som Hanna Karlzon hade gjort i photoshop på en målad husfasad i Umeå. Det tycker jag fortfarande, men…
Nu är verkligheten i allmänhet och politiken i synnerhet så enkel att det går att förverkliga ett projekt som här föreslås bara med ett positivt beslut i kulturnämnden.
Vi hade upp och diskuterade frågan vid vårt senaste möte med kulturnämnden.
Det är nu tre år sedan som kulturnämnden i samverkan med fritidsnämnden och tekniska nämnden antog en gemensam handlingsplan ”för att förebygga klotter som skadegörelse och främja graffiti som konstform och fritidsintresse”.
• **Syftet** med handlingsplanen var att tydliggöra vem och hur man inom Umeå kommun ska arbeta för att förebygga klotter och främja graffiti genom en långsiktig, hållbar lösning som ska genomsyras av bred samverkan och dialog.

Nu har det gått tre år och nu är det dags att utvärdera handlingsplanen och - om ni frågar mig - fundera hur vi går vidare vad gäller graffitti och Street-art.
Biträdande kulturchefen och jag har också haft möte med chefen för gator och parker och vice ordförande för tekniska nämnden ett par gånger under förra mandatperioden för att resonera om och hur vi skulle kunna ge plats för mer av olika slags Street-art i Umeå. Dessa samtal har ännu inte lett till några praktiska förslag eller beslut, men jag är som ordförande i kulturnämnden beredd att återuppta dessa samtal och se hur vi kan arbeta vidare med frågan i samråd med tekniska nämnden och fritidsnämnden.

§ 101
Diarienr: KS-2015/00516

Fråga - Scharinska villan

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Ulrika Edman och Lena Karlsson Engman **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om frågan.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Ulrika Edman (V)** följande fråga till tekniska nämndens ordförande:

Tekniska nämndens presidium har dragit undan mattan för Umeå studentkårs möjlighet till verksamhet i Scharinska villan. Detta har skett genom att frågan om kårens andrahandshyresgäst har fattats av tjänstepersoner på delegation och inte av folkvalda i nämnden. Kommunallagens andemening är att frågor av större principiell vikt för kommuninvånarna ska beslutas av de folkvalda.

Därmed har (S) och (M) dragit undan mattan för kåren att behålla Scharinska villan som kårhus. Kommunen frångår därmed det ursprungliga löftet mellan staten och kommunen om att Umeås studenter ska kunna driva Scharinska villan som kårhus till förmånliga villkor. Samtidigt smiter Tekniska nämndens presidium ifrån det politiska ansvaret för sitt agerande.

Många i Umeå upprörs över detta svek mot studenterna och Umeås student- och kulturliv. Om kårhuset Scharinska försvinner finns en påtaglig risk för att studenterna isoleras kring universitetsområdet och de många fruktbara mötena och kontakterna mellan unga studerande och andra unga umebor upphör. Vänsterpartiet tycker att Scharinska som mötesplats varit och är en viktig orsak till den progressiva öppenhet som finns i Umeå.

Fråga:
Anser du att studenternas och medborgarnas tillgång till kulturskatten Scharinska villan är av större vikt för kommuninvånarna?

Tekniska nämndens ordförande, Lena Karlsson Engman (S), svarar:
Det är ingen liten fråga du ställer, mer av filosofisk karaktär och inte med nödvändighet utifrån tekniska nämndens delegation från kommunfullmäktige. Jag har försökt att hitta stöd i brödtexten för att begränsa den, men här målar du med den breda penseln och antyder felaktigt både formaliafel och löftesbrott.

Men jag ska ändå försöka ge min personliga syn på frågan:
Ja, jag tror att Umeborna och där innefattar jag också studenterna, är intresserade av att i någon utsträckning kunna ha tillgång till i alla fall en del av Scharinska villan. Om vi lyckas med det får framtiden utvisa: Scharinska villan är en känslig gammal dam och i länsstyrelsens framskrivning av förhållningssätt efter renovering kan bla läsas att:

"Förslitning och nötning måste minimeras. Antalet människor som samtidigt får vistas i lokalerna ska vara måttligt och måste minskas i förhållande till dagsläget"
"Återkommande renoveringar till följd av stor förslitning är uteslutet. Varje renovering tar bort en del av husets originalskick."
"Stötskador måste undvikas. Verksamhet som medför in- och utlastning av större eller tyngre föremål är därför olämpligt"
"Scharinska villan är inte byggd för offentlig verksamhet, vilket bör beaktas vid framtida upplåtelser. En allmän målsättning för byggnadsminnen är dock att deras kulturhistoriska värden ska komma allmänheten till del.

Vad händer nu?
Kåren har begärt att i förtid få gå ur hyresavtalet. Kommunstyrelsens arbetsutskott beviljade förra veckan denna begäran.
Nu undersöker man i lokalberedningsguppen om det finns kommuninterna intressenter som vill ha verksamhet i villan.
Skulle så inte vara fallet återstår då två alternativ dels:
Att undersöka om någon extern vill hyra men inte köpa. I så fall blir det föremål för politiskt beslut eftersom kommunens principiella inriktning på ägande gäller egen verksamhet. Det här är ju ett ärende med politiska intressen, så det är extra viktigt att följa rutiner och styrdokument och förankra det rätt. Inte minst för våra tjänstemäns skull.
Kommer man så slutligen fram till att inget annat alternativ än försäljning återstår så sker detta i enlighet med den rutin för försäljning av bebyggda fastigheter som antogs av kommunstyrelens arbetsutskott i juni 2012.

Inte formaliafel eller löftesbrott
Jag delar inte uppfattningen att godkännande av en andrahandsuthyrning är av principiell natur för en fastighetsförvaltning. Såna frågor är delegerade av tekniska nämnden och delegationen förstärks ytterligare genom formuleringar i samverkansavtalet där frågor som rör Scharinska villan delegeras till samverkansgruppen. Hyresavtalet bygger på samma princip.

Historik
det finns två avtal som reglerar kommunens relation med kårerna; samarbetsavtalet respektive hyresavtalet.

I samband med att Scharinska villan byggnadsminnesförklarades år 1981 tog kommunfullmäktige beslut att bilda en stiftelse tillsammans med Umeå studentkår. Av formella skäl (ny lagstiftning) kunde inte stiftelsen fortleva. Därför träffades år 1999 ett samarbetsavtal mellan Umeå kommun och Umeå Studentkår i syfte att reglera samverkan kring frågor om nyttjande, drift och underhåll. Detta avtal ersattes av ett avtal år 2005 då även NTK och Medicinarkåren blev parter.

Av **samarbetsavtalet** från år 2005 framgår bl.a. att ändamålet med avtalet är att genom samverkan parterna emellan svara för att fastigheten nyttjas på ett ur studentkårernas synpunkter ändamålsenligt och värdigt sätt som samtidigt är förenligt med de krav som måste sättas genom den byggnadsminnesförklaring av byggnaden som skett. För att underlätta samråd och beslut vad gäller nyttjande, drift och underhåll av Scharinska fastigheten finns en samarbetsgrupp, i vilken kommunen har två representanter.

Av det **hyresavtal** som träffats efter diskussioner med samtliga kårer (men inte särskilt aktivt från Medicinarna och NTK) framgår dels hyran och dels ett villkor om andrahandshyresgäst.

§ 102
Diarienr: KS-2015/00284

Motion 10/2015 - Inför e-förslag på kommunens hemsida

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motion 10/2015 – Inför e-förslag på kommunens hemsida

Reservation
Nasser Mosleh (MP)

Ärendebeskrivning

I en vid kommunfullmäktiges sammanträde 2015-03-30 inkommen motion har miljöpartiet föreslagit att kommunfullmäktige beslutar att Umeå kommun inför så kallade e-förslag.

Yttrande
Ett e-förslag är ett förslag från en medborgare i kommunen. Förslagsställaren lämnar in förslag på kommunens hemsida där det publiceras. Andra invånare kan därefter stödja förslaget genom att signera det, som vid en namninsamling, men allt sker elektroniskt. Alla kan följa e-förslagens gång i kommunen.

För närvarande finns ett pågående uppdrag från kommunfullmäktige att föreslå hur demokratin kan utvecklas och stärkas för att öka medborgarnas inflytande och medskapande i Umeå. Umeå kommun avser att göra detta genom att utveckla Medborgarslussen.

Medborgarslussen är en kanal till kommunen där medborgarnas frågor eller synpunkter förmedlas till den berörda verksamheten som bäst kan svara på frågorna och ta emot och bedöma synpunkterna. På så sätt behöver medborgaren inte veta vem hen ska kontakta.

Umeå kommun avser bland annat att synliggöra Medborgarslussen bättre på den egna hemsidan, tipsa om den i annonser samt undersöka möjligheterna att låta den ingå som en servicetjänst i Umeå kommuns app.

Beslutsunderlag

Bilaga på motionen bifogas.

Beredningsansvarig

Jan Bergman, kommunikationsfunktionen

Arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden
Nasser Mosleh (MP), Ulrika Edman (V) – Bifall till motionen

Hans Lindberg (S) – Avslag till motionen.

Propositionsordning som godkänns
Avslag mot bifall till motionen. Ordföranden finner att arbetsutskottet beslutat avslå motionen.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden
Nasser Mosleh (MP) och **Mattias Sehlstedt (V)** – bifall till motionen

Hans Lindberg (S) – avslag på motionen.

Propositionsordning som godkänns
Avslag mot bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att avslå motionen.

Reservation
Nasser Mosleh (MP) reserverar sig mot beslutet.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig:
Nasser Mosleh, Anders Ågren, Petter Nilsson, Hans Lindberg, Anna-Karin Sjölander, Veronica Kerr och Mattias Sehlstedt.

Yrkanden
Anders Ågren (M), Hans Lindberg (S), Anna-Karin Sjölander (C), Veronica Kerr (KD) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Nasser Mosleh (MP), Petter Nilsson (SD), Mattias Sehlstedt (V) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns
Kommunstyrelsens förslag mot Nasser Moslehs m fl yrkande (bifall till motionen). Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat bifalla kommunstyrelsens förslag. Votering begärs.

Voteringsproposition
Ja-röst för kommunstyrelsens förslag
Nej-röst för bifall till motionen

Omröstningsresultat
Med 47 ja-röster mot 16 nej-röster, 1 ledamot som avstår från att rösta och 1 som är frånvarande beslutar kommunfullmäktige att bifalla kommunstyrelsens förslag. Voteringslista

Bilaga ..... till Kommunfullmäktiges protokoll.

Voteringslista nr. 1

Umeå kommunfullmäktiges sammanträde den 25 maj 2015 klockan 10:37:53.

Motion 10/2015 - Inför e-förslag på kommunens hemsida - Nasser Mosleh (MP)

Ledamöter	Parti	Krets	Ersättare	Ja	Nej	Avst	Frånv
Marie-Louise Rönnmark ordf.	(S)	1:a		X			
Sven-Olov Edvinsson 1:e vice	(C)	1:a		X			
Carin Nilsson 2:e vice	(S)	2:a!1		X			
Hans Lindberg	(S)	2:a		X			
Anders Ågren	(M)	1:a		X			
Moa Brydsten	(S)	1:a		X			
Ulrik Berg	(M)	2:a		X			
Andreas Lundgren	(S)	1:a		X			
Nasser Mosleh	(MP)	1:a			X		
Margareta Rönngren	(S)	1:a		X			
Ulrika Edman	(V)	2:a			X		
Lasse Jacobson	(V)	1:a	Elisabet Forssell				X
Stefan Nordström	(M)	1:a		X			
Tomas Wennström	(S)	1:a		X			
Lennart Johansson	(M)	2:a		X			
Janet Ågren	(S)	1:a!1		X			
Peder Westerberg	(FP)	2:a		X			
Mattias Larsson	(C)	2:a		X			
Peter Burström	(S)	2:a!1		X			
Tommy Holmgren	(S)	2:a		X			
Lykke Brodin	(FI)	1:a			X		
Peter Sedlacek	(FP)	1:a		X			
Håkan Johansson	(S)	2:a!1		X			
Anna-Karin Sjölander	(C)	1:a		X			
Elisabeth Zachrisson	(V)	1:a	Elsa Andersson Hedkvist		X		
Ellika Nordström	(-)	1:a			X		
Elmer Eriksson	(M)	1:a		X			
Veronica Kerr	(KD)	1:a		X			
Lena Karlsson Engman	(S)	2:a		X			
Gudrun Nordborg	(V)	1:a			X		
Lennart Arvidsson	(V)	1:a			X		
Christer Lindvall	(S)	1:a!1		X			
Anders Sellström	(KD)	2:a	Eva Bränström Arnesson	X			
Malin Forss	(MP)	2:a			X		
Ingela Wallrud	(S)	2:a	Stefan Hagström	X			
Bernt Andersson	(S)	2:a	Ingemar Andersson	X			
Petter Nilsson	(SD)	2:a			X		
Åsa Bäckström	(V)	1:a			X		
Elin Jonsson	(M)	1:a		X			
Irma Olofsson	(S)	1:a		X			
Ulrica Westerlund	(FP)	1:a		X			
Jan Hägglund	(AP)	1:a		X			
Kerstin Nilsson	(C)	2:a		X			
Marianne Löfstedt	(M)	2:a		X			
Ingemar Jangvad	(S)	1:a!1		X			
Ari Leinonen	(S)	1:a		X			
Birger Andersson	(SD)	1:a			X		
Gabriel Farrysson	(MP)	1:a			X		
Emma Nilsson	(S)	1:a!2		X			
Jan-Olov Carlsson	(V)	1:a			X		
			Transport:	**36**	**13**	**0**	**1**

Justeringsmännens signatur:

			Transport:	**36**	**13**	**0**	**1**
Ledamöter	**Parti**	**Krets**	**Ersättare**	**Ja**	**Nej**	**Avst**	**Frånv**
Lennart Holmlund	(S)	2:a|2		X			
Gunilla Berglund	(M)	1:a		X			
Per-Erik Johansson	(S)	1:a|2		X			
Mattias Sehlstedt	(V)	2:a			X		
Filip Hallbäck	(FI)	1:a	Jonas Halléhn		X		
Igor Jonsson	(M)	2:a	Greger Knutsson	X			
Elin Fjellström	(FI)	2:a				X	
Emma Strömberg	(FP)	2:a	Lotta Holmberg	X			
Marikk Henriksson	(S)	2:a|2		X			
Beatrice Årebrand	(S)	1:a|3	Mona Westman	X			
Tina Myhrberg	(M)	2:a		X			
Paulina Granberg	(S)	2:a|3		X			
Caroline Täljeblad	(V)	2:a			X		
Patrik Brännberg	(AP)	2:a		X			
Natalja Kaganovich	(M)	1:a	Leif Lundgren	X			
			SUMMA:	**47**	**16**	**1**	**1**

Justeringsmännens signatur:

§ 103
Diarienr: KS000087/2008

Genomförande av åtgärdsprogrammet för överskridanden av miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att godkänna "Renare luft i Umeå, åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid" och skickar det reviderade åtgärdsprogrammet vidare för fastställelse till Länsstyrelsen.

Reservationer
Sverigedemokraterna, Arbetarpartiet under åberopande av sina yrkanden.

Ärendebeskrivning

Idag är luften i Umeå inte så bra som vi skulle önska. Uppmätta halter av kvävedioxid i centrala stan visar att gällande miljökvalitetsnormer överskrids. De senaste åren har det varit en positiv trend som gjort att den miljökvalitetsnorm som gäller årsmedelvärdet inte överskridits. Dock överskrids fortfarande miljökvalitetsnormerna för timmar och dygn. Halterna av kvävedioxid är beroende av meterologin som råder och vid ett ogynnsamt år kan överskridanden för årsmedelvärdet återigen ske. Åtgärder som vidtagits (Norra länken, miljözon, genomfartsförbud, mobility management arbete m.m.) har bidragit till att luften blivit bättre men det behövs ett fortsatt arbete för att bibehålla den nedåtgående trenden samt säkerställa att alla miljökvalitetsnormer underskrids. Därför har ett nytt åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid utarbetats.
Det nu gällande åtgärdsprogrammet antogs av kommunfullmäktige (KF) 2007 och fastställdes av länsstyrelsen 2009. Ett åtgärdsprograms giltighetstid är ca 6 år om inget oförutsett inträffar. Ett flertal åtgärder är genomförda i det nu gällande programmet och många åtgärder har vidtagits som inte finns med i programmet. I det nya åtgärdsprogrammet har icke genomförda och pågående åtgärder förts in samt kompletterats med nya.

Om åtgärdsprogrammet genomförs fullt ut och alla inblandade parter fullföljer sina åtaganden bedöms miljökvalitetsnormerna för års-, dygns- och timmedelvärden för kvävedioxid klaras i Umeå centrum 2021 vid normala meterologiska förutsättningar.

Programmet har tagits fram i en bred samverkan inom kommunkoncernen, med statliga myndigheter, intresseföreningar, företag, privatpersoner m.fl.

Under samrådstiden har ett flertal synpunkter inkommit. Vissa synpunkter har lett till förändringar i dokumentet medan andra inte är relevanta för själva åtgärdsprogrammet men kan vara viktiga för andra delar av kommunens verksamheter. En samrådsredogörelse finns i åtgärdsprogrammet där det framgår vilka förändringar som gjorts. I bilagan "Bemötande inkomna samrådssynpunkter" finns alla inkomna synpunkter sammanfattade samt bemötta.

Beslutsunderlag

- Renare luft i Umeå, åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid
- Bemötande inkomna samrådssynpunkter

Beredningsansvariga
Elin Pietroni och Sara Wård

Näringslivs- och planeringsutskottets beslutsordning

Yrkanden
Hans Lindberg (S) – bifall till tjänsteskrivelsen
Mattias Larsson (C) – förslag till ändring av texten i åtgärdsprogrammet:

Sid 29 Gammal text: Givet att nödvändiga beslut fattas kan byggnationen påbörjas under 2018 och Västra länken vara färdigställd under 2021.
Förslag till ny text: Givet att nödvändiga beslut fattas kan byggnationen påbörjas under 2016 och Västra länken vara färdigställd under 2019.

Sid 30 Gammal text: trafiksignalerna längs Västra Esplanaden ses över och successivt justeras utifrån vilka inställningar som ger störst trafikdämpande effekter, vilket förbättrar luftmiljön.
Förslag till ny text: trafiksignalerna längs Västra Esplanaden ses över och successivt justeras utifrån vilka inställningar som ger trafikdämpande effekter, som förbättrar luftmiljön.

Sid 35 Gammal text: Delåtgärd 1. Införa realtidssystem.
Förslag till ny text:
Delåtgärd 1. Införa realtidssystem på ULTRA-bussarna

Propositionsordning som godkänns
Hans Lindbergs yttrande (bifall) mot Mattias Larssons förslag (ändring av texten). Ordförande finner att utskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsen.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden
Hans Lindberg (S) – bifall till tjänsteskrivelsen
Mattias Larsson (C) – förslag till revidering av texten i åtgärdsprogrammet:

1 Sid 29 Gammal text: Givet att nödvändiga beslut fattas kan byggnationen påbörjas under 2018 och Västra länken vara färdigställd under 2021.
Förslag till ny text: Givet att nödvändiga beslut fattas kan byggnationen påbörjas under 2016 och Västra länken vara färdigställd under 2019.

2 Sid 30 Gammal text: trafiksignalerna längs Västra Esplanaden ses över och successivt justeras utifrån vilka inställningar som ger störst trafikdämpande effekter, vilket förbättrar luftmiljön.
Förslag till ny text: trafiksignalerna längs Västra Esplanaden ses över och successivt justeras utifrån vilka inställningar som ger trafikdämpande effekter, som förbättrar luftmiljön.

Mattias Larsson (C) och **Veronica Kerr (KD)** - förslag till revidering av texten i åtgärdsprogrammet:

3 Sid 35 Gammal text: Delåtgärd 1. Införa realtidssystem.
Förslag till ny text:
Delåtgärd 1. Införa realtidssystem på ULTRA-bussarna

Propositionsordning som godkänns
Avslag mot bifall till Mattias Larssons yrkande nr 1. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar avslå yrkandet.

Avslag mot bifall till Mattias Larssons yrkande nr 2. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar avslå yrkandet.

Avslag mot bifall till Mattias Larssons m fl yrkande nr 3. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar bifalla yrkandet.

Kommunfullmäktiges beslutsordning

Följande yttrar sig:
Jan Hägglund, Petter Nilsson, Mattias Larsson, Hans Lindberg, Patrik Brännberg, Ellika Nordström, Ari Leinonen och Anders Ågren.

Yrkanden
Mattias Larsson (C), Hans Lindberg (S), Anders Ågren (M) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Patrik Brännberg (AP). Petter Nilsson (SD) – Återremiss med motivering att alltför mycket är upphängt på V:a Länkens avlägsna framtid, man bör se

över andra skarpa åtgärder som t ex försök med gratis buss, samordnad varudistribution, motorvärmare till alla p-platser samt en stadsplanering som inte bidrar till att förvärra läget när det gäller att klara miljökvalitetsnormera.

Petter Nilsson (SD) – om ärendet skall avgöras idag - bifall till kommunstyrelsens förslag med följande ändring "att bron över Böleshomarna inte byggs".

Propositionsordning som godkänns
Skall ärendet avgöras idag eller återremitteras enligt Patrik Brännbergs m fl yrkande. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat avgöra ärendet idag. Votering begärs.

Voteringsproposition
Ja-röst för avgöras idag
Nej-röst för återremiss

Omröstningsresultat
Med 54 ja-röster mot 7 nej-röster och 4 ledamöter som avstår från att rösta beslutat kommunfullmäktige att avgöra ärendet idag. Voteringslista

Kommunstyrelsens förslag mot Petter Nilsson yrkande om att bron över Böleshomarna inte byggs. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat bifalla kommunstyrelsens förslag.

Beslutet ska skickas till
Länsstyrelsen Västerbotten

Bilaga ..... till Kommunfullmäktiges protokoll.

Voteringslista nr. 2

Umeå kommunfullmäktiges sammanträde den 25 maj 2015 klockan 11:21:16.

Renare luft i Umeå, åtgärdsprogram för att uppfylla miljökvalitetsnormerna för kvävedioxid

Ledamöter	Parti	Krets	Ersättare	Ja	Nej	Avst	Frånv
Marie-Louise Rönnmark ordf.	(S)	1:a		X			
Sven-Olov Edvinsson 1:e vice	(C)	1:a		X			
Carin Nilsson 2:e vice	(S)	2:a!1		X			
Hans Lindberg	(S)	2:a		X			
Anders Ågren	(M)	1:a		X			
Moa Brydsten	(S)	1:a		X			
Ulrik Berg	(M)	2:a		X			
Andreas Lundgren	(S)	1:a		X			
Nasser Mosleh	(MP)	1:a		X			
Margareta Rönngren	(S)	1:a		X			
Ulrika Edman	(V)	2:a		X			
Lasse Jacobson	(V)	1:a	Elisabet Forssell	X			
Stefan Nordström	(M)	1:a		X			
Tomas Wennström	(S)	1:a		X			
Lennart Johansson	(M)	2:a		X			
Janet Ågren	(S)	1:a!1		X			
Peder Westerberg	(FP)	2:a		X			
Mattias Larsson	(C)	2:a		X			
Peter Burström	(S)	2:a!1		X			
Tommy Holmgren	(S)	2:a		X			
Lykke Brodin	(FI)	1:a			X		
Peter Sedlacek	(FP)	1:a		X			
Håkan Johansson	(S)	2:a!1		X			
Anna-Karin Sjölander	(C)	1:a				X	
Elisabeth Zachrisson	(V)	1:a	Elsa Andersson Hedkvist			X	
Ellika Nordström	(-)	1:a				X	
Elmer Eriksson	(M)	1:a		X			
Veronica Kerr	(KD)	1:a		X			
Lena Karlsson Engman	(S)	2:a		X			
Gudrun Nordborg	(V)	1:a		X			
Lennart Arvidsson	(V)	1:a		X			
Christer Lindvall	(S)	1:a!1		X			
Anders Sellström	(KD)	2:a	Eva Bränström Arnesson	X			
Malin Forss	(MP)	2:a		X			
Ingela Wallrud	(S)	2:a	Stefan Hagström	X			
Bernt Andersson	(S)	2:a	Ingemar Andersson	X			
Petter Nilsson	(SD)	2:a			X		
Åsa Bäckström	(V)	1:a		X			
Elin Jonsson	(M)	1:a		X			
Irma Olofsson	(S)	1:a		X			
Ulrica Westerlund	(FP)	1:a		X			
Jan Hägglund	(AP)	1:a			X		
Kerstin Nilsson	(C)	2:a		X			
Marianne Löfstedt	(M)	2:a		X			
Ingemar Jangvad	(S)	1:a!1		X			
Ari Leinonen	(S)	1:a		X			
Birger Andersson	(SD)	1:a			X		
Gabriel Farrysson	(MP)	1:a		X			
Emma Nilsson	(S)	1:a!2		X			
Jan-Olov Carlsson	(V)	1:a				X	
			Transport:	**42**	**4**	**4**	**0**

Justeringsmännens signatur:

.....

Forts. voteringslista nr. 2 Umeå kommunfullmäktiges sammanträde den 25 maj 2015.

			Transport:	**42**	**4**	**4**	**0**
Ledamöter	**Parti**	**Krets**	**Ersättare**	**Ja**	**Nej**	**Avst**	**Frånv**
Lennart Holmlund	(S)	2:a|2		X			
Gunilla Berglund	(M)	1:a		X			
Per-Erik Johansson	(S)	1:a|2		X			
Mattias Sehlstedt	(V)	2:a		X			
Filip Hallbäck	(FI)	1:a	Jonas Halléhn		X		
Igor Jonsson	(M)	2:a	Greger Knutsson	X			
Elin Fjellström	(FI)	2:a			X		
Emma Strömberg	(FP)	2:a	Lotta Holmberg	X			
Marikk Henriksson	(S)	2:a|2		X			
Beatrice Årebrand	(S)	1:a|3	Mona Westman	X			
Tina Myhrberg	(M)	2:a		X			
Paulina Granberg	(S)	2:a|3		X			
Caroline Täljeblad	(V)	2:a		X			
Patrik Brännberg	(AP)	2:a			X		
Natalja Kaganovich	(M)	1:a	Leif Lundgren	X			
			SUMMA:	**54**	**7**	**4**	**0**

Justeringsmännens signatur:

§ 104
Diarienr: KS-2015/00418

Nya avgiftsnivåer för maxtaxa 2015 - Förskola, fritidshem och pedagogisk omsorg.

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att från 2015-07-01 fastställa barnomsorgsavgifter och inkomsttak i barnomsorgstaxan per månad enligt följande:

För Förskola och Pedagogisk omsorg 1-5 år

Barn 1	**3% av inkomsten dock högst 1287 kronor**
Barn 2	**2% av inkomsten dock högst 858 kronor**
Barn 3	**1% av inkomsten dock högst 429 kronor**
Barn 4	**Ingen avgift**

För Fritidshem och Pedagogisk omsorg 6-12 år

Barn 1	**2% av inkomsten dock högst 858 kronor**
Barn 2	**1% av inkomsten dock högst 429 kronor**
Barn 3	**1% av inkomsten dock högst 429 kronor**
Barn 4	**Ingen avgift**

Inkomsttak: 42 890 kronor

Ärendebeskrivning

Förordning (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet har ändrats. Skolverket har informerat kommunerna om ändringen i meddelande 2015-03-24, bilaga 1.
Ändringen består i indexering av inkomsttaket i maxtaxan och nya högsta avgiftsnivåer per barn från 2015-07-01. I nedanstående tablå presenteras i kolumnen "Före" de belopp som gäller i dag och i kolumnen "Efter" de belopp som gäller från 2015-07-01. Beloppen är angivna i kronor per månad.

Högsta avgift	Före	Efter
Förskola		
Barn 1	1200	1287
Barn 2	800	858
Barn 3	400	429
Fritidshem		
Barn 1	800	858
Barn 2	400	429
Barn 3	400	429
Inkomsttak	42 000	42 890

Pedagogisk omsorg 1-5 år jämställs med förskola. Pedagogisk omsorg 6-12 år jämställs med fritidshem.

Avgift tas ut per månad, tolv månader per år. Barn 1 är yngsta barnet i hushållet, Barn 2 näst yngsta osv.

Den minskning av statsbidraget till maxtaxa som görs i anslutning till förändringarna i maxtaxan har aviserats i meddelande från Skolverket i januari 2015. Statsbidraget till maxtaxa för år 2015 är 38 344 092 kronor. Motsvarande för år 2014 var 38 906 882 kronor.

Beslutsunderlag

Ärendebeskrivning och bilaga 1.
För- och grundskolenämndens protokoll

Kommunstyrelsens beslutsordning

Enligt arbetsutskottets förslag

Beredningsansvarig

Lennart Östin, ekonom

§ 105
Diarienr: KS-2015/00428

Nya riktlinjer för serveringstillstånd

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta nya riktlinjer för serveringstillstånd i Umeå kommun.

Reservationer
Moderaterna, Folkpartiet

Ärendebeskrivning

Enligt alkohollagen 8 kap 9 § ska varje kommun tillhandahålla riktlinjer för tillämpningen av alkohollagen och anslutande föreskrifter. Syftet med riktlinjerna är tydliggöra och komplettera alkohollagen för att skapa förutsebarhet och likabehandling.

Riktlinjerna ska spegla kommunens nuvarande uppfattning och ambitionsnivå. De ska därför revideras regelbundet, förslagsvis i samband med ny mandatperiod.

De riktlinjer som finns i Umeå kommun idag antogs av kommunfullmäktige 2005. Ny alkohollag (2010:1622) trädde i kraft 2011.

Riktlinjerna har skickats på remiss till polismyndigheten, individ- och familjenämnden, fritidsnämnden, näringslivsservice samt UmeBrå. Fritidsnämnden och UmeBrå har i sina yttranden meddelat att de inte har något att erinra. Polisen anser att innehållet är bra, att centrala frågor har lyfts fram och betonar särskilt vikten av att inte bevilja serveringstillstånd senare än klockan 02:00. Miljö- och hälsoskyddsnämnden delar polisens synpunkt på serveringstiden.

Individ- och familjenämnden har i sitt yttrande meddelat följande:

- Riktlinjerna gynnas av ett förtydligande av deras roll i beslutsprocessen samt hänvisning till överklaganderutiner
- Förtydligande av formuleringarna oacceptabla störningar, naket inslag, drogliberala rörelser, omedelbar närhet till ungdomsverksamhet
- Individ- och familjenämnden vill bjuda in miljö- och hälsoskyddsnämnden till dialog om de socialpolitiska aspekterna på tillståndsgivning samt att de vill läggas till som remissinstans i ärenden om permanenta serveringstillstånd samt tillfälliga serveringstillstånd i publika miljöer.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att riktlinjernas roll i beslutsprocessen tydligt framgår under inledningen i riktlinjerna. Anledningen till att överklaganderutiner inte finns med i riktlinjerna är att miljö- och hälsoskyddsnämndens strävan har varit att ta fram korta, konkreta och tydliga riktlinjer med fokus på sådana områden där alkohollagen ger utrymme för en lokal anpassning. Tydliga överklaganderutiner är visserligen av stor vikt men bedöms inte vara ett sådant område och har därför utelämnats.

Miljö- och hälsoskyddnämnden har valt formuleringar som möjliggör att riktlinjerna kan användas i ett samhälle i utveckling och med nya idéer hos företagare och andra verksamhetsutövare. Att använda sig av allt för specifika formuleringar, t ex gällande
vad som är en oacceptabel störning, innebär en risk att nya och ovanliga företeelser missas och att riktlinjerna därför behöver revideras efter kort tid.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är positiv till en dialog om de socialpolitiska aspekterna på tillståndsgivning och till att remittera vissa ärenden om serveringstillstånd till individ- och familjenämnden.

Näringslivsservice har inte inkommit med något yttrande.

Beslutsunderlag
Miljö- och hälsoskyddsnämndens protokoll
Riktlinjer

Beredningsansvariga
Jenny Wallin

Arbetsutskottets beslutsordning
Anders Ågren (M), Peder Westerberg (FP) - Ändringsyrkanden:
Sid 2: att stryka meningen *"Serveringstillstånd bör inte heller ges för serveringsställen som ligger i omedelbar närhet till skola, fritidsgård eller annan ungdomsverksamhet"*

Sid 3: att avsnittet "Sports- och idrottsanläggningar och sports- och idrottsevenemang" skrivs om enligt följande:
"Vid sports- och idrottsevenemang och på sport- och idrottsanläggningar kan serveringstillstånd ges. Alkoholserveringen skall vara avgränsad från idrottsutövandet, men behöver inte vara insynsskyddad för publik, utövare och gäster. Alkoholservering till publik på läkare är inte tillåten. Med sport menas atletiska aktiviteter med tävlingsmoment. Beroende på verksamhetens utformning kan samma aktivitet ibland bedömas vara sport och ibland spel/lek."
Sid 5: att ändra meningen till: *"....senare än kl 03.00"*

Hans Lindberg (S), Ulrika Edman (V) – Bifall till miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag.

Propositionsordning som godkänns
Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag mot Anders Ågrens m fl ändringsyrkanden. Ordföranden finner att arbetsutskottet beslutat bifalla miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Anders Ågren (M) och **Peder Westerberg (FP)** - Ändringsyrkanden:
Sid 2: att stryka meningen *"Serveringstillstånd bör inte heller ges för serveringsställen som ligger i omedelbar närhet till skola, fritidsgård eller annan ungdomsverksamhet"*

Sid 3: att avsnittet "Sports- och idrottsanläggningar och sports- och idrottsevenemang" skrivs om enligt följande:
"Vid sports- och idrottsevenemang och på sport- och idrottsanläggningar kan serveringstillstånd ges. Alkoholserveringen skall vara avgränsad från idrottsutövandet, men behöver inte vara insynsskyddad för publik, utövare och gäster. Alkoholservering till publik på läkare är inte tillåten. Med sport menas atletiska aktiviteter med tävlingsmoment. Beroende på verksamhetens utformning kan samma aktivitet ibland bedömas vara sport och ibland spel/lek."
Sid 5: att ändra meningen till: *"....senare än kl 03.00"*

Hans Lindberg (S) – bifall till miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag.

Propositionsordning som godkänns
Miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag mot Anders Ågrens m fl ändringsyrkanden. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutat bifalla miljö- och hälsoskyddsnämndens förslag.

Reservation
Anders Ågren (M) och Peder Westerberg (FP)

Kommunfullmäktige beslutsordning

Följande yttrar sig:
Anders Ågren, Peder Westerberg, Andreas Lundgren, Hans Lindberg, Ulrika Edman, Petter Nilsson, Anna-Karin Sjölander, Patrik Brännberg, Nasser Mosleh, Veronica Kerr, Elin Jonsson, Jan Hägglund, Ari Leinonen och Lykke Brodin.

Yrkanden
Andreas Lundgren (S), Ulrik Edman (V), Anna-Karin Sjölander (C), Patrik Brännberg (AP), Nasser Mosleh (MP), Veronica Kerr (KD), Lykke Brodin (FI) – Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anders Ågren (M), Peder Westerberg (FP), Petter Nilsson (SD) – Samma ändringsyrkanden som i kommunstyrelsen.

Propositionsordning som godkänns
Kommunstyrelsens förslag mot Anders Ågrens m fl ändringsyrkanden. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat bifalla kommunstyrelsens förslag.

UMEÅ KOMMUN

SKRIVELSE

Datum	Ärendenr
2014-11-11	2014-1051

Riktlinjer för serveringstillstånd i Umeå kommun

Innehåll

Inledning 2

Lokaler och verksamheter med barn- och ungdomsverksamhet 2

Kommunal regi eller med kommunalt stöd 3

Sport- och idrottsanläggningar och sport- och idrottsevenemang 3

Serveringsställets belägenhet eller inriktning i övrigt 4

Uteserveringar 4

Serveringstider 5

Kunskapskrav 5

Kök och matkrav 5

Tillfälliga ansökningars längd och antal 6

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten (festivalevenemang) 6

Servering till underåriga och överservering 6

Inledning

Alkohollagen (2010:1622) är en skyddslag med syfte är att begränsa alkoholens skadeverkningar. Skyddet för människors hälsa ska gå före företagsekonomiska och/eller näringspolitiska intressen. Fokus för dessa riktlinjer är också att stärka skyddet för barn och unga. Förebyggande arbete och tillsyn riktad mot serveringsställen där unga vistas prioriteras.

Grunden vid prövning av en ansökan om serveringstillstånd utgörs av gällande lagrum och föreskrifter enligt Alkohollagen. Varje kommun ska dessutom, enligt Alkohollagen 8 kap 9 §, utforma riktlinjer för tillståndsgivningen på alkoholområdet. Syftet med riktlinjerna är att komplettera och tydliggöra alkohollagen. Riktlinjerna ska vara en lokal anpassning av regler för servering av alkohol i kommunen. Riktlinjerna ska öka förutsebarheten och likabehandling samt att ge vägledning till beslutsfattare, handläggare och restauratörer.

Riktlinjerna för serveringstillstånd får inte avvika från lagen eller vara så långtgående att de får karaktären av normgivning. I varje enskilt ärende måste en bedömning göras och varje beslut motiveras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet. Enbart en hänvisning till kommunala riktlinjer är inte tillräckligt.

Folkhälsomyndighetens modell för kommunala riktlinjer för alkoholservering har beaktats.

Strävan har varit att ta fram korta, konkreta och tydliga riktlinjer som har en bra balans mellan skyddsaspekten och näringens praktiska möjligheter att bedriva alkoholservering.

Delegation, tillsynsplan och avgifter behandlas i separata dokument.

Handläggningstider för olika typer av serveringstillstånd anges dels på respektive ansökningsblankett och på www.umea.se/kommun.

Lokaler och verksamheter med barn- och ungdomsverksamhet

Serveringstillstånd ska inte beviljas i lokaler som i huvudsak används för barn- och/eller ungdomsverksamhet. Serveringstillstånd bör inte heller ges för serveringsställen som ligger i omedelbar närhet till skola, fritidsgård eller annan ungdomsverksamhet.

Fritidsgårdar och skolor ska inte ges serveringstillstånd. Undantaget är sökanden som ingår som en del i ett utbildningsprogram, exempelvis restaurangutbildning.

Verksamheter som i första hand riktar sig till barn och ungdomar ska inte beviljas serveringstillstånd

Om reglerna inte följs i kommunens lokaler kan hyresgäst/arrangör tillfälligt eller tills vidare stängas av från vidare förhyrning av lokalen.

Undantag

Serveringstillstånd kan ges till serveringsställen utanför Umeå centralort, där möjligheten till samnyttjande av lokalen som fest-, förenings- och ungdomslokal är en förutsättning för lokalens existens.

Om en verksamhetsutövare, som har serveringstillstånd, vill anordna ett ungdomsarrangemang är inte riktlinjerna tillämpliga.

Motivering

Skyddet för barn och unga har en framskjuten plats i lagstiftningen och lagstiftaren trycker på vikten av att barn och ungdomar har en rätt till alkoholfria miljöer. Med mindre kontaktytor mellan ungdomsverksamhet och alkoholförtäring kan alkoholdebuten fördröjas, vilket innebär att risken för alkoholskador och beroende minskar.

Kommunal regi eller med kommunalt stöd

För verksamheter som drivs i kommunens regi eller som erhåller kommunalt stöd ska stor restriktivitet för tillståndsgivning råda.

Motivering

Kommunens egna verksamheter ska inte bidra till en ökad alkoholservering och/eller tjäna pengar på alkohol.

Sport- och idrottsanläggningar och sport- och idrottsevenemang

Vid sport- och idrottsevenemang och på sport- och idrottsanläggningar bör serveringstillstånd inte ges i direkt anslutning till bedrivande av huvudaktiviteten sport eller idrott.

Med direkt anslutning menas att alkoholserveringen ska vara geografiskt skild från idrottsutövandet. Servering av alkohol får pågå samtidigt som aktiviteten under förutsättning att det sker i en avgränsad restaurangdel av anläggningen. Den avgränsade delen ska vara insynsskyddad för publik, utövare och gäster. Alkoholservering till idrottspublik på läktare är inte tillåten.

Med sport menas atletiska aktiviteter med tävlingsmoment. Beroende på verksamhetens utformning kan samma aktivitet ibland bedömas vara sport och ibland spel/lek.

Motivering

En grundläggande alkoholpolitisk värdering är att alkohol och idrott inte hör ihop. Med mindre kontaktytor mellan idrott, ungdomsverksamhet och alkohol skjuts alkoholdebuten upp och alkoholskador och risk för beroende minskar. Alkoholen ska därför inte ges för stor plats och/eller fokus vid idrott.

Serveringsställets belägenhet eller inriktning i övrigt

Serveringstillstånd bör inte beviljas för:

- *verksamheter som ligger i eller i omedelbar närhet till boende/behandlingshem för missbrukare,*
- *verksamheter som kan befaras medföra oacceptabla störningar för närboende,*
- *verksamheter som sexklubbar, arrangemang eller shower med naket inslag, till exempel striptease eller*
- *verksamheter som drivs av drogliberala rörelser.*

Motivering

Att undvika alkoholservering i omedelbar närhet till områden där personer med alkoholberoende vistas är ett sätt att minska risken för ytterligare missbruksproblem. Genom att styra lokaliseringen av verksamheter med tillstånd begränsas alkoholens sociala skadeverkningar.

Verksamheter med serveringstillstånd orsakar många gånger högre ljudnivåer och andra typer av störningar än en restaurang utan serveringstillstånd. Verksamhetens inriktning samt eventuell störningshistorik i lokalen vägs in vid bedömningen av var serveringstillstånd kan beviljas. Stor vikt läggs vid framförallt polismyndighetens yttrande. Även Miljö- och hälsoskyddsnämndens tidigare erfarenheter vägs in i bedömningen.

Serveringen av alkoholdrycker ska vara ansvarsfull. Verksamheter som sexklubbar och arrangemang eller shower med naket inslag till exempel striptease eller arrangemang med drogliberal inriktning kan leda till sämre ordning och nykterhet på serveringstället.

Uteserveringar

På uteserveringar ska samma matutbud serveras som i övriga restaurangen. Serveringsytan på uteserveringen ska upptas av sittplatser och bord och vara avgränsad från omgivningen. En avgränsning kan exempelvis bestå av staket, rabatt eller häck.

Helt fristående uteserveringar, så kallade satellitserveringar, är inte tillåtna. Uteserveringen ska ligga i nära anslutning till huvudrestaurangen, ett avstånd på maximalt 15 meters kan accepteras. Uteserveringen får inte vara avskärmad från huvudrestaurangen av en väg eller liknande.

Serveringstiden och tömningstiden kan begränsas för uteserveringen om det finns risk för störningar för närboende.

Motivering

Att en uteservering ska vara i nära anslutning till restaurangen, integrerad och överblickbar är reglerat i alkohollagen. Satellitserveringar ska inte tillåtas.

Serveringstider

Serveringstillstånd ska inte beviljas tidigare än 11.00 eller senare än kl. 02.00.

Motivering

Serveringstiden har mycket stor betydelse för graden av berusning och kopplingen till antalet misshandelsfall i restaurang- och nattklubbsmiljöer är tydlig.

Kunskapskrav

Den sökande ska genom att avlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att utöva serveringsverksamheten. Minst en person i operativ chefsställning per serveringställe skall genomföra provet med godkänt resultat. Om denna person ersätts ska kunskapen prövas på nytt.

Undantag från krav på kunskapsprov görs för tillfälliga serveringar till slutna sällskap om ansökan avser ett enstaka tillfälle.

Motivering

Det är mycket viktigt att kunskap om alkohollagens regler finns hos verksamheter med serveringstillstånd. Med tillståndshavare som kan alkohollagen minskar risken för att tillståndshavaren bryter mot alkohollagen och det dagliga arbetet på restaurangen eller vid det tillfälliga arrangemanget underlättas.

Kök och matkrav

Stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten får endast medges om verksamheten har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Att maten ska vara lagad eller tillredd innebär att råvaror på något sätt ska ha förädlats.

För att beviljas ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten ska en bred och allsidig meny med förrätter, huvudrätter och efterrätter erbjudas fram till kl 23:00. Efter kl 23:00 ska lättare maträtter erbjudas. För tillfälliga serveringstillstånd ska tillredd mat erbjudas under hela serveringstiden. Det ska finnas ett tillfredsställande utbud av lättdrycker i förhållande till de alkoholdrycker som erbjuds. Om tillstånd sökts för särskilt arrangemang där en särskild maträtt står i fokus och det är uppenbart att arrangemangets huvudinriktning är matservering kan undantag från kravet på flera rätter göras.

Motivering

Kopplingen mellan servering av alkoholdrycker och mat är tydlig i alkohollagen. Detta för att graden av berusning minskar om även mat intas. Dessutom påverkas restaurang- eller evenemangskaraktären om möjligheten att äta finns.

Tillfälliga ansökningars längd och antal

Ett tillfälligt serveringstillstånd får inte beviljas för längre tid än 2 månader och får inte beviljas för säsongsverksamheter. Tillfälligt serveringstillstånd för verksamheter som har öppet dagligen får inte beviljas för längre tid än 1 månad. En och samma sökande kan maximalt beviljas 10 tillfälliga serveringstillstånd i samma lokaler eller på samma plats per år.

Motivering

Kraven för stadigvarande och tillfälliga serveringstillstånd skiljer sig åt. För tillfälliga tillstånd är kraven på kök och matutbud mindre och undantag från kunskapsprov kan i vissa fall göras. Det är därför viktigt att det finns en gräns för hur ofta och hur långa tillfälliga serveringstillstånd kan vara.

Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten (festivalevenemang)

Tillredda maträtter ska finnas för servering under hela serveringstiden. Beroende på festivalens/tillfälliga evenemangets karaktär och inriktning kan servering av spritdrycker nekas.

Serveringsytan på en festival ska utgöra en begränsad del av festivalområdet samt vara avgränsad och överblickbar.

Motivering

Kopplingen mellan servering av alkoholdrycker och mat är tydlig i alkohollagen. Detta för att graden av berusning samt evenemangskaraktären påverkas om alkohol serveras tillsammans med mat.

Miljö- och hälsoskydds erfarenhet är att servering av spritdrycker vid festivalevenemang ökar risken för en högre berusningsnivå. Med en högre berusning ökar även riskerna för alkoholpolitiska olägenheter.

Serveringsytans utformning påverkar både ordning och nykterhet på festivaler.

Servering till underåriga och överservering

Servering till underåriga och överservering ska inte förekomma på serveringställen. Vid upprepade överträdelser ska serveringstillståndet ifrågasättas och administrativa åtgärder i form av erinran, varning och/eller återkallelse av serveringstillståndet aktualiseras.

Servering av alkoholdrycker ska vara ansvarsfull och präglas av måttfullhet. Servering av hela flaskor med spritdrycker, ölhinkar, shotsbrickor och självservering är inte förenligt med alkohollagens krav på måttfullhet.

Motivering

Servering till underåriga och överservering är centrala och viktiga rättsregler i alkohollagen. Kommunens riktlinjer utgår från att serveringen av alkoholdrycker ska vara ansvarsfull och präglas av måttfullhet samt att servering till underåriga inte ska ske. Fokus ska vara återhållsamhet vid servering, att skadeverkningar av alkohol ska begränsas och att kravet på ordning och nykterhet följs såväl på serveringsstället som i dess omedelbara närhet.

§ 106
Diarienr: KS-2013/00554

Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta kommunens *Program för säkerhet och trygghet 2015-2018* med tillhörande *Delprogram för förebyggande brand 2015-2018* och *Delprogram för räddningstjänst 2015-2018.*

Ärendebeskrivning

Kommunen har tidigare antagit Program för säkerhet och trygghet med tillhörande delprogram för förebyggande brand och räddningstjänst. Enligt Lag om skydd mot olyckor ska programmet antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod varför programmet tas upp för beslut igen.
I samband med detta har några redaktionella justeringar genomförts, stycken har bytt plats för att tydliggöra besluten i kommunen samt att ett nytt kapitel har införts kap 3.4.3 i vilket kommunen beslutar om vilka verksamheter som bedöms som samhällsviktiga och ska prioriteras vid stora påfrestningar.
Beskrivning av struktur i programmet:
Kap 1 Beskrivning av bakgrund och syfte
Kap 2 Beslut om kommunens mål med säkerhets- och trygghetsarbetet
Kap 3 Beslut om att fördela arbetsuppgifter i säkerhets- och trygghetsarbetet
Kap 4 Redovisning av arbetssätt och skyldigheter för kommunen
Bilaga 1 Sammanställning av aktuell risk- och sårbarhetsanalys som Program för säkerhet och trygghet baseras på

Beslutsunderlag

1. Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet 2015-2018. Bilaga.
2. Delprogram Olycksförebyggande brand 2015-2018. Bilaga.
3. Delprogram Räddningstjänstverksamhet 2015-2018. Bilaga.

Prokollsudrag från tekniska nämnden 2015-03-26

Kommunstyrelsens beslutsordning

Enligt arbetsutskottets förslag

Beredningsansvarig

Lars Tapani

UMEÅ KOMMUN

Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet

2015-2018

Med utgångspunkt i följande lagstiftningar och krav:

- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor,
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap,
- Säkerhetsskyddslag (1996:627),
- Kommunallag (1991:900) samt
- Föreskrifter av försäkringsgivare

Dokumenttyp Program	**Dokumentnamn** Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet 2015-2018	**Fastställd/Upprättad** KF 2013-06-17 § 124	**Version** 2.0
Dokumentägare Tekniska nämnden	**Dokumentansvarig** Brandförsvar och säkerhet	**Reviderad** KF 2015-0X-XX § x	**Giltighetstid** T v
Dokumentinformation Ersätter Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet 2013-2015			

CL nw Alk

Innehållsförteckning

1 Inledning/bakgrund 2

1.1 Vad är säkerhet och trygghet? 4

2 Mål 6

2.1 Nationella mål och intentioner 6

2.2 Övergripande mål 6

2.2.1 Prioriterade mål 7

3 Aktörer, roller och ansvar 9

3.1 Kommunfullmäktige 9

3.2 Kommunstyrelsen 9

3.2.1 Stadsdirektören 9

3.3 Nämnder och bolagsstyrelser 9

3.3.1 Tekniska nämnden 10

3.4 Verksamheter och bolag 10

3.4.1 Kommunikationsfunktionen 10

3.4.2 Brandförsvar och säkerhet 11

3.4.3 Kommunens prioriterade verksamheter 12

3.5 Anställd i Umeå kommun 12

3.6 Den enskilde 12

4 Systematiskt säkerhets- och trygghetsarbete 13

4.1 Nuläge, analys och prioriteringar 14

4.2 Mål 15

4.3 Åtaganden 15

4.3.1 Förebyggande verksamhet 16

4.3.2 Krishantering 17

4.3.3 Riktlinjer för kommunens krishantering 17

4.3.4 Krisledningsorganisation 18

4.3.5 Samhällsviktiga verksamheter och aktörer i det geografiska området 18

4.3.6 Räddningstjänstverksamhet 19

4.4 Uppföljning och utvärdering 20

Bilagor

1. Sammanställd riskbild
2. Definitioner

1 Inledning/bakgrund

Kommunen har många olika verksamheter, egendomar och ett stort ansvarsområde vilket innebär många risker med varierande konsekvenser. Utöver detta är kommunen inblandad i och berörd av en mängd andra verksamheter både inom och utanför den egna verksamheten och sitt geografiska område. I samband med att omvärlden och samhället förändras omskapas även potentiella hotbilder för kommuner och dess medborgare som blir svårare att kartlägga.

Kommunen har därför tilldelats ett större ansvar för inriktning, prioritering och samordning av de åtgärder som ska vidtas före, under och efter oönskade händelser i ett bredare händelsespektra. Detta har medfört att arbetet numera kräver ett betydligt bredare och mer samlat arbetssätt.

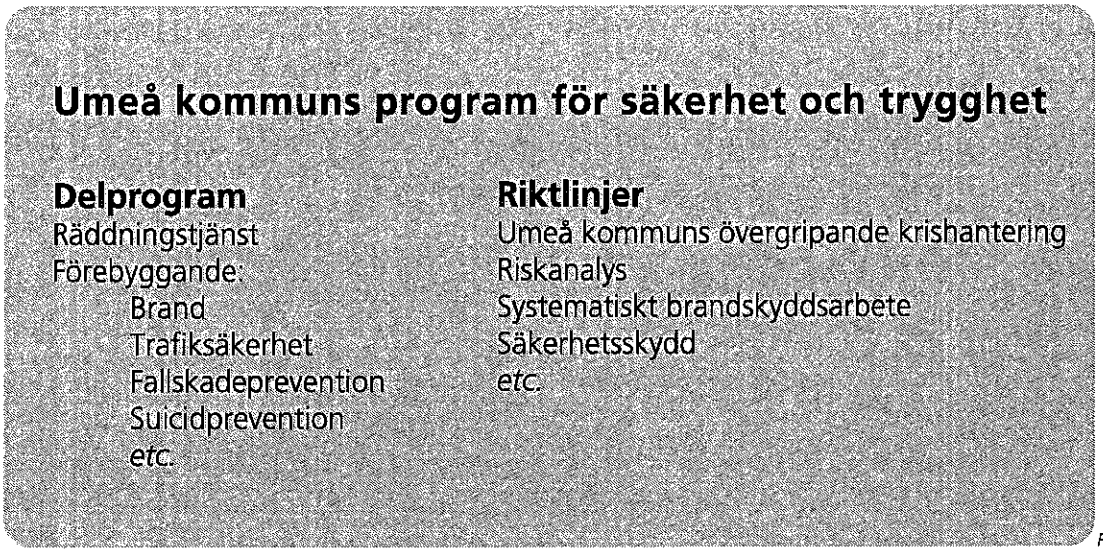
Följande program utgör ett strategiskt styrdokument som ska ligga till grund för Umeå kommuns säkerhets- och trygghetsarbete. Programmet tar utgångspunkt i följande lagstiftningar med tillhörande förordningar samt krav från försäkringsgivare:

- Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO),
- Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH),
- Säkerhetsskyddslag (1996:627) (SSL),
- Kommunallag (1991:900) samt
- Föreskrifter av försäkringsgivare

Syftet med programmet är att i ett och samma dokument sammanfoga säkerhets- och trygghetsarbetet utifrån ovan nämnda krav, beskriva vad kommunen avser med säkerhet och trygghet, ange inriktning och mål samt beskriva hur kommunen avser att arbeta med frågorna utifrån de olika roller som kommunen har. Framförallt syftar programmet till att minimera antalet oönskade händelser och effekterna av dessa. Programmet omfattar därför kommunens arbete med att förebygga och öka förmågan att hantera såväl vardagshändelser som allvarliga- och extraordinära händelser.

Förutom ovan angivna lagstiftningar finns speciallagstiftningar med tillhörande förordningar och andra bestämmelser som direkt eller indirekt ställer krav på säkerhet och trygghet i olika aspekter samt medför skyldigheter för kommunens verksamhet. Programmet anger i dagsläget inte inriktning och mål för säkerhets- och trygghetsarbete som bedrivs inom ramen för dessa speciallagstiftningar och bestämmelser. Processen för systematiskt säkerhets- och trygghetsarbete, vilken beskrivs i följande program, bör dock även användas i detta arbete.

Programmet för säkerhet och trygghet är ett ramprogram och utgör tillsammans med underställda delprogram och riktlinjer[1] det handlingsprogram som kommunen är skyldig att upprätta enligt lag om skydd mot olyckor samt uppfyller skyldigheter enligt lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Figur 1. Programstruktur.

Delprogram anger målsättningar för arbetet inom ett ämnesområde och beslutas på politisk nivå. Riktlinjer förtydligar en arbetsmetodik/arbetsprocess och beslutas på tjänstemannanivå.

Programmet för säkerhet och trygghet fastställs av kommunfullmäktige för varje mandatperiod. Ett nytt program ska vara antaget senast årsskiftet 2018/2019. I det fortsatta arbetet med programmet bör ambitionen vara att inkludera ett ännu bredare perspektiv på säkerhets- och trygghetsarbetet i kommunen.

[1] Begreppen delprogram och riktlinjer används frekvent i programmet och en förtydligande definition ges i bilaga 2.

1.1 Vad är säkerhet och trygghet? [2]

Begreppet *säkerhet* kopplat till samhällets ansvar för sina medborgare, har ett antal aspekter: välfärdssamhällets åtagande att ge social och ekonomisk säkerhet, att man som individ inte drabbas av olyckor, skador, våld eller att egendom förstörs eller stjäls. De flesta författningar talar om att "minska sårbarhet", om riskanalyser, om åtgärder för att öka trafiksäkerhet etc. Lag om skydd mot olyckor ålägger kommunerna att se till att bränder förebyggs och att verka för att åstadkomma skydd även mot andra olyckor. Med säkerhet avses här resultatet av åtgärder eller egenskaper som minskar sannolikheten för att oönskade händelser ska inträffa.[3] Det innebär även att skapa förutsättningar för att minimera konsekvenser av oönskade händelser. Med *säkerhetsarbete* menas de samlade åtgärder som syftar till att förebygga och begränsa skador på människor, egendom och miljö.

Trygghet är för de allra flesta en känsla som är betydligt mer sammansatt än bara säker.[4] Till skillnad från säkerhet innebär trygghet en upplevd känsla av livskvalité för den enskilda personen. Det är viktigt att beakta att det finns skillnader[5] på såväl individnivå som gruppnivå när det gäller hur olika personer upplever trygghet och vilka resurser att skapa sig trygghet som en person förfogar över. Det finns t.ex. stora skillnader mellan kvinnor och män i hur utsatta de är för risker och deras känsla av otrygghet. Begreppet trygghet bygger alltså dels på att en människa förfogar över vissa resurser och dels känner sig övertygad om tillgången till dessa resurser. Det som skapar trygghet är tanken om att resurserna finns och att man kan kontrollera dem. Allt som medför en förlust av resursen eller kontroll över den stör individens förtroende till sin omvärld och därför även trygghetskänslan.[6]

Ur ett kommunalt perspektiv förknippas trygghet med den kommunala välfärden. Detta rör sig i stor utsträckning om tillförlitlighet till samhället och dess funktionalitet. Eftersom tryggheten till stor del bygger på enskilda individers personliga uppfattningar så blir även yttre faktorer så som förtroendefulla relationer till andra eller en god och "riskreducerad" miljö viktiga i ett kommunalt perspektiv.

Händelsespektrat

Oönskade händelser sker dagligen i en kommun. Det är i regel händelsens värde i sannolikhet och konsekvens som avgör vilken typ av händelse det är. Detta illustreras i figur 2, enligt följande:

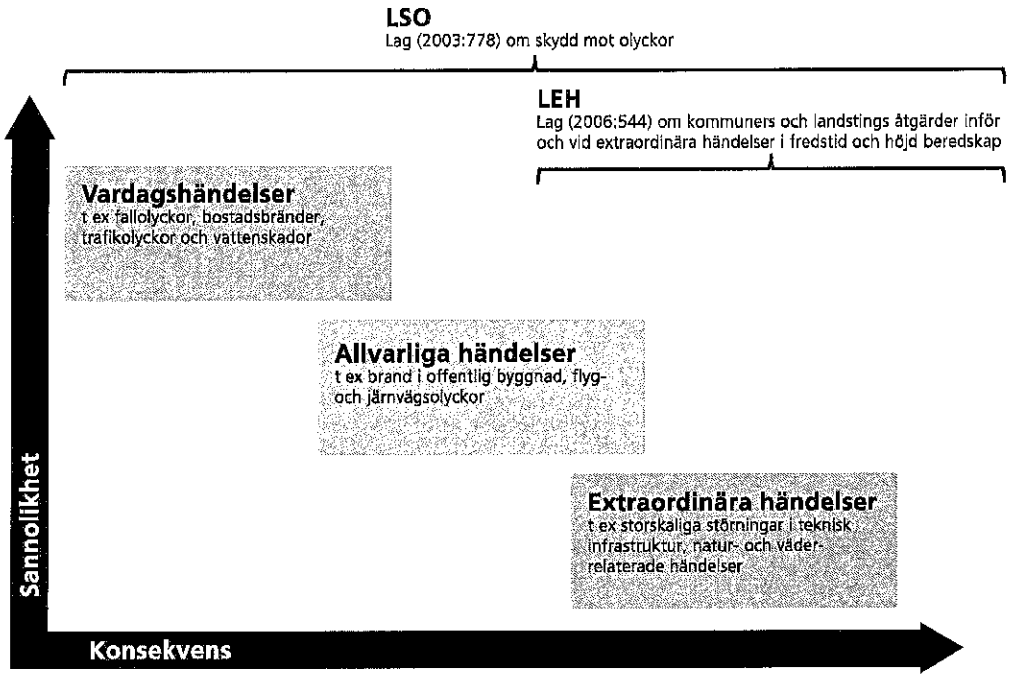
- Vardagshändelser fokuserar på relativt frekventa olyckor[7] och händelser som kan ge stora konsekvenser på individnivå men begränsade konsekvenser för samhället, t.ex. fallolyckor och trafikolyckor. Dessa går i regel att mäta i kvantitativa studier. Riskerna är i stor utsträckning förutsägbara och utgår bl.a. från rapporterade olyckor och statistiska studier.
- Allvarliga händelser fokuserar på olyckor och händelser med låg frekvens och medelstora konsekvenser. Riskerna är slumpmässiga och uppvisar stor variation.

---

[2] Övriga definitioner av begrepp med bäring på säkerhets- och trygghetsarbetet återfinns i bilaga 2.
[3] http://www.definition-of.net/definition-av-s%C3%A4kerhet, 2011-12-21
[4] Sveriges kommuner och Landsting. (2009), Fem olika sätt att arbeta för ökad trygghet och säkerhet
[5] Skillnader i form av att ha olika livsmönster, inflytande/position att påverka sitt eget liv, sociala och ekonomiska förutsättningar så som integrering i samhället, möjligheter på arbetsmarknaden, arbetsområden/typ av arbete och ansvarsdomäner etc.
[6] Torstensson Levander, Marie. (2007), *Trygghet, säkerhet, oro eller risk?* Sveriges Kommuner och Landsting. s. 11
[7] Se bilaga 2 för definition av olycka.

Utgångspunkten ligger bl.a. i individuella olycksundersökningar och haveriutredningar.

- Extraordinära händelser[8] fokuserar på händelser med mycket låg frekvens men mycket omfattande konsekvenser för samhället och dess funktionalitet.

Figur 2. Händelsespektrat

En vardagshändelse kan likafullt utvecklas till en allvarlig händelse och en allvarlig händelse kan, i begränsad utsträckning, resultera i en extraordinär händelse. Så även om vardagshändelser skiljer sig mycket från allvarliga händelser och extraordinära händelser så är gränserna mellan dem otydliga. Detsamma gäller lagstiftningarna lag (2003:778) om skydd mot olyckor och lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, som i vissa delar är gränsöverskridande. För att uppnå en bredare och mer enhetlig riskidentifiering och inte riskera att viktiga områden inom säkerhets- och trygghetsarbetet faller bort, eller att tyngdpunkten i arbetet blir felaktigt, bör en helhetssyn på riskanalysarbetet visas upp.

[8] Se bilaga 2 för definition av extraordinär händelse.

2 Mål

I det följande beskrivs de nationella mål som finns angivna, Umeå kommuns övergripande målsättning som kommunfullmäktige har beslutat om samt de prioriterade mål som kommunen valt att arbete med under perioden 2015-2018.

2.1 Nationella mål och intentioner

De lagstiftningar och krav som programmet omfattar syftar alla till att det ska bli färre skador i samhället och att kommunen ska bli bättre rustad att förebygga och hantera oönskade händelser.

De övergripande nationella målen i lagen om skydd mot olyckor är att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor[9].
Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt[10].

Intentionen med lagen är att säkerheten ska öka, färre dödsfall och skador ska inträffa och att konsekvenserna av de olyckor som ändå inträffar ska minska.

Intentionen med lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap är att *kommunen ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred*[11].

Intentionen med säkerhetsskyddslagen är att svara för ett tillfredsställande säkerhetsskydd inom myndighetens verksamhetsområde.[12].

I kommunallagen[13] framgår att kommunen ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och att verksamheten ska bedrivas på ett ändamålsenligt och ur ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Det innebär att kommunen ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses. I detta ingår bl.a. att skydda egendom och övriga tillgångar mot skador.

Syfte och mål med försäkringsgivarens krav är att minska skadorna inom kommunens verksamheter.
Kommunens mål
Kommunens övergripande- och prioriterade mål har som avsikt att ange vad kommunens arbete med säkerhet och trygghet ska leda till.

2.2 Övergripande mål

Umeå kommun *ska vara* en säker och trygg kommun att bo, verka och vistas i så att den enskilde *kan känna* trygghet för sitt liv och sin hälsa samt egendom och miljö.

---

[9] 1 kap 1§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
[10] 1 kap 3§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
[11] 1 kap 1§ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
[12] 4.1 Proposition 1995/96:129 Säkerhetsskydd
[13] 8 kap Kommunallag (1991:900)

De som bor, verkar och vistas i kommunen ska ha förmåga att förebygga och/eller begränsa konsekvenserna av oönskade händelser för människor, egendom och miljö.

2.2.1 Prioriterade mål

De samlade målen som har prioriterats i kommunens säkerhets- och trygghetsarbete har sin utgångspunkt i de lagar som programmet vilar på, kommunens övergripande risk- och sårbarhetsanalys[14], krav från försäkringsgivare, olycks- och skadeanalyser, Svenska brandskyddsföreningens prioriterade områden 2014 och framåt samt målen utifrån överenskommelsen[15] om kommunernas krisberedskap mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting gällande samhällets krishanteringssystem. Detta innebär inte att det enbart är dessa mål som kommunen ska arbeta för, utan det är de mål som prioriteras att följas upp på kommunfullmäktigenivå under innevarande mandatperiod.

1. Antalet fallolyckor ska minimeras.
2. Kommunens egendomsskador ska minimeras. Områden som särskilt ska beaktas är:
    - Vattenskador
3. Antalet bränder ska minimeras. Områden som särskilt ska beaktas är:
    - Bostadsbränder
    - Anlagda bränder
    - Verksamhetsanpassat brandskydd
4. Antalet allvarligt skadade och döda i vägtrafiken ska minska.
5. Antalet drunkningsolyckor i allmänna vatten ska minimeras.
6. Det systematiska säkerhets- och trygghetsarbetet i publika miljöer och vid evenemang ska förbättras.
7. Kommunen ska verka för att den enskilde ska kunna påbörja en första skadebegränsande åtgärd inom två minuter från det att en olycka upptäcks.
8. Kommunen ska ha god kunskap om risker och sårbarhet som kan påverka kommunens egen verksamhet. Områden som särskilt ska beaktas är:
    - Natur och väderrelaterade händelser
    - Storskaliga störningar i teknisk infrastruktur
    - Farliga ämnen
    - Utbredd smitta
    - Antagonistiska hot[16]

[14] Se bilaga 1 för sammanställd riskbild.
[15] Se bilaga 2 för definition av den s.k. kommunöverenskommelsen.
[16] Se bilaga 2 för definition av hot/antagonistiska hot.

9. Kommunen ska ha planering för hur risker och sårbarhet ska reduceras eller tas bort. Kommunen ska ha en planering för hur kommunen ska hantera konsekvenserna av allvarliga- och extraordinära händelser.
    - Riskhänsynen i den fysiska planeringen ska öka. Områden som särskilt ska beaktas är:
        - Natur- och väderrelaterade händelser
        - Storskaliga störningar i teknisk infrastruktur
        - Farliga ämnen
        -
10. Kommunen ska ha en god förmåga[17] att hantera allvarliga- och extraordinära händelser. Områden som särskilt ska beaktas är:
    - Kommunal samhällsviktig verksamhet[18]
    - Kommunen ska vid en allvarlig- och extraordinär händelse ha förmåga att utöva samordnad ledning19 inom 3 timmar.

11. Kommunen ska ha en samlad bild av risker, sårbarhet och förberedelser för krishanteringen som finns inom kommunens geografiska område.
    - Kommunen ska arbeta för samordning av all krishantering i det förberedande arbetet och i det akuta skedet, som berörda aktörer inom det geografiska området ansvarar för.
        - Kommunen ska ha en struktur för samordning av krisberedskapen med landsting, organisationer, företag och de statliga myndigheter som finns i kommunen.
        - Aktuella rutiner för hur samordning med andra aktörer ska ske ska finnas för de verksamheter som alltid måste upprätthållas.

12. Kommunen ska ha en god förmåga, i termer av *snabbhet, insatsförmåga* och *uthållighet* att utföra räddningsinsatser. Förmågan ska planeras utifrån den enskildes hjälpbehov.

[17] Se bilaga 2 för definition av god förmåga.
[18] Se kapitel 3.4.3 för samhällsviktiga verksamheter inom kommunen.
[19] Med samordnad ledning avses att berörd tjänstemannaledning är samlad och insatt i aktuell händelseutveckling.

3 Aktörer, roller och ansvar

Följande kapitel definierar aktörer, roller och ansvar i säkerhets- och trygghetsarbetet och förtydligar hur kommunen, inom ramen för programmet, avser att arbeta utifrån ovan redovisade krav från lagstiftning och försäkringsgivare.

3.1 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige fastställer Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet.

Kommunfullmäktige följer upp kommunens samlade säkerhets- och trygghetsarbete och dess effekter genom att tillställas årlig rapport från kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige ska:

- fastställa de delprogram där lagstiftning/andra bestämmelser gör gällande ett sådant krav

3.2 Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen samordnar och följer upp det strategiska säkerhets- och trygghetsarbetet och beslutar i övergripande ärenden för den kommunala organisationen.

Kommunstyrelsens arbetsutskott är krisledningsnämnd, vilket är fastställt i *Reglemente för krisledningsnämnden*.

Kommunstyrelsen ska:

- årligen rapportera till kommunfullmäktige om hur kommunens samlade säkerhets- och trygghetsarbete utvecklats samt vilka effekter som uppnåtts. Kommunstyrelsen ska följa upp arbetet genom att tillställas årlig rapport från tekniska nämnden

3.2.1 Stadsdirektören

Stadsdirektören samordnar och leder kommunens operativa säkerhets- och trygghetsarbete.
Stadsdirektören ska:

- fastställa kommungemensamma riktlinjer
- ange inriktning för kommunens fortsatta arbete med programmet, vilket bör samla fler områden och inkludera ett bredare perspektiv på säkerhets- och trygghetsarbetet

3.3 Nämnder och bolagsstyrelser

Varje nämnd/bolagsstyrelse ansvarar för säkerhets- och trygghetsarbetet inom sitt område och har i uppgift att tillse att programmet följs samt att samarbete sker mellan verksamheter och bolag.

Nämnd/bolagsstyrelse ska:

- fastställa upprättade delprogram[20]
- fastställa verksamhetsspecifika planer för krishantering
- årligen följa upp säkerhets- och trygghetsarbetet och dess effekter inom nämndens/styrelsens verksamhet genom att tillställas rapport från verksamhet och bolag

3.3.1 Tekniska nämnden

Tekniska nämnden ska:

- årligen rapportera till kommunstyrelsen om hur kommunens samlade säkerhets- och trygghetsarbete utvecklats samt vilka effekter som uppnåtts. Rapporteringen ska innehålla en utvärdering och förslag till åtgärder utifrån vad som framkommit vid uppföljningen av säkerhets- och trygghetsarbetet.
  Tekniska nämnden ska tillställas en samlad årsrapport från Brandförsvar och säkerhet som underlag för utvärderingen.

3.4 Verksamheter och bolag

Varje verksamhet och bolag har uppdraget att bedriva ett eget systematiskt säkerhets- och trygghetsarbete. Verksamheterna/bolagen ska även delta i kommunens gemensamma säkerhets- och trygghetsarbete med sina respektive specialkompetenser.

Ansvarig för verksamhet och bolag ska:

- delta i nätverk för säkerhets- och trygghetsarbete
- upprätta erforderliga delprogram
- följa kommungemensamma riktlinjer och upprätta erforderliga riktlinjer
- upprätta verksamhetsspecifik planering för allvarliga och extraordinära händelser
- delta i kommungemensamma utbildningar och övningar samt analysera behovet av egen utbildning/övning
- formulera *mål* och *aktiviteter*[21] med tillhörande resultatmått utifrån programmets angivna mål[22] och verksamhetsspecifika riskanalyser. Målen och aktiviteterna ska inarbetas i ordinarie verksamhetsplanering.
- årligen följa upp säkerhets- och trygghetsarbetet och dess effekter. Årlig rapport skickas till respektive nämnd/bolagsstyrelse samt Brandförsvar och säkerhet.[23]

3.4.1 Kommunikationsfunktionen

Kommunikationsdirektören ska:

- Upprätta riktlinjer för kommunikation vid allvarlig- och extraordinär händelse[24]

---

[20] Beroende på lagkrav/andra bestämmelser kan delprogram behöva fastställas av kommunstyrelse eller kommunfullmäktige.

[21] ***Mål s***ka beskriva den nivå på säkerheten och tryggheten som ska uppnås i kommunen.
Målen formuleras utifrån den enskildes perspektiv, där sårbara målgrupper, dvs. vilka grupper som är särskilt riskutsatta/överrepresenterade i olycksstatistiken, ska identifieras. Målen påvisar de resultat/anger vilken effekt som eftersträvas.
Aktiviteter ska beskriva hur målen ska uppnås, dvs. vilka konkreta åtgärder och aktiviteter som ska vidtas för att nå upp till önskvärd nivå på säkerheten och tryggheten.
Mål och aktiviteter ska vara tydliga, mätbara och uppföljningsbara.

[22] Se kap 2.2.2 – Prioriterade mål.

[23] Årlig uppföljning finns beskrivet i kapitel 4.4.

CL PW

3.4.2 Brandförsvar och säkerhet

Brandförsvar och säkerhet har uppdraget att samordna, stödja, följa upp och utveckla kommunens säkerhets- och trygghetsarbete och ska aktivt delta och bidra med sina specialkompetenser.

Brandchefen ska:

- sammanställa en kommunövergripande riskanalys som baseras på verksamhetsspecifika riskanalyser
- samordna kommunens riktlinjer för riskanalyser
- upprätta riktlinjer för kommunens systematiska brandskyddsarbete
- upprätta riktlinjer för kommunens säkerhetsskydd
- stödja kommunens verksamheter med utbildning och övning
- säkerställa att övning och utvärdering av kommunens krisorganisation sker minst två gånger per mandatperiod, varav krisledningsnämnden övas minst en gång
- samordna kommunens arbete utifrån försäkringsgivares krav
- samordna kommunens riskfinansieringsprogram[25]
- samordna kommunens skadehantering och skaderapportering
- upprätta delprogram för förebyggande och räddningstjänstverksamhet enligt LSO[26]
- upprätta riktlinjer för kommunens övergripande krishantering
- samordna kommunens krishantering med externa aktörer
- årligen rapportera till tekniska nämnden om hur kommunens samlade säkerhets- och trygghetsarbete utvecklats samt vilka effekter som uppnåtts. Rapporteringen ska innehålla en utvärdering och förslag till åtgärder utifrån vad som framkommit vid uppföljningen av säkerhets- och trygghetsarbetet.
- rapportera vilka åtgärder som vidtagits avseende säkerhets- och trygghetsarbetet till berörda myndigheter samt försäkringsgivare
- föra förteckning över vilka existerande delprogram och riktlinjer som hör till programmet för säkerhet och trygghet och fortlöpande uppdatera förteckningen allteftersom nya delprogram och riktlinjer färdigställs/tillkommer[27]

[24] Utgör del av riktlinjerna för kommunens övergripande krishantering.
[25] Administration av kommunens försäkringar.
[26] Fastställs av kommunfullmäktig för att uppfylla 3 kap 3§, 8§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.
[27] Identifieringen av vilka dokument som tagits fram sker i den årliga uppföljningen/utvärderingen av säkerhets- och trygghetsarbetet.

3.4.3 Kommunens prioriterade verksamheter

Umeå Kommun ska oavsett händelsens art prioritera kontinuitet inom de samhällsviktiga verksamheterna. Dessa verksamheter är:

- Energiförsörjning
- Värmeförsörjning
- Räddningstjänst
- Social omsorg
- Barnomsorg
- Miljö- och hälsoskydd
- Kommunal krisledning
- IT-drift
- Dricksvattenförsörjning‰
- Reningsverksamhet
- Renhållning och avfallshantering
- Vinterväghållning
- Hamndrift
- Bredbandsnät
- Storköksverksamhet
- Betalningsförmedling (löner och socialbidrag)

3.5 Anställd i Umeå kommun

Anställda i Umeå kommun ska arbeta aktivt för en ökad säkerhet och trygghet i kommunens verksamhet och inom dess ansvarsområde. Alla har ett ansvar att rapportera hot mot/risker i verksamheten och att uppmärksamma verksamheten på möjligheter till ökad säkerhet och trygghet.

3.6 Den enskilde

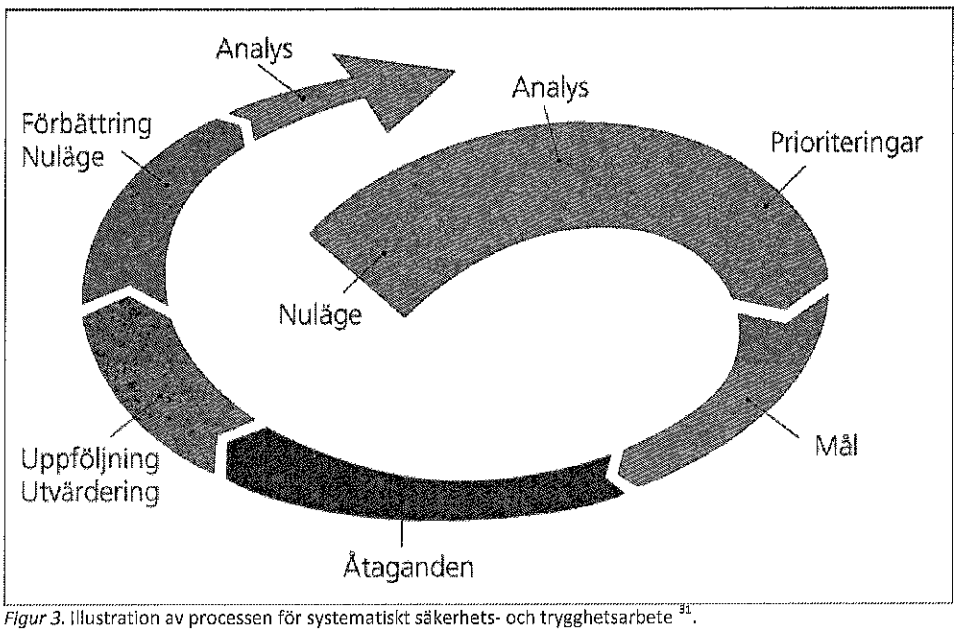
Enligt LSO har den enskilde[28] det primära ansvaret för att skydda liv och hälsa, egendom och miljö samt inte orsaka olyckor. Det är i första hand den enskildes skyldighet att själv vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa olyckor. Den som upptäcker/får kännedom om en olycka som innebär fara för någons liv eller allvarlig risk för någons hälsa eller för miljön är skyldig att varna och alarmera, där så är möjligt.[29]

[28] Se bilaga 2 för definition av den enskilde.
[29] 2 kap 1§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

4 Systematiskt säkerhets- och trygghetsarbete

För att på bästa sätt arbeta för att nå uppsatta mål i det kommunala säkerhets- och trygghetsarbetet sker arbetet i en systematisk process i alla verksamheter och bolag, där fokus ligger på ständiga förbättringar utifrån kunskap och erfarenheter. Med detta menas att arbetet alltid pågår genom kartläggning av riskbilder som leder till prioriteringar, mål och planering av aktiviteter och åtaganden.

Efter att aktiviteterna genomförts, följs de upp och utvärderas för att kunna användas som grund för förbättring och utveckling i ett ständigt återkommande flöde. Den mer detaljerade processen illustreras i figur 3.[30]

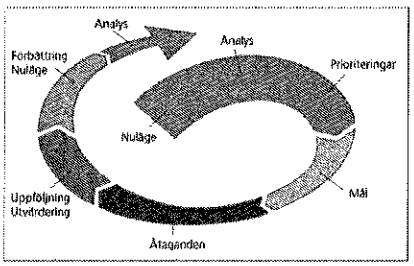

Figur 3. Illustration av processen för systematiskt säkerhets- och trygghetsarbete [31].

Fortsättningen i kapitlet beskriver mer ingående delarna i kommunens systematiska säkerhets- och trygghetsarbete.

[30] Metodiken baserar sig på PDCA-cykeln eller Deming-hjulet, vilket är en modell för kvalitets- och förbättringsarbete och utgör grunden i ett ledningssystem. Förkortningen står för plan, do, check, act (planera, göra, kontrollera, agera). Tonnquist, B. (2008), *Projektledning*, Bonnier Utbildning AB, Stockholm

[31] Baserad på: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2011), *Vägledning för kommunala handlingsprogram*, Karlstad

4.1 Nuläge, analys och prioriteringar

Som grund för säkerhets- och trygghetsarbetet skapas en översiktlig bild av nuläget genom att beskriva kommunen och dess invånare, vilka risker och vilket skydd som finns samt vilket säkerhets- och trygghetsarbete som bedrivs. För att få ett korrekt och tillförlitligt underlag är det viktigt att inte betrakta invånarna som en homogen grupp utan att beakta olikheterna mellan olika individer och grupper i samhället. Det vill säga att den statistik som förs i största möjliga mån, ska vara så detaljerad att analyser utifrån exempelvis kön kan göras och att det förebyggande arbetet kan målgruppsanpassas. Såväl sannolikheten att drabbas av oönskade händelser som konsekvenserna av oönskade händelser kommer att skilja sig åt för olika typer av individgrupper. Detta behöver beaktas i större utsträckning desto mer verksamhetsspecifika riskanalyserna är. Säkerhets- och trygghetsarbetet tar dock inte enbart utgångspunkt i dagens risker utan inrymmer även analys av trender och prognoser för att få en uppfattning om framtidens risker.

Dessa delar har en avgörande roll för prioriteringar och framtagandet samt uppföljningen av mål och aktiviteter.[32]

Enligt krav i lagstiftningar med tillhörande förordningar samt i de villkor som försäkringsgivare anger ska kommunen:

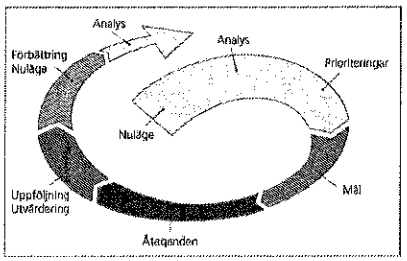
- ange de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. (LSO 3 kap 3§ och 8§)
- analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet skall värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys. (LEH 2 kap 1§)
- analysera vilka uppgifter i verksamheten som skall hållas hemliga med hänsyn till rikets säkerhet och vilka anläggningar som kräver ett säkerhetsskydd med hänsyn till rikets säkerhet eller skyddet mot terrorism. Resultatet av undersökningen ska dokumenteras i en säkerhetsanalys. (Säkerhetsskyddsförordningen 5§).
- genomföra riskanalyser avseende verksamheter, fastigheter samt planerade projekt för att verifiera säkerhetsnivån. (Försäkringsgivares krav)

[32] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2011), *Vägledning för kommunala handlingsprogram,* Karlstad

CL PW MH

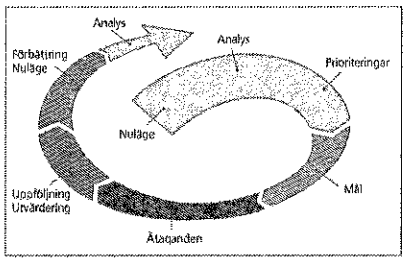
4.2 Mål

För att förtydliga vad kommunen vill fokusera på formuleras prioriteringarna för kommunens övergripande inriktning och verksamhet i form av mål[33]. Dessa, av kommunfullmäktige, prioriterade mål och verksamhetsspecifika riskanalyser är en utgångspunkt för mer konkreta och mätbara mål samt aktiviteter som kan följas upp och utvärderas i kommunens ordinarie flöde för verksamhetsrapportering.[34]

Verksamhetsmålen och aktiviteterna kommuniceras i verksamhetsplaner och om det t.ex. behövs ett politiskt ställningstagande, i delprogram. På så vis ges möjlighet till tätare uppföljning och förbättringar.

4.3 Åtaganden

Arbetet med säkerhet och trygghet pågår ständigt i kommunen. Brandförsvar och säkerhet har en stor del i detta arbete eftersom säkerhet och skydd mot olyckor är deras kärnverksamhet.[35] För andra verksamheter eller bolag kommer uppgifterna in utöver kärnverksamheten på samma sätt som andra riktlinjer och program. Därför finns ett stort behov av att samverka verksamheterna/bolagen emellan.

På nästföljande sida beskrivs vilka åtaganden kommunen har utifrån rubrikerna förebyggande verksamhet, krishantering och räddningstjänst.

---

[33] Se kap 2.2.2 – Prioriterade mål

[34] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2011), *Vägledning för kommunala handlingsprogram,* Karlstad

[35] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2011), *Vägledning för kommunala handlingsprogram,* Karlstad

4.3.1 Förebyggande verksamhet

Enligt krav i lagstiftningar med tillhörande förordningar samt försäkringsgivares föreskrifter ska kommunen:

- se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (LSO 3 kap 1§).
- beskriva hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad[36] och hur den planeras (LSO 3 kap 3§) samt ange mål för verksamheten (LSO 3 kap 3§ och 8§).
- samarbeta[37] och samordna verksamheten med andra kommuner och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt samma lag samt andra som berörs (LSO 1 kap 6§).
- i egenskap av ägare och/eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar, i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand (LSO 2 kap 2§).[38]
- genom rådgivning, information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra de skyldigheter som de har enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO 3 kap 2§).
- utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen om skydd mot olyckor med tillhörande föreskrifter (LSO 5 kap 1§).
- ansvara för att rengöring (sotning) av fasta förbränningsanordningar och rökkanaler utförs samt att brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar, rökkanaler samt anslutande byggnadsdelar utförs (LSO 3 kap 4§).
- ha det säkerhetsskydd som behövs med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter (SSL 5§).
- se till att berörd personal får utbildning i säkerhetsskydd (SSL 30§).
- ha ett av kommunen fastställt dokument för säkerhets- och skadeförebyggandearbete omfattande syfte och mål, omfattning, organisation såväl centralt som lokalt med avsatt budget, ansvar, riktlinjer för hur säkerhetsarbetet ska bedrivas samt regler för uppföljning av säkerhetsarbetet (Försäkringsgivares föreskrifter).

[36] I uppföljningen av programmet ingår att beskriva hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad.
[37] Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet (LSO 3 kap 1§).
[38] Kommunen innehar olika roller enligt LSO. Kommunen kan dels inneha rollen som enskild i form av ägare/nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar, dels inneha rollen som tillsynsmyndighet.

4.3.2 Krishantering

Kommunens krishantering bygger till väsentliga delar på de krav som ställs genom Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Enligt lagstiftningen ska kommunen:

- med beaktande av den kommunala risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur den ska hantera extraordinära händelser[39] (LEH 2 kap 1§).
- inrätta en nämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid (krisledningsnämnd) (LEH 2 kap 2§).
- ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid (LEH 2 kap 8§) genom att
    - minst två gånger per mandatperiod öva och utvärdera kommunens krisorganisation, varav krisledningsnämnden ska övas minst en gång (kommunöverenskommelsen)
- inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser i fredstid verka för att:
    - olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,
    - de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas, och
    - informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas (LEH 2 kap 7§).
- vid en extraordinär händelse i fredstid ge den myndighet som regeringen bestämmer lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder (LEH 2 kap 9§).

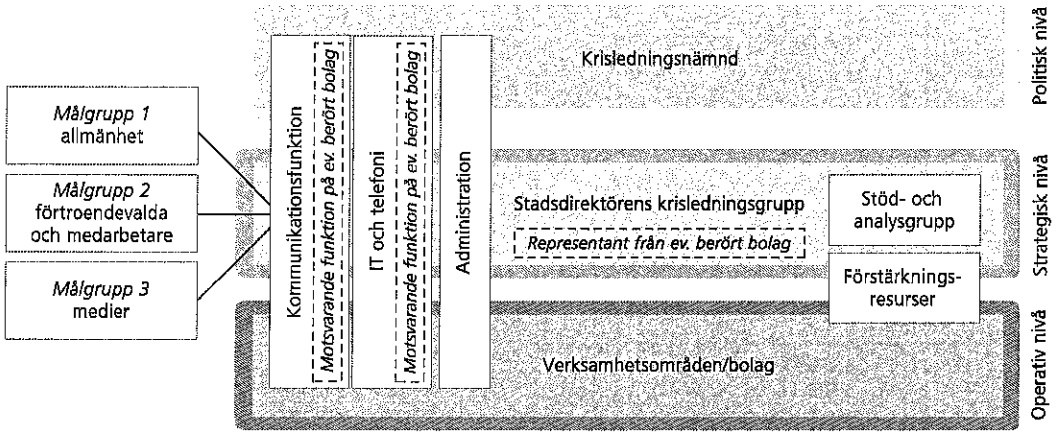
4.3.3 Riktlinjer för kommunens krishantering

En förutsättning för krishanteringen är att samtlig kommunal verksamhet är förberedd på oönskade händelser som kan inträffa och vilka konsekvenser det kan väntas leda till för verksamheten. Därför handlar krishantering inte bara om att hantera händelsen när den inträffar, utan även till stor del om förberedande arbete i form av risk- och sårbarhetsanalyser, förstärkningsåtgärder, utarbetande av planer, samverkan samt utbildning och övning av kommunens förtroendevalda och tjänstemän. Nedan ges en övergripande beskrivning av principerna för kommunens krishantering, krisledningsorganisation samt samhällsviktiga verksamheter och aktörer i kommunens geografiska område. En mer detaljerad redogörelse sker i *Riktlinjer för Umeå kommuns övergripande krishantering* samt i verksamheternas och bolagens verksamhetsspecifika planer för krishantering.

---

[39] Se bilaga 2 för definition av extraordinär händelse.

4.3.4 Krisledningsorganisation

Figur 4. Umeå kommuns krisledningsorganisation vid allvarliga och extraordinära händelser.

- **Krisledningsnämnden** – tillfällig nämnd som utgörs av Kommunstyrelsens arbetsutskott (KsAu) vilket regleras i *Reglemente för krisledningsnämnden*.
- **Stadsdirektörens krisledningsgrupp** – tjänstemannagrupp som i ett första läge utgörs av stadsdirektörens ledningsgrupp och vid behov förstärks av kommunikationsfunktionen, IT och telefoni samt Administration.[40]

4.3.5 Samhällsviktiga verksamheter och aktörer i det geografiska området

Ur ett krisberedskapsperspektiv definieras samhällsviktig verksamhet utifrån minst ett av följande villkor:

- Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.
- Verksamheten är nödvändig, eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.[41]

De samhällsviktiga verksamheterna måste alltid ha en beredskap och en förmåga att hantera oönskade händelser.

Umeå kommun har i kommunens övergripande risk- och sårbarhetsanalys identifierat samhällsviktiga verksamheter och aktörer inom kommunens geografiska område.

[40] Övriga ingående funktioner i krisledningsorganisationen beskrivs närmare i *Riktlinjer för Umeå kommuns övergripande krishantering.*

[41] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. 2010:6, MSB:s föreskrifter om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser.

En stor andel återfinns inom kommunen och de kommunalt ägda bolagen.[42] Men ett flertal återfinns även inom landstinget, statliga myndigheter och några i privat regi.

4.3.6 Räddningstjänstverksamhet

Lagen om skydd mot olyckor med tillhörande förordning ställer krav på kommunen att svara för räddningstjänst[43] inom kommunens geografiska område.

Enligt lagstiftningen ska kommunen:

- ange kommunens mål för verksamheten (LSO 3 kap 3§ och 8§).
- ange vilken förmåga kommunen har och avser att skaffa sig för att genomföra räddningsinsatser. Förmågan redovisas såväl med avseende på förhållandena i fred som under höjd beredskap (LSO 3 kap 8§).
- ange vilka resurser kommunen har och avser att skaffa sig (LSO 3 kap 8§).
- se till att allmänheten informeras om vilken förmåga att göra räddningsinsatser som finns, samt upplysa om hur varning och information till allmänheten sker vid allvarliga olyckor (LSO 1 kap 7§).
- se till att det finns anordningar för alarmering av räddningsorganen (LSO 6 kap 10§).
- upprätta en plan för räddningsinsatser enligt FSO 3 kap 6§

lämna uppgifter om:

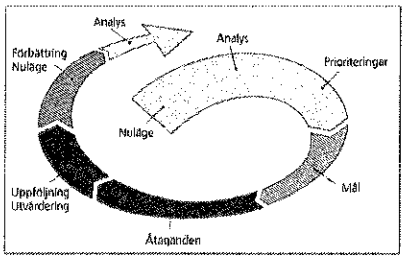
- samverkan[44] med andra kommuner, statliga myndigheter samt enskilda. (Förordning om skydd mot olyckor 3 kap 3§).
- hamnar och deras gränser i vatten (Förordning om skydd mot olyckor 3 kap 3§).

samt efter avslutad räddningsinsats:

- se till att olyckan undersöks för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. (LSO 3 kap 10§)

[42] Se kapitel 3.4.3 för samhällsviktiga verksamheter inom kommunen.
[43] Se bilaga 2 för definition av räddningstjänst.
[44] Kommunerna skall ta till vara möjligheterna att utnyttja varandras resurser för räddningstjänst (LSO 3 kap 7§).

4.4 Uppföljning och utvärdering

Principerna för uppföljning, utvärdering och rapportering följer samma flöde som ordinarie verksamhetsrapportering.

Såväl LSO som LEH ställer krav på att kommunerna rapporterar om åtgärder och status avseende säkerhets- och trygghetsarbetet till den myndighet som regeringen bestämmer. Vidare ställer försäkringsgivaren krav på uppföljning och utvärdering avseende skadeförebyggande åtgärder. Kommunen använder uppföljning och utvärdering för att genomföra ständiga förbättringar och utveckla verksamheten.

Grunden för all uppföljning och utvärdering av det säkerhets- och trygghetsarbete som genomförs i kommunen är att verksamheterna och bolagen har fokus på att kontinuerligt följa upp och utvärdera måluppfyllelse för de aktiviteter som finns angivna i verksamhetsplanerna.

En årlig uppföljning av verksamheternas/bolagens säkerhets- och trygghetsarbete ska genomföras. Ur den ordinarie verksamhetsplanen väljs de områden som berör säkerhet och trygghet ut och sammanställs i en rapport. Den årliga uppföljningen bör innehålla en kortfattad beskrivning av den systematiska processen som beskrivits utifrån snurran i detta avsnitt och ange vilka av programmets mål som verksamheten har arbetat med. Hur dessa mål har analyserats och brutits ned till mer mätbara mål för verksamheten eller bolaget. Verksamheten bör även kortare beskriva aktiviteter som vidtagits och hur dessa implementerats, eventuella delprogram och genomförande samt metod och resultat för uppföljningen av målen. Slutligen bör rapporten även innehålla en kort beskrivning av det fortsatta arbetet utifrån uppföljningsresultaten. I händelse av att ett resultat inte är möjligt att följa upp årsvis så bör även detta beskrivas, med tillägg om vilken tidsperiod som verksamheten förväntar sig att uppnå resultat.

Dessa årliga uppföljningar kommer att ligga till grund för övergripande uppföljning och utvärdering av Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet.

Bilaga 1 – Sammanställd riskbild

Kommunen är, utifrån lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, ålagd att genomföra en kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys över sitt geografiska område i syfte att reducera riskerna samt öka hanteringsförmågan för allvarliga och extraordinära händelser. Lagen om skydd mot olyckor ställer krav på kommunen att ange de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsats. För att uppfylla detta krav bör en analys av olycksrisker inom kommunens geografiska område genomföras. Dels för att förebygga och minimera andelen olyckor där så är möjligt, men även för att kunna sätta in rätt resurser när olyckor väl inträffar.

Kommunens olika riskanalyser utgör underlag till programmet för säkerhet och trygghet. Denna bilaga är enbart en sammanställning av dessa analyser. Syftet med sammanställningen är att i korthet visa på bakgrunden till programmets prioriterade mål. Tanken är således att verksamheten med hjälp av denna ska kunna erhålla en "grövre" inramning av identifierade problemområden och mer sårbara grupper. Det är sedan verksamheternas/bolagens ansvar att utifrån deras perspektiv genomföra fördjupade analyser och fånga upp de specifika arbetsområden och sårbara grupper som de själva ska arbeta med och verka för. Det vill säga att nämnder/bolagsstyrelser och verksamheter/bolag identifierar vilka prioriterade områden och nyckelfaktorer som är mest relevanta utifrån deras perspektiv och verksamhetsfunktion.

Mot bakgrund av riskanalyserna har följande riskområden valts ut:

- Fallolyckor
- Egendomsskador
- Bränder
- Trafikolyckor
- Drunkning/tillbud
- Farliga verksamheter
- Transport av farligt gods
- Utbredd smitta
- Natur- och väderrelaterade händelser
- Storskalig störning i samhällsviktig infrastruktur
- Säkerhet vid evenemang och i publika miljöer
- Antagonistiska hot

Urvalet har genomförts utifrån en bedömning och bearbetning av rikstäckande och regional statistik med hänsyn till kategorier av händelser som visat sig omfatta en större risk för skadeverkan på personer, miljö och egendom utifrån lagen om skydd mot olyckor. För att erhålla en tydligare bild av olycksstatistiken i Umeå och kunna

göra jämförelser med andra likartade kommuner har Luleå, Sundsvall, Gävle, Uppsala, Västerås, Lund och Helsingborg använts som referenskommuner. Jämförelser har även gjorts gentemot Västerbottens län samt riket i stort.

Statistiken är främst hämtad från MSB:s, SCB:s, Socialstyrelsens och SKL:s databaser. För egendoms- och ansvarsskador har även kommunens interna statistik använts.

För de händelser som inträffar mera sällan, för att kartlägga statistiskt, har urvalet utgått ifrån empiriska skattningar och bedömningar i kommunens övergripande risk- och sårbarhetsanalys. Fokus har legat på de risker som kan påverka samhällsviktiga funktioner eller förmågan att bedriva samhällsviktig verksamhet[45].

Fallolyckor[46]

Totalt i Sverige beräknas samhällskostnaden för fallolyckor uppgå till 22 miljarder kronor[47]. Totalt dör i snitt 4 personer per dag till följd av fallolyckor. Detta gör att fallolyckor är orsaken till fler dödsfall än någon annan olyckstyp och de flesta som avlider till följd av fallolyckor är äldre personer. Ofta inträffar fallolyckor på trottoarer, gångbanor, vägar, gator, cykelvägar etc. I förhållande till de sju referenskommunerna har Umeå en mittenplacering i hänseende till fallolyckor per 10 000 invånare under perioden 2005-2010.

Egendomsskador

Utifrån den procentuella fördelningen av skadekostnader i kommunens fastigheter mellan åren 2001-2010 är vattenskador det absolut mest kostsamma skadeområdet med hela 45 procent. Vidare så utgör skadegörelse 22 procent, skada på byggnad 17 procent och brand 9 procent. De totala kostnaderna för vattenskador är högre under perioden 2006-2010 i jämförelse med perioden 2001-2005. Samtidigt är kostnaderna för skadegörelse lägre under perioden 2006-2010 än under föregående period.

Bränder

Bränder står för de flesta antalet utryckningar för kommunens räddningstjänst. Utryckningsstatistik inom Umeå kommun för åren 2005-2010 visar att antalet bränder varierat mellan 176 och 261 bränder per år. Umeå har lägst antal räddningsinsatser per 10 000 invånare avseende bränder i jämförelse med referenskommunerna. Under åren 2005 - 2010 har antal bränder i bostäder legat mellan 44 till 72 bränder på år. När det gäller brand i byggnad visar lokal utryckningsstatistik för åren 2005-2010 att 12 procent, av ett totalt antal bränder på 611 stycken, var anlagda. 23 procent av de anlagda bränderna i byggnader var i skolor.

[45] Se kapitel 3.4.3 för samhällsviktiga verksamheter inom kommunen.
[46] Begreppet fallolyckor omfattar även halkolyckor.
[47] Mätt i 2005 års penningvärde.

Trafikolyckor
I jämförelsen med referenskommunerna har Umeå ett relativt lågt antal utryckningar kopplat till trafikolyckor per 10 000 invånare. Både nationellt och regionalt i Umeå och samtliga referenskommuner är män överrepresenterade i trafik- och vägtransportolyckor. Även i jämförelse med Västerbotten och riket i övrigt ligger Umeå på en lägre nivå för sammanställningen av perioden 2005-2010. Ökningen av trafikolyckor i Umeå var dock markant under 2009.

Drunkning/tillbud
Under perioden 2005-2010 tillkallades räddningstjänsten till 23 insatser för drunkning/tillbud. Men eftersom räddningstjänsten inte larmas vid alla drunkningsolyckor bör man räkna med ett stort mörkertal inom detta område.

Farliga verksamheter
Inom Umeå kommuns geografiska område bedrivs i dagsläget sex stycken så kallade farliga verksamheter som omfattas av Lag om skydd mot olyckor, 2 kap 4§. Även om verksamheterna har det primära ansvaret för olyckor så har kommunen ansvar för hantering av händelser inom sitt geografiska område. De utpekade anläggningarna bedriver verksamheter såsom oljedepåer, lagring av sprängmedel, flygplatser samt en dammanläggning och kraftstation.

Tre av kommunens farliga verksamheter klassas även i enlighet med lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor (även kallad Sevesolagstiftningen).

Transport av farligt gods
Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter, som har sådana farliga egenskaper att de kan skada människor, miljö, egendom och annat gods om de inte hanteras rätt under en transport på t.ex. väg, järnväg och till sjöss.

Farliga godstransporter på väg och järnväg sker dagligen genom kommunen och även genom de centrala delarna av kommunen. Det rör sig då främst om drivmedelstransporter, men även andra former av farligt gods förekommer då skogs- och gruvnäringen är en stor sektor inom norrlandsregionen. Sannolikheten för att en farligt godsolycka ska inträffa bedöms även vara störst för transport på väg. Vid järnvägstransporterna är transportmängderna genomgående större samt transportfrekvensen lägre. Statistiskt sett är sannolikheten för en större järnvägsolycka mindre sannolik än en trafikolycka på väg.

Det finns god kunskap om vilka typer av gods som hanteras vid hamnen. I jämförelse med andra svenska hamnar har man i Umeå hamn en relativt liten mängd farligt gods. Statistik från MSB (2006) visar att 65 % (1995 ton) av den farliga godshanteringen under september månad bestod av oxiderande ämnen. Stora delar av farligt godstransporterna går till oljehamnen.

Utbredd smitta
Personalen är en viktig resurs i nästan alla delar av kommunens arbete. Personalbrist kan resultera i stora konsekvenser framförallt i kommunens funktionalitet. De mest sårbara verksamheterna är de verksamheter som har samhällsviktiga uppdrag samt ett behov av större personalgrupper, till exempel äldreomsorg, barnomsorg och städverksamhet. En annan sårbarhet gällande personal är de tjänster med uppdrag som kräver specialkompetenser.

Natur- och väderrelaterade händelser
Den globala uppvärmningen och klimatförändringar blir allt mera påtaglig. För norra Norrland, beräknas årsmedeltemperaturerna öka. De regionala klimatscenarierna pekar generellt på ett både varmare och blötare klimat, som för med sig mer ihållande nederbördsperioder året om. Variationen i väderlekarna förväntas dock vara stor från år till år.

Översvämningar och höga flöden är återkommande i Västerbotten, men omfattningen och konsekvenserna varierar. På grund av att vi har årstidsväxlingar återkommer höga vattenflöden och översvämningar kontinuerligt i samband med snösmältningen i norra Sverige. Sammanfaller fjällflod och skogsflod ökar risken för att höga flödestoppar uppstår. Effekterna av ett ihållande regn och översvämningar bedöms främst kunna leda till konsekvenser som miljöskador och ekonomiska skador i form av skadade vägar, broar och fastigheter. Risken för översvämningar på vägar och vid kajen i centrala Umeå är stor och kan komma att påverka framförallt Gator och parkers och Fastighets verksamheter, i form av skadad egendom och infrastruktur. Följdeffekter av ihållande regn, översvämningar och höga vattenflöden kan vara slamströmmar, ras och sked.

Storskalig störning i samhällsviktig infrastruktur
Kommunen har ett stort beroende till infrastruktur i form av vatten, avlopp, el, värme IT och telefoni samt transportsystem. Vissa av dessa delar har även beroenden av varandra och i flera fall är beroendet ömsesidigt. Inom kommunen ser sårbarheten gällande den tekniska infrastrukturen relativt olika ut i Umeå tätort jämfört med ytterområdena i Umeå tätort och i kommundelarna.

I ytterområden och i kommundelarna är i stort sett all samhällsviktig infrastruktur mindre redundant och robust än i Umeå tätort. Medan det i Umeå tätort är vattenförsörjningen som bedöms vara mest sårbar. Detta beror till stor del på att man i dagsläget saknar en reservvattentäkt.

Infrastruktur i form av el, värme, IT och telefoni är däremot i stor utsträckning både redundant och robust i Umeå tätort. För att säkra upp redundansen ytterligare har Umeå energi påbörjat en tillbyggnad av nätet som kommer att stärka redundansen för elförsörjning i Holmsund/Obbola samt även i tätortens ytterområden. Gällande telefonin så har kommunen en gemensam växel inom Umeåregionen, vilket leder till många fördelar, men även till ett visst beroendeförhållande.

Säkerhet vid evenemang och i publika miljöer
I dagsläget har Umeå kulturs olika verksamheter mer än 1 100 000 besökare varje år. Stadsbiblioteket inklusive närbiblioteken har nästan 5 000 besökare varje dag. Till detta kommer drygt 600 000 besökare på bibliotekswebben varje år. Kulturväven är en ny verksamhet i kommunen som utsätts för ett stort publiktryck då den inrymmer ett flertal olika verksamheter och aktiviteter såsom teater, filmsalar, museum samt stadsbiblioteket.

Inom Umeå fritids verksamhet finns ett antal större arenor för idrottsevenemang. Bland annat Umeå arena, Gammliavallen och Gammliahallen samt Dragonens idrottscentrum. Dessa används vid större idrottsevenemang, men även i samband med större mässor, konferenser och andra sammankomster.

Publika miljöer och evenemang innefattar i regel komplexa verksamheter med flera inblandade aktörer som både är kommunala och privata. Detta kräver en samsyn där roller och ansvar gällande säkerhet är tydliga för alla aktörer.

Antagonistiska hot
Antagonistiska hot utgörs av enskilda personer eller grupper som bedöms kunna utföra avsiktliga sabotage eller våldshandlingar i syfte att skada eller förstöra. Antagonistiska aktörer bedöms även kunna utgöra hot för såväl politiska ledningar som för samhällsviktiga funktioner.

Inom Umeå kommuns geografiska område har historiskt inga omfattande antagonistiska hot eller attentat uppstått eller genomförts. Däremot har vissa verksamheter och objekt inom kommunens geografiska område varit utsatta för inbrott och mindre omfattande sabotage, vilket har medfört att ägare till objekten tvingats utöka skyddet för anläggningarna. Riskerna för riktade hot och våldsangrepp mot förtroendevalda och medborgare samt risken för sabotage och attentat mot samhällsviktiga funktioner eller evenemang bör kontinuerligt bevakas och analyseras i kommunen.

Bilaga 2 – Definitioner

Delprogram – behandlar hur kommunens verksamheter och bolag arbetar med specifika ämnesområden. Det kan gälla områden så som trafik, bränder, farliga ämnen, drunkningsolyckor, fallskador, suicid, skadegörelse etc. Ett delprogram anger målsättningar för arbetet inom området och är ett styrande dokument som innehåller sådana direktiv eller värderingar som erfordrar att det fastställs på politisk nivå i kommunen.

Den enskilde – En såväl fysisk som juridisk person. Det är viktigt att utgå ifrån att den enskilde (de som bor, verkar och vistas i kommunen) inte är en homogen grupp av individer. Dvs. att olika individer och grupper i samhället har olika förutsättningar och utgångspunkter (beroende på skillnader avseende kön, etnicitet, religion/ trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning, social bakgrund) i samhället.

I lagen om skydd mot olyckor delas den enskilde in i tre kategorier; medborgaren, ägare och nyttjanderättshavare av byggnader och andra anläggningar samt den som utövar verksamhet på anläggningar med farlig verksamhet.[48]

Extraordinär händelse – En sådan händelse som avviker ifrån det normala och innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting.[49]

Det som särskiljer extraordinära händelser från andra händelser är att händelseförloppet är snabbt, att omfattningen är stor och att händelsen är behäftad med en stor osäkerhet, vilket gör händelsen och dess förlopp svårare att överblicka. Detta ställer speciella krav på den kommunala organisationen.

Eftersom störningar i samhället kan uppfattas olika beroende på en kommuns storlek och befintliga resurser så kan gränsen mellan en extraordinär händelse och en allvarlig olycka i viss mån vara svävande.

Förebyggande – Organisatoriska, tekniska och operativa åtgärder som vidtas för att minska sannolikheten för olyckor[50]. Det finns dock ingen exakt definition på vad som bör räknas som en förebyggande åtgärd[51].

Geografiskt områdesansvar – Med geografiskt områdesansvar menas att det inom ett geografiskt område (i detta fall kommungränsen) ska finnas ett organ som verkar för samordning av tvärsektoriella uppgifter som behöver utföras före, under och efter en krissituation.[52]

---

[48] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
[49] 1 kap, 4 §, Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
[50] SRVFS 2004:8
[51] Sund, B. (2000), Samhällets kostnader för olyckor: Kostnader för det förebyggande arbetet, Räddningsverket, Karlstad
[52] Krisberedskapsmyndigheten, (2006). Risk- och sårbarhetsanalyser – vägledning för kommuner och landsting, Huskvarna: NRS tryckeri. s. 12

God förmåga – Kommunens samhällsviktiga verksamheter ska ha god förmåga att hantera extraordinära händelser i fredstid. Detta innebär att nämnda verksamheter ska ha de resurser och den kapacitet som krävs för att hantera en händelse. Detta kräver att verksamheterna ska ha aktuella *riskanalyser, verksamhetsspecifika planer för allvarliga och extraordinära händelser ("krishanteringsplaner")* samt att man *årligen genomför utbildning och övning* i enlighet med kommunens riktlinje för utbildning och övning.

Hot – Omfattar en aktörs kapacitet och avsikt att genomföra skadliga handlingar. Ett hot kan även bestå av en händelse eller en företeelse som i sig framkallar fara mot något eller någon utan att det i sammanhanget förekommer aktörer med kapacitet och avsikt att orsaka skada.[53]

Antagonistiska hot kan ses som avsiktligt illvilliga och illegala hot. De kan utgå från exempelvis terrorister och organiserad brottslighet. Antagonistiska hot omfattar därmed inte bara hot om terrorism, utan även hot om sabotage och stöld.[54]

Kommungemensam – Umeå kommuns verksamhet (verksamheter och bolag.)

Kommunöverenskommelsen – Överenskommelsen om kommunernas krisberedskap[55] tecknades i juni 2004 mellan staten och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och låg till grund för den nya lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. 2013 reviderades överenskommelsen för att ytterligare förtydliga kommunernas skyldigheter utifrån lagen.

Överenskommelsen innehåller en beskrivning av kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem, preciserad i en målbeskrivning. Syftet är att ge kommunerna en tydligare inriktning för sitt krisberedskapsarbete än vad som står i lagen. Genom att mäta genomförda åtgärder mot de uppsatta målen ska kommunen få stöd i sin egen uppföljning av vilka resultat genomförda åtgärder har fått.[56]

Kommunövergripande – Geografiska området Umeå kommun.

Kris – En händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället och hotar grundläggande värden och funktioner. Kris är ett tillstånd som inte kan hanteras med normala resurser och normal organisation. En kris är oväntad, utanför det vanliga och vardagliga och att lösa krisen kräver samordnade åtgärder från flera

[53] Risk- och sårbarhetsanalyser, Vägledning statliga myndigheter, KBM 2006:4 s. 12
[54] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2010), *Antagonistiska hot mot* transporter av farligt gods, Hot, skydd och förmåga.
[55] skl.se, dnr 12/6159
https://www.msb.se/Upload/Forebyggande/Krisberedskap/Anslag_2_%204_Krisberedskap/Kommunoverenskommelsen.pdf?epslanguage=sv
[56] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2010), Kommunuppföljning 2010 Enligt lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

aktörer.[57] En kris behöver till skillnad från en olycka inte vara oavsiktlig utan kan vara en följd av avsiktliga händelser, t.ex. antagonistiska handlingar.[58]

Krisberedskap – Förmågan att genom utbildning, övning och andra åtgärder samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris förebygga, motstå och hantera krissituationer.[59]

Krishanteringsförmåga – Förmågan inom ett verksamhets- eller ansvarsområde att vid allvarliga störningar leda den egna verksamheten, fatta beslut inom eget verksamhets- eller ansvarsområde, sprida snabb, korrekt och tillförlitlig information och vid behov kunna medverka i samordning och koordinering med andra aktörer och deras åtgärder.[60]

Olycka – En oväntad och plötslig händelse som är oavsiktlig och som leder till skada på människor, egendom eller miljö.[61] Till begreppet räknas händelser som beror på företeelser i naturen eller människors handlande eller underlåtenhet att handla, oberoende av om handlingen är uppsåtlig eller ej[62].

Riktlinjer – förtydligar uppgifter och arbetssätt genom att ange arbetsmetodik/arbetsprocess. Riktlinjer beslutas på tjänstemannanivå.

Risk – En sammanvägning av sannolikheten för en oönskad händelse och de konsekvenser den kan ge upphov till.[63]

Riskanalys – En systematisk identifiering av möjliga olyckor samt en beskrivning och bedömning av risken för dessa händelser.[64]

Risk- och sårbarhetsanalys (RSA) – analys av kommunens geografiska område som till viss del baseras på verksamhetsspecifika riskanalyser.

Räddningstjänst – De räddningsinsatser som kommunerna ska ansvara för, inom deras geografiska område,[65] vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön.
Detta ansvar gäller dock endast om det är motiverat med hänsyn till;

- behovet av ett snabbt ingripande,
- det hotade intressets vikt,
- kostnaderna för insatsen,

---

[57] Krisinformation.se. (2011). http://www.krisinformation.se/web/Pages/Page 24415.aspx,
[58] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2011), *Olyckor och kriser 2009/2010.*
[59] 4 § Förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap
[60] Krisinformation.se. (2011). http://www.krisinformation.se/web/Pages/Page 24415.aspx,
[61] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. (2011), *Olyckor och kriser 2009/2010.*
[62] Proposition 2002/03:119 Reformerad räddningstjänstlagstiftning
[63] Hallin, Per-Olof. Nillson, Jerry & Olofsson, Nicklas. (2004), *Kommunal sårbarhetsanalys – KBM:s forskningsserie nr. 3.* Stockholm: Edita Ljunglöfs
[64] SRVFS 2004:8
[65] I de fall där staten är ansvarig för räddningsinsatser regleras i 4 kap Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

- omständigheterna i övrigt (exempelvis att den enskilde inte själv har förmåga att hantera situationen).

Samtliga dessa fyra kriterier måste vara uppfyllda för att kommunens ansvar ska gälla.[66]

Skadebegränsande – Kan beskrivas som åtgärder som minskar konsekvenserna av en olycka. Åtgärderna kan vidtas såväl innan som efter det att en olycka inträffat.[67]

Skyddsvärt – Värden som ska skyddas för att verksamheten ska fungera på ett tillfredsställande sätt. Detta kan vara subjekt/objekt/resurser, funktioner/aktiviteter som syftar på:

- Människors liv och hälsa, fysiska objekt eller resursers materiella egenskaper.
- Värdegrunden i verksamheten.
- Skyddsvärda processer som är nödvändiga för att upprätthålla de funktioner som behövs för att kunna driva verksamheten.[68] [69]

Sårbarhet – Angreppssättet kombinerar hur mottagliga exponerade individer och samhällen är med deras sociala, ekonomiska och kulturella förmåga att hantera de skador som kan uppstå.[70]

Säkerhetsskydd – Säkerhetsskydd handlar om skydd mot spioneri, sabotage och andra brott som kan hota rikets säkerhet samt skydd mot terroristbrott. Säkerhetsskyddet ska förebygga att;
– uppgifter som omfattas av sekretess och som rör rikets säkerhet obehörigen röjs, ändras eller förstörs (informationssäkerhet)
– obehöriga får tillträde till platser där de kan få tillgång till uppgifter som omfattas av sekretess och som rör rikets säkerhet eller där verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet bedrivs (tillträdesbegränsning)
– personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet (säkerhetsprövning).

Uppföljning – fortlöpande värderingsfri insamling av data/information.

Utvärdering – efterhandsbedömning av information, innehåller en värdering.

---

[66] 1 kap 2§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
[67] SRVFS 2004:8
[68] Malmö Stadskontor. (2010), *Risk och sårbarhetsanalys - Malmö stad - en sammanfattande rapport*. s. 11, http://www.malmo.se/download/18.1c002f7b12a6486c372800015822/Malmo_RSA_slutrapport_web.pdf,
[69] Nilsson, Jerry & Hallin, P-O. (), FRIVA – Risk, sårbarhet och förmåga. Samverkan inom krishantering. Lunds Universitet. s. 18
[70] KBM. (2006), Risk- och sårbarhetsanalyser, Vägledning statliga myndigheter, KBM: s forskningsserie 2006:4 s. 79

UMEÅ KOMMUN

Delprogram förebyggande brand
2015-2018

Delprogrammet utgör tillsammans med dokumentet *Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet* och övriga upprättade delprogram det handlingsprogram som kommunen är skyldig att upprätta enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Dokumenttyp Delprogram	**Dokumentnamn** Delprogram förebyggande brand 2015-2018	**Fastställd/Upprättad** KF 2013-06-17 § 124	**Version** 2.0
Dokumentägare Tekniska nämnden	**Dokumentansvarig** Brandförsvar och säkerhet	**Reviderad** KF 2015-0X-XX § X	**Giltighetstid** T v
Dokumentinformation Ersätter Delprogram förebyggande brand 2013-2015			

Innehållsförteckning

1	Inledning/bakgrund	3
2	Mål	4
2.1	Hemmiljö	6
2.2	Arbetsmiljö	7
2.3	Publik- och vårdmiljö	8
2.4	Geografisk Miljö	8
2.5	Särskilda riskmiljöer	9
2.5.1	Fasta eldstäder, rökkanaler och imkanaler	9
2.5.2	Anläggningar med farlig verksamhet enligt LSO 2 kap 4§	10
2.5.3	Anläggningar som hanterar brandfarlig eller explosiv vara	10
2.5.4	Anlagd brand	11
3	Organisation/Planering	12
3.1	Samhällsplanering	12
3.2	Tillsyn	13
3.3	Tillståndshantering och tillsyn enligt LBE	14
3.4	Rådgivning och Information	14
3.5	Eldstadstillsyn	15
3.6	Utbildning	15
3.7	Olycksutredning	15
4	Uppföljning och utvärdering	16

1 Inledning/bakgrund

Delprogrammet utgör tillsammans med dokumentet *Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet* och övriga upprättade delprogram det handlingsprogram som kommunen är skyldig att upprätta enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Delprogrammet anger hur arbetet inom Brandförsvar och säkerhet ska bedrivas för att uppfylla målsättningarna i Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet samt hur våra uppgifter inom det förebyggande området enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska fullgöras.

Avsikten med det förebyggande arbetet är att uppnå en god säkerhets- och skyddsnivå i kommunen. Denna nivå är inte statisk utan den förändras ständigt över tiden, vilket innebär att det inte går att sätta något slutligt mål för arbetet med att förebygga bränder och andra olyckor som kan föranleda räddningsinsats. Det finns också svårigheter att utvärdera om graden av måluppfyllnad beror på Brandförsvar och säkerhets insats eller om det beror på andra orsaker. Det är många inblandade komponenter eller aktörer som påverkar vägen till det önskade stadiet. Målen i detta program presenteras därför som önskvärda *tillstånd* utan att ange konkreta slutmål. Verksamheten följs upp via ett antal indikatorer som ger vägledning om utvecklingen går mot ett säkrare och tryggare samhälle.

I all planering och uppföljning ska hänsyn tas till olikheter mellan olika individer och grupper i samhället.

Delprogrammet fastställs av kommunfullmäktige. Ett nytt delprogram ska vara antaget senast årsskiftet 2018/2019. Ambitionen är att i nästkommande versioner utöka delprogrammet till att i större utsträckning omfatta förebyggande brand *samt* andra olyckor som kan föranleda räddningsinsats.

2 Mål

I *Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet* anges lagstiftningens nationella mål och intention, för området förebyggande verksamhet enligt LSO, samt kommunens övergripande och prioriterade mål för arbetet med säkerhet och trygghet.

Övergripande mål

- Umeå kommun *ska vara* en säker och trygg kommun att bo, verka och vistas i så att den enskilde *kan känna* trygghet för sitt liv och sin hälsa samt egendom och miljö.
- De som bor, verkar och visats i kommunen ska ha förmåga att förebygga och/eller begränsa konsekvenserna av oönskade händelser för människor, egendom och miljö.

Prioriterade mål och områden som berör den förebyggande verksamheten inom Brandförsvar och säkerhet under programperioden

- Antalet bränder ska minimeras generellt med särskilt fokus på följande områden:
  - Bostadsbränder
  - Anlagda bränder
  - Verksamhetsanpassat brandskydd
- Antalet drunkningsolyckor i allmänna vatten ska minimeras
- Det systematiska säkerhets- och trygghetsarbetet i publika miljöer och vid evenemang ska förbättras.
- Kommunen ska verka för att den enskilde ska kunna påbörja en första skadebegränsande åtgärd inom 2 minuter från det att en olycka upptäcks.
- Kommunen ska ha god kunskap om risker och sårbarhet som kan påverka kommunens egen verksamhet
- Kommunen ska ha planering för hur risker och sårbarhet ska reduceras eller tas bort

Utifrån dessa upprättar kommunfullmäktige mer detaljerade inriktningar för kommunens förebyggande verksamhet.

Enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor är kommunen också ålagd att genomföra ett antal förebyggande uppgifter som ligger under tekniska nämndens verksamhetsområde.

- Se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder (LSO 3 kap 1§)
- Samarbeta och samordna verksamheten med andra kommuner och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt samma lag samt andra som berörs (LSO 1 kap 6§)
- Genom rådgivning information och på annat sätt underlätta för den enskilde att fullgöra de skyldigheter som de har enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO 3 kap 2§)
- Utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen om skydd mot olyckor med tillhörande föreskrifter (LSO 5 kap 1§)

- Ansvara för att rengöring av fasta förbränningsanordningar och rökkanaler utförs samt att brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar, rökkanaler samt anslutande byggnadsdelar utförs (LSO 3 kap 4§)
- Se till att olyckor undersöks för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur räddningsinsatsen genomförts (LSO 3 10§)

För att strukturera arbetet med att utarbeta detaljerade målsättningar och angreppssätt för det fortsatta arbetet har ett antal miljöer med gemensamma förutsättningar identifierats. Utgångspunkten har varit att utgå från den enskilde individens perspektiv avseende vilken möjlighet hen har att påverka säkerhetsmiljön omkring sig.

Hemmiljö
Närmiljö för den enskilde individen. Vanligen dennes bostad men det kan också vara andra närmiljöer där den enskilde individen själv direkt kan påverka säkerhetsmiljön och förväntas agera för att undvika bränder och begränsa skadorna vid inträffade bränder.
I hemmiljön inriktas kommunens arbete främst på rådgivning, information och utbildning. Viss tillsynsverksamhet förekommer också men det sker endast i begränsad omfattning.

Arbetsmiljö
Miljö som omfattas av ett tydligt arbetsmiljöansvar. Här ligger ansvaret för säkerheten på ägaren/nyttjanderättshavaren (verksamhetsutövaren) men den enskilde individen förväntas vara delaktig i utformningen via de samverkansformer som finns inom arbetsmiljöområdet. Personalen förväntas också agera för att begränsa skadorna vid inträffade bränder.
I arbetsmiljön inriktas Brandförsvar och säkerhets arbete främst på tillsyn av efterlevnaden av LSO men även på att informera och utbilda de inblandade så att de kan upprätta och bibehålla ett verksamhetsanpassat brandskydd.

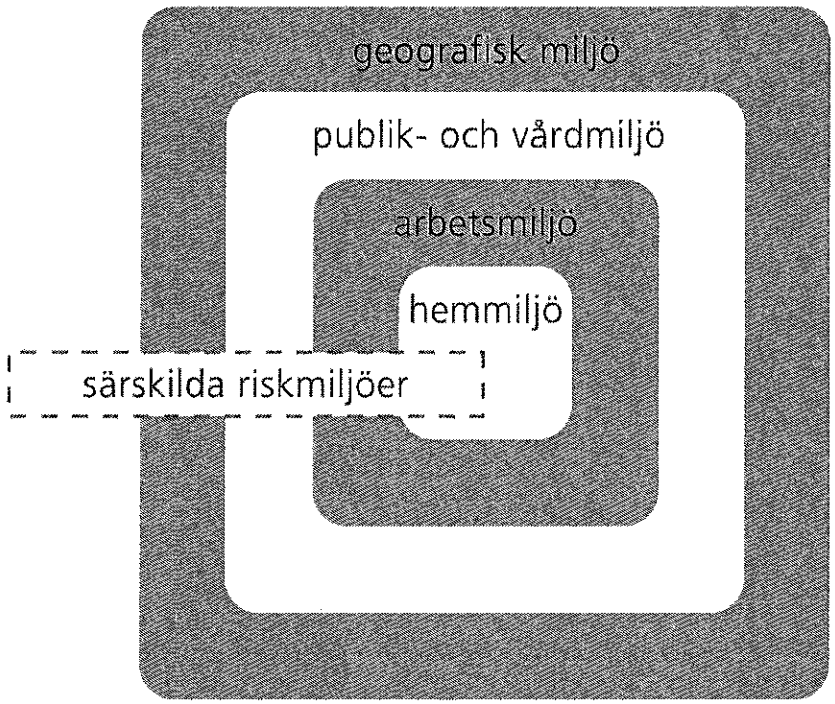
Publik- och vårdmiljö
Miljö där den enskilde individen befinner sig mer eller mindre tillfälligt och inte själv har något tydligt legalt inflytande över säkerhetsmiljön. Den enskilde individen förväntas först och främst att larma och att sätta sig i säkerhet vid inträffade bränder och överlåta åt personalen att vidta åtgärder för att begränsa skadorna. Brandförsvar och säkerhets arbete inom miljön inriktas främst på tillsyn av efterlevnaden av LSO med en särskild prioritering av utrymnings-möjligheterna. Information till allmänheten är också en viktig del av arbetet så att alla känner till hur brandskyddet är utformat och kan känna sig trygga på offentliga platser.

Geografisk miljö
Kommunens hela geografiska område som den enskilde kan vistas i och som erfordrar olycksförebyggande åtgärder av flera olika aktörer. Brandförsvar och säkerhets arbete inom denna miljö inriktas främst på omvärldsbevakning, identifiering och analys av risker/sårbarheter samt analys av inträffade olyckor som föranlett en räddningsinsats för att kunna utveckla verksamheten och delge andra aktörer dessa erfarenheter.

Särskilda riskmiljöer

Delmängder av ovanstående miljöer som omfattas av särskilda risker där det krävs särskilda insatser från kommunen för att tillförsäkra att tillräcklig säkerhet uppnås.

Riskmiljöerna härrör dels från de uppgifter som ålagts kommunen i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) och dels från händelser som föranlett räddningsinsatser.

Figur 1. Miljöerna beskrivna med den enskilde individen i centrum och de identifierade miljöerna i förhållande till individens möjligheter att själv ta ansvar för säkerheten i kvadraterna utanför.

2.1 Hemmiljö

I hemmiljö och andra miljöer där den enskilde individen själv både har en skyldighet och stor möjlighet att påverka säkerheten inriktas Brandförsvar och säkerhets arbete främst på att stödja den enskilde individen i detta arbete. Detta sker genom kunskapsöverföring av olika slag till den enskilde men också genom tillsyn över fastighetsägarnas brandskyddsarbete och fastigheternas utförande.

Mål/Tillstånd

- Boende i Umeå kommun är medvetna om brandrisker och hur de kan skydda sig mot brand samt kan agera på ett bra sätt om en brand skulle uppstå.
- Barn och ungdomar har grundläggande kunskap om hur de kan utrymma vid brand och larma.
- Bostadsfastigheter är utformade så att tillfredställande säkerhet uppnås. Utgångspunkten är de brandskyddskrav som gällde när fastigheten uppfördes kompletterat med nya krav baserande på ny kunskap eller höjd säkerhetsnivå.

Resultatmått/indikatorer

1. Minskande antal bostadsbränder
2. Ökande andel händelser där den enskilde har vidtagit skadebegränsande åtgärder
3. Ökande andel flerbostadshus som har anpassade och fungerande brandskyddsinstallationer

Brandförsvar och säkerhet ska:

- erbjuda allmänheten utbildning i brandkunskap
- informera och utbilda elever i för- och grundskolan om brandkunskap
- genomföra informationskampanjer inriktade på bostadsbrandskydd
- genomföra tillsyn och information i bostäder
- utarbeta ett arbetssätt för att systematiskt mäta kunskapsnivån hos de boende i Umeå kommun
- ta fram en metod för att genomföra tillsyn på bostadsfastigheter

2.2 Arbetsmiljö

I arbetsmiljöer där den enskilde individen tillsammans med en verksamhetsutövare utformar säkerheten inriktas Brandförsvar och säkerhets arbete främst på att tillse att brandskyddet är anpassat till verksamheten och att det kontrolleras systematiskt för att behålla sin funktion över tiden. Detta sker genom tillsyn men också genom information och utbildning av verksamhetsutövare och dennes personal. Vid planeringen av tillsynsverksamheten prioriteras de verksamheter som enligt LSO omfattas av kravet att skicka in en skriftlig redogörelse för brandskyddet, (LSO 2 kap 3§).

Mål/Tillstånd

- Arbetsplatser är säkra och har ett brandskydd som är anpassat till den verksamhet som bedrivs i dem.
- Fastighetsägare och verksamhetsutövare har kunskap om byggnaden eller anläggningens brandskydd och har ett systematiskt arbete för att upprätthålla skyddsnivån över tid.

Resultatmått/Indikatorer

4. Ökande antal fastigheter/verksamheter med ett verksamhetsanpassat brandskydd
5. Ökande antal fastighetsägare/verksamhetsutövare med ett fungerande systematiskt brandskyddsarbete

Brandförsvar och säkerhet ska:

- informera och utbilda fastighetsägare och verksamhetsutövare om systematiskt brandskyddsarbete och byggnadstekniskt brandskydd
- genomföra tillsyn av fastighetsägare och verksamhetsutövares systematiska brandskyddsarbete

CLPW NLK

- genomföra tillsyn av att byggnaderna är anpassade till den verksamhet som bedrivs i dem

2.3 Publik- och vårdmiljö

I denna miljö inriktas Brandförsvar och säkerhets arbete, precis som i arbetsmiljöer ovan, på att tillse att brandskyddet är anpassat till verksamheten och att det kontrolleras systematiskt för att behålla sin funktion över tiden. Särskilt fokus i Brandförsvars och säkerhets arbete med denna miljö är att trygga säkerheten för besökarna i/brukarna av lokalerna. Detta sker genom tillsyn av verksamhetsutövare och fastighetsägares systematiska brandskyddsarbete men också genom information till allmänheten om hur brandskyddet är utformat och hur utrymning kan ske.

Mål/Tillstånd

- Publika lokaler och lokaler där ansvaret för brukarnas säkerhet ligger hos verksamhetsutövaren är säkra avseende utrymning.
- Personalen har god förmåga att förebygga bränder och agera i händelse av brand.
- Besökare i publika lokaler känner till hur utrymningsstrategin är utformad och hur man själv kan hitta vägen ut.

Resultatmått/indikatorer

6. Ökande antal fastigheter/verksamheter med ett verksamhetsanpassat brandskydd
7. Ökande förmåga hos personalen att förebygga bränder och agera i händelse av brand
8. Ökande kunskap hos allmänheten om hur man ska agera vid brandtillbud och hur man själv kan ta sig ut i händelse av brand
9. Inga olyckor som beror på bristande hantering eller dåliga anläggningar ska förekomma på de anläggningar som tillsynats av Brandförsvar och säkerhet/de evenemang som tillstyrkts av Brandförsvar och säkerhet

Brandförsvar och säkerhet ska:

- bistå med rådgivning och kunskap avseende brandskydd till andra kommunala verksamheter och myndigheter som har att pröva tillstånd för verksamheter och evenemang
- genomföra tillsyn med särskild inriktning på utrymningssäkerheten i publika miljöer
- informera allmänheten om brandskydd och utrymningsstrategier i publika lokaler
- utarbeta ett arbetssätt för att systematiskt mäta kunskapsnivån hos allmänheten i Umeå kommun

2.4 Geografisk Miljö

Inom kommunens geografiska område inriktas Brandförsvar och säkerhets arbete främst på omvärldsbevakning, identifiering och analys av risker/sårbarheter samt analys av inträffade olyckor som föranlett en räddningsinsats för att kunna utveckla verksamheten och delge andra aktörer dessa erfarenheter.

Mål/Tillstånd

- Inom Umeå kommuns geografiska område är förekommande olycksrisker kända och Brandförsvar och säkerhet arbetar aktivt för att de aktörer som berörs av riskerna minimerar dessa.
- Erfarenheter efter olyckor tas tillvara och utgör underlag för förebyggande åtgärder och effektivisering av insatser.

Resultatmått/indikatorer

10. Kontinuerligt uppdaterade och aktuella riskanalyser som möjliggör ett målgruppsanpassat förebyggande arbete.[1]
11. Ökande kunskap hos berörda aktörer om förekommande olycksrisker

Brandförsvar och säkerhet ska:

- bevaka omvärlden så att samhällstrender uppmärksammas på ett tidigt stadium – kontinuerligt analysera och sammanställa risker inom Umeå kommuns geografiska område
- arbeta aktivt för att de aktörer som berörs av riskerna minimerar dessa
- utreda och analysera räddningsinsatser och genomföra olycksutredningar
- aktivt arbeta med att föra ut kunskaper om olycksrisker till de aktörer som kan påverka förutsättningarna för huruvida en olycka ska inträffa igen.

2.5 Särskilda riskmiljöer

Särskilda riskmiljöer är miljöer där Brandförsvar och säkerhet har en utpekad skyldighet att, enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, bedriva tillsyn. Det kan även vara ett område som i riskanalyser identifierats som ett specifikt problemområde och som ska prioriteras under mandatperioden.

2.5.1 Fasta eldstäder, rökkanaler och imkanaler

Brandförsvar och säkerhets arbete inriktas på att följa upp kontrakterade skorstensfejarmästares arbete samt att utfärda och följa upp dispenser för egenrensning.

Mål/Tillstånd

- Fasta förbränningsanordningar, rökkanaler och imkanaler är i sådant skick att de inte medför oavsiktlig brand.
- Inga bränder som beror på undermåliga eldstäder och värmepannor förekommer på anläggningar där brandskyddskontroll genomförts av skorstensfejarmästare.

Resultatmått/indikatorer

12. Minskande antal eldstadsrelaterade bränder
13. Ökande kunskap hos allmänheten om risker vid eldning i eldstäder

[1] Analyserna behöver utgå från statistik som redogör för vilka grupper som är särskilt riskutsatta/överrepresenterade i olycksstatistiken.

GLPW

Brandförsvar och säkerhet ska:

- följa upp att kontrakterade skorstensfejarmästare utför brandskyddskontroll enligt de frister som kommunen beslutat om
- besluta om och utfärda dispenser för egensotning
- informera allmänhet om risker vid eldning i eldstäder

2.5.2 Anläggningar med farlig verksamhet enligt LSO 2 kap 4§

Vid en anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön ställs särskilda krav på anläggningens ägare eller den som utövar verksamheten att analysera riskerna och vidta åtgärder för att minimera dessa. Det är länsstyrelsen som i samråd med Brandförsvar och säkerhet fattar beslut om vilka anläggningar som omfattas av LSO 2 kap 4§. Brandförsvar och säkerhet ansvarar för tillsynen av dessa anläggningar. Arbetet inriktas på att kontrollera att verksamhetsutövarna uppfyller sitt ansvar att inventera och analysera riskerna i verksamheten och vidtar åtgärder för att minimera skadorna som en olycka kan orsaka. Brandförsvar och säkerhet ska i sin tillsyn även kontrollera att den som utövar verksamheten på anläggningen håller eller bekostar beredskap med personal och egendom.

Mål/Tillstånd

- Anläggningar som bedriver farlig verksamhet är betryggande ur säkerhetssynpunkt både inom anläggningen och för dess omgivning.
- Verksamhetsutövare på anläggningar som bedriver farlig verksamhet har kunskap om förekommande risker och hur man kan skydda sig mot dessa.

Resultatmått/indikatorer

14. Inga brand- eller allvarliga olyckstillbud inträffar på 2:4 anläggningar
15. Inga olyckor som beror på bristande hantering eller dåliga anläggningar ska förekomma på de anläggningar som tillsynats av Brandförsvar och säkerhet

Brandförsvar och säkerhet ska:

- genomföra tillsyn med särskild inriktning på verksamhetens riskanalyser och vidtagna åtgärder för att säkerställa säkerheten inom anläggningen och dess omgivning
- undersöka samtliga inträffade brandtillbud vid anläggningar som omfattas av LSO 2 kap 4§

2.5.3 Anläggningar som hanterar brandfarlig eller explosiv vara

Brandförsvar och säkerhet har uppgiften att meddela tillstånd till hantering av brandfarliga och explosiva varor samt utöva tillsyn över dessa anläggningar. Arbetet inriktas därefter på att kontrollera att verksamhetsutövarna uppfyller sitt ansvar att upprätthålla säkerheten över tid.

CLPW

Mål/Tillstånd

- Anläggningar som har fått tillstånd till hantering av brandfarliga eller explosiva varor är betryggande ur brand- och explosionssynpunkt både inom anläggningen och för dess omgivning.
- Verksamhetsutövare på anläggningar som hanterar brandfarliga eller explosiva varor har kunskap om förekommande risker och hur man kan skydda sig mot dessa.

Resultatmått/indikatorer

16. Inga brand- eller allvarliga olyckstillbud inträffar på anläggningar som hanterar brandfarlig eller explosiv vara
17. Inga olyckor som beror på bristande hantering eller dåliga anläggningar ska förekomma på de anläggningar som tillsynats av Brandförsvar och säkerhet

Brandförsvar och säkerhet ska:

- besluta om att utfärda tillstånd enligt LBE till hantering av brandfarliga och explosiva varor i Umeå kommun och i de kommuner som samverkansavtal upprättats

2.5.4 Anlagd brand

Anlagd brand är ett samhällsproblem som årligen kostar samhället stora pengar. För att komma till rätta med problemet måste många organisationer och myndigheter involveras och tvärsektoriella samverkansformer utvecklas. Brandförsvar och säkerhets arbete inriktas därför på att bidra till att sådana arbetsformer kommer till stånd.

Mål/Tillstånd

- I Umeå finns det ett tvärsektoriellt samarbete mellan myndigheter och andra aktörer i syfte att motverka skadegörelse och anlagda bränder.
- Umeå kommun har tillsammans med övriga aktörer en god handlingsberedskap och förmåga att agera när anlagda bränder förekommer.
- Allmänheten har kunskap om risker med anlagd brand och hur de kan minska konsekvensen av brand
- Barn och ungdomar har kunskap om vad konsekvenserna kan bli av anlagd brand

Resultatmått/indikatorer

18. Minskande antal anlagda bränder som får konsekvenser för den drabbade verksamheten
19. Ökande kunskap hos barn och ungdomar om konsekvenserna av att anlägga bränder

Brandförsvar och säkerhet ska:

- vara initiativtagare till och driva tvärsektoriella samarbetsformer för att bevaka företeelsen och minska medborgarnas benägenhet att anlägga bränder
- genom utbildning och information öka kunskapen om konsekvenserna av att anlägga bränder och hur man kan minska dessa konsekvenser
- vid behov genomföra tillsyn av riskutsatta verksamheter för att öka skyddet mot anlagda bränder

3 Organisation/Planering

Tekniska nämnden svarar för politisk styrning av den olycksförebyggande verksamheten inom Brandförsvar och säkerhet. Kommunfullmäktige fastställer, i delprogram *Förebyggande brand,* önskvärda tillstånd och inriktningar för Brandförsvar och säkerhets arbete under programtiden.

Dessa tillstånd och inriktningar bryts sedan ner i Brandförsvar och säkerhets årliga verksamhetsplaner som på ett mer detaljerat sätt anger målsättningar som ska uppnås och vilka aktiviteteter som ska genomföras under året.

All personal som är anställda av Brandförsvar och säkerhet förväntas när så är möjligt att delta i det olycksförebyggande arbetet men ansvaret för planering och uppföljning ligger på den olycksförebyggande enheten.

3.1 Samhällsplanering

Samhällsplaneringen utgör en stomme för kommunens arbete med skydd mot olyckor. Planeringen lägger grunden för ett robust och säkert samhälle och ska ha inriktning mot en säker och långsiktigt hållbar utveckling.

Brandförsvar och säkerhet har en konsultativ roll i planprocessen och yttrar sig i samrådsskedet i detalj- och översiktsplaneprocesserna. Brandförsvar och säkerhet har en kompetens och kunskap från inträffade händelser och tillsynsarbete som kan och bör tas tillvara på ett tydligare sätt redan vid utformandet av planerna.

Brandförsvar och säkerhet ska därav inneha rollen som riskhanteringssamordnare i samhällsplaneringens olika processer. Detta innebär initialt att vara med och bygga upp en systematik och ta fram metoder/modeller för att möjliggöra en effektivare riskhantering i kommunens samhällsplanering. Arbetet med att identifiera, dokumentera och analysera de olycksrisker och olyckor som inträffar i kommunen och i omvärlden måste pågå med kontinuitet och på alla nivåer i kommunens verksamheter och bolag. På så sätt optimeras verksamheten för att möta den lokala riskbild som finns i kommunen.

I samverkan med länsstyrelsen och kommunens detaljplanering/planeringsenhet ska Brandförsvar och säkerhet arbeta för att ta fram relevanta planeringsunderlag avseende riskhanteringsarbetet. I rollen som riskhanteringssamordnare ingår att tillgängliggöra dokumentationen på sådant sätt att underlaget kan nyttjas i olika planeringsprocesser och prövningar.

Brandförsvar och säkerhet har på samma sätt en konsultativ roll i bygglovsprocessen där Brandförsvar och säkerhet yttrar sig över brandskyddet i bygglovsskedet. De nya tekniska lösningar som kommer som en följd av funktionskraven i BBR ställer högre krav på verifiering av valda lösningar. Det krävs också en djup brandteknisk kompetens hos de som granskar inkomna handlingar. Brandförvar och säkerhets kunskaper om byggnadstekniskt brandskydd är då värdefull i bygglovshanteringen.

3.2 Tillsyn

Brandförsvar och säkerhets tillsynsverksamhet styrs av Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). I denna lagstiftning anges klara riktlinjer för vad som ska tillsynas.

Kommunen ska utöva tillsyn över följande:

- Att ägare och nyttjanderättshavare i skälig omfattning håller utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand (LSO 2 kap 2§)
- Att ägare av byggnader eller andra anläggningar lämnar skriftliga redogörelser för brandskyddet (LSO 2 kap 3§)
- Att ägaren eller den som utövar verksamheten på anläggning som är klassad som farlig verksamhet, har beredskap och vidtar nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa allvarliga skador på människor eller miljön (LSO 2 kap 4§)

Brandförsvar och säkerhet ska utöva tillsyn över efterlevnaden av LSO. Tekniska nämnden har till tjänstemän inom Brandförsvar och säkerhet delegerat rätt att fatta beslut i tillsynsfrågor. I ärenden som berör byggnader och anläggningar som kommunen själv äger är byggnadsnämnden tillsynsmyndighet och har på motsvarande sätt delegerat rätt att fatta beslut i tillsynsfrågor.

Tillsynsarbetet syftar till att kontrollera att fastighetsägare och nyttjanderättshavare (verksamhetsutövare) har ett tillfredsställande brandskydd. Vid tillsyn kontrolleras att brandskyddet i byggnaden eller anläggningen är anpassat för den verksamhet som bedrivs i den. Vid tillsyn kontrolleras även ägarens och verksamhetsutövaren systematiska brandskyddsarbete samt samarbete sinsemellan, eftersom detta krävs för att ett verksamhetsanpassat brandskydd ska upprätthållas över tiden.

Brandförsvar och säkerhet ska som en del i sin tillsynsverksamhet ta emot och hantera de skriftliga redogörelser som lämnas till kommunen i enlighet med 2 kap. 3§ LSO. Den skriftliga redogörelsen bör utgöra ett underlag vid tillsyn av de verksamheter som omfattas av kravet på redovisning av skriftlig redogörelse.

Tekniska nämnden ska årligen fastställa en tillsynsplan. Planen ska innehålla inriktning och ambitionsnivå för tillsynsverksamheten, vilka tillsynsbehov som föreligger och hur prioriteringar görs, vilka beslutsunderlag som ligger till grund för tillsynsverksamheten, var och hur tillsyn ska genomföras samt hur uppföljning och utvärdering ska ske. Det ska föras ett register över de verksamheter och byggnader som omfattas av tillsyn.

Efter det att länsstyrelsen fastställt vilka anläggningar som omfattas av kraven i 2 kap 4 § LSO, ska det i Brandförsvar och säkerhets tillsynsplan framgå vilka särskilda krav som ställs vid tillsyn av dessa anläggningar. Tillsynen kan ske i samverkan med andra berörda myndigheter.

Brandförsvar och säkerhet har även uppdraget att utföra tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Denna tillsynsverksamhet ska koordineras med ovanstående tillsyn och tillsynsplanen ska omfatta de verksamheter som berörs av detta.

Den personal som genomför tillsyn ska lägst ha utbildningsnivå "Tillsyn och olycksförebyggande, enklare objekt, kurs A" eller motsvarande äldre utbildning. För särskilda objekt m.m. krävs lägst kompetensnivå motsvarande "Tillsyn och olycksförebyggande – komplexa objekt, kurs B" eller motsvarande äldre utbildning, brandingenjörsexamen eller annan särskild utbildning anpassad för respektive uppgift.

"Tillsyn A och B" enligt utbildningsplaner fastställda av Styrelsen för Centrum för risk- och säkerhetsutbildning. Motsvarande äldre utbildning är "Förebyggande åtgärder mot brand - utbildning för brandförman (förebyggande 1) respektive brandmästare (förebyggande 2). Brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (SFS 1993:100) alternativt avlagt äldre brandingenjörsexamen motsvarande utbildningen vid Högskolans brandingenjörslinje och Statens räddningsverks praktiska utbildning i räddningstjänst för brandingenjörer.

3.3 Tillståndshantering och tillsyn enligt LBE

I enlighet med kommunens uppdrag i Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor har Brandförsvar och säkerhet uppdraget att utfärda tillstånd till hantering av brandfarliga och explosiva varor samt genomföra tillsyn över lagens efterlevnad.

Tillståndshanteringen är ett viktigt instrument för att på ett tidigt stadium säkerställa att verksamhetsutövarna har kännedom om förekommande risker och har vidtagit relevanta åtgärder för att minimera riskerna redan när verksamheten startar. Det ger också Brandförsvar och säkerhet kunskap om verksamheterna som tas tillvara i tillsynsarbetet.

Tillsynen samordnas med tillsynen enligt LSO och samplaneras i Brandförsvar och säkerhets tillsynsplan. Där anges också närmare riktlinjer för hur arbetet ska bedrivas.

Den personal som utfärdar tillstånd ska ha genomgått någon av Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) utbildningar för tillståndshandläggare. Tillsynsförrättare genomgår internutbildning som minst motsvarar riskbilden på den tillsynade verksamheten. Tillsyn av mer komplicerade objekt genomförs av personal som genomgått MSBs utbildning för tillsynsförrättare.

3.4 Rådgivning och Information

Information och rådgivning är ett viktigt verktyg i Brandförsvar och säkerhets arbete att verka för skydd mot olyckor inom sitt kompetensområde. Målgruppsanpassad information ska aktivt användas som ett verktyg för att höja medvetenheten och kunskapen i samhället inom området brandskydd, kris- och riskhantering.

LSO anger att kommunen genom rådgivning och information ska underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Brandförsvar och säkerhet ska uppfylla detta krav och dessutom utifrån sitt myndighetsuppdrag bistå andra myndigheter och organisationer med sin kunskap och kompetens.

Allmänheten ska på ett enkelt sätt kunna komma i kontakt med Brandförsvar och säkerhet för att ställa frågor inom kompetensområdet. Den enskilde ska snabbt kunna få svar från den tjänsteman som tar emot frågan eller få hjälp att nå den funktion som har kompetens att svara på frågan. Samtliga anställda inom organisationen ska vid förfrågan kunna bistå med generell och översiktlig information till den enskilde inom kompetensområdet.

Brandförsvar och säkerhet ska dessutom kunna ge kvalificerad information och rådgivning inom sitt kompetensområde samt svara på remisser eller förfrågningar från andra myndigheter och organisationer.

3.5 Eldstadstillsyn

Brandförsvar och säkerhet ansvarar för att rengöring (sotning) och brandskyddskontroll utförs enligt lag, på de anordningar som omfattas av bestämmelserna. Frister för rengöring (sotning) fastställs av tekniska nämnden och tillämpas i huvudsak i enlighet med Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om rengöring (sotning) SRVFS 2004:5.

Kommunen har slutit avtal med skorstensfejarmästare som inom ett geografiskt område ska utföra rengöring (sotning) och brandskyddskontroll för kommunens räkning. Skorstensfejarmästare ska föra ett register över samtliga objekt inom området som omfattas av rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. De personer som för kommunens räkning utför brandskyddskontroll ska ha erforderlig kompetens enligt Statens räddningsverks föreskrifter och allmänna råd.

Kommunen kan tillåta rengöring (sotning) i egen regi efter skriftlig ansökan från enskild fastighetsägare. Ansökan sker på särskild avsedd blankett och beslut fattas av tjänstemän på delegation av tekniska nämnden.

Den som fått ett godkännande för egenrengöring har ett ansvar för denna och för att se till att takskyddsanordningar är utförda på ett fackmannamässigt sätt utan brister.

3.6 Utbildning

Brandförsvar och säkerhet ska, som en del i sitt arbete med skydd mot olyckor, kunna erbjuda den enskilde utbildning inom brandskydd och andra delar av sitt kompetensområde. Utbildningen ska hålla hög kvalitet och instruktörer som bedriver utbildning ska ha grundläggande pedagogisk kompetens. Utbildningsutbudet ska styras av behovet hos den enskilde med strävan att höja kompetensen och nivån på skyddet mot olyckor i samhället.

3.7 Olycksutredning

I enlighet med kommens uppdrag i LSO ska Brandförsvar och säkerhet i skälig omfattning utreda olyckorna avseende orsak, förlopp och räddningstjänstens insats. Olycksutredning är en mycket viktig verksamhet som utgör en kunskapskälla för hur kommunens riskbild ser ut och ett underlag för olycksförebyggande insatser samt Brandförsvar och säkerhets insatsplanering och övningsbehov. Utredningarna bedrivs i tre olika nivåer beroende på olyckans art. I den grundläggande nivån genomförs utredningen av insatsledaren vid olyckan och resultatet dokumenteras i insatsrapporten. Mer kvalificerade utredningar genomförs av speciellt utsedda utredare och då redovisas resultatet i en rapport som även delges andra berörda organisationer och myndigheter.

4 Uppföljning och utvärdering

Utvärdering av detta delprogram kommer att ske som en del av utvärderingen av Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet som genomförs vart fjärde år.

Avstämning av hur arbetet fortskrider följs upp årligen via ordinarie verksamhetsuppföljning. En sammanfattning förs in i en kommunövergripande årsrapport och redovisas för tekniska nämnden.

UMEÅ KOMMUN

Delprogram räddningstjänstverksamhet

2015-2018

Delprogrammet utgör tillsammans med dokumentet *Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet* och övriga upprättade delprogram det handlingsprogram som kommunen är skyldig att upprätta enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Dokumenttyp Delprogram	**Dokumentnamn** Delprogram räddningstjänstverksamhet 2015-2018	**Fastställd/Upprättad** KF 2014-01-27 § 9	**Version** 2.1
Dokumentägare Tekniska nämnden	**Dokumentansvarig** Brandförsvar och säkerhet	**Reviderad** KF 2015-0X-XX § x	Giltighetstid T v
Dokumentinformation Ersätter Delprogram Räddningstjänst 2013-2015			

Innehållsförteckning

1 Inledning/bakgrund 3
2 Insatsområde 3
3 Olyckskategorier 4
4 Mål 5
4.1 Uppföljning/utvärdering av mål/förmåga 5
5 Beskrivning av förmåga 6
5.1 Allmänt 6
5.2 Snabbhet - Räddningsstyrkornas placering/insatstider 6
5.2.1 Utvärdering av snabbhet 7
5.3 Insatsförmåga - Ledning 7
5.3.1 Utvärdering av insatsförmåga – Ledning 8
5.4 Insatsförmåga - Räddningsstyrkorna 9
5.4.1 Räddningsstyrka Umeå C – Stn 10 9
5.4.2 Räddningsstyrka Holmsund – Stn 12 10
5.4.3 Räddningsstyrka Sävar – Stn 13 12
5.4.4 Räddningsstyrka Hörnefors – stn 14 13
5.4.5 Räddningsstyrka Botsmark – Stn 16 14
5.4.6 Räddningsstyrka Tavelsjö – Stn 17 15
5.4.7 Brandvärn Holmön och Norrbyskär 16
5.4.8 Specialresurser 16
5.4.9 Utvärdering av insatsförmåga – räddningsstyrkorna 16
5.5 Uthållighet 17
5.5.1 Avtal/förstärkningsresurser 17
5.5.2 Utvärdering av uthållighet 17
5.6 Avsteg från grundberedskapen 17
5.7 Varna och informera allmänheten 18
5.8 Alarmering av räddningstjänst 18
6 Framtida förmåga 18
7 Uppföljning och utvärdering 19

Bilagor
1. Umeå hamn, kommunalt insatsområde
2. Insatstider och insatsområden

1 Inledning/bakgrund

Delprogrammet utgör tillsammans med dokumentet *Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet* och övriga upprättade delprogram det handlingsprogram som kommunen är skyldig att upprätta enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor.

Delprogrammet anger hur arbetet inom Brandförsvar och säkerhet ska bedrivas för att uppfylla målsättningarna i Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet samt hur kommunens räddningstjänstverksamhet planeras för att uppfylla lagens syfte om ett tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Delprogrammet utgör även Umeå kommuns uppfyllande av LSO avseende att allmänheten ska informeras om kommunens förmåga att genomföra räddningsinsats.

Räddningstjänstverksamhetens huvudsakliga syfte är att hantera olyckor och andra händelser som fordrar akuta insatser för att lindra konsekvenserna av de oönskade händelserna. Mot bakgrund av komplexiteten och variationen på de händelser som kan inträffa går det inte att styra verksamheten mot tydliga mätbara mål där man mäter resultatet eller den effekt som en åtgärd leder till (output). Det är mer en fråga om att bedöma om de resurser som finns är tillräckliga för att skapa goda förutsättningar att hantera och begränsa följderna av inträffade olyckor eller andra oönskade händelser (input).

Tillgängliga resurser och hur de kan användas ska ställas i relation till de risker som identifierats i kommunens riskanalyser. Uppföljning och utvärdering av den planerade beredskapen och de genomförda insatserna blir därför viktigare än att formulera effektmål. För att bedöma om kommunens förmåga är tillfredställande måste verksamheten ständigt utvärderas och anpassas till nya risker i samhället. Uppföljningen inriktas därför på att analysera de system som kommunen har för att identifiera och värdera risker, hur kommunen anpassar resurserna och hur utvärdering av verksamheten sker.

I all planering och uppföljning ska hänsyn tas till olikheter mellan olika individer och grupper i samhället.

Delprogrammet fastställs av kommunfullmäktige. Ett nytt delprogram ska vara antaget senast årsskiftet 2018/2019.

2 Insatsområde

Umeå kommun, som år 2015 består av cirka 120 000 invånare, har en befolkningskoncentration i Umeå, Holmsund, Obbola, Hörnefors och Sävar. Därtill finns ett antal mindre orter och byar. Naturmiljön består av åkermark, skog och kuststräcka samt en mängd sjöar och vattendrag. Genom kommunen och Umeå tätort rinner Umeälven som mynnar ut i Holmsund där Umeå hamn[1] finns belägen. Beträffande infrastruktur har kommunen förutom hamnen även flygplats samt järnväg, E12 och E4 med persontrafik och tung trafik. Genom kommunen sker även transporter av farligt gods och inom kommunen

[1]Se bilaga 1 för en kortare beskrivning av hamnen och kommunens insatsområde inom hamnen med avseende på kommunal räddningstjänst.

finns ett antal anläggningar som bedriver farlig verksamhet enligt LSO 2 kap 4§, däribland Oljehamnen i Holmsund och sprängämneslagret i Brattby.

För närvarande pågår förändringar i infrastrukturen där en ringled byggs kring Umeå tätort i syfte att leda trafiken på E4 och E12 runt tätorten. År 2010 invigdes Botniabanan, en 19 mil lång järnväg mellan Umeå och Nyland vilket inneburit ökad tågtrafik samt en etablering av en rangerbangård i anslutning till Umeå tätort.

3 Olyckskategorier

Detta delprogram och den räddningstjänstverksamhet som Umeå Brandförsvar och säkerhet bedriver baseras på den riskbild som råder inom kommunen. Riskbilden finns sammanställd i *Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet.* I sammanställningen anges ett urval riskområden i kommunen. Inom dessa riskområden finns följande olyckskategorier, som kan föranleda räddningsinsats enligt LSO:

Brand

- Brand i byggnad
- Brand i det fria

Trafikolycka

- Väg
- Järnväg
- Sjö
- Flyg

Nödställd person

- Is
- Vatten
- Hög höjd
- Svår belägenhet, övrigt

Utsläpp farligt ämne

- Farliga verksamheter
- Transport av farligt gods

Natur och väderrelaterad händelse/olycka

- Ras och skred
- Översvämning
- Stora snömängder

4 Mål

I *Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet* anges lagstiftningens nationella mål och intention för området räddningstjänst enligt LSO samt kommunens övergripande och prioriterade mål för arbetet med säkerhet och trygghet.

Övergripande mål

- Umeå kommun *ska vara* en säker och trygg kommun att bo, verka och vistas i så att den enskilde *kan känna* trygghet för sitt liv och sin hälsa samt egendom och miljö.
- De som bor, verkar och visats i kommunen ska ha förmåga att förebygga och/eller begränsa konsekvenserna av oönskade händelser för människor, egendom och miljö

Prioriterade mål som särskilt berör räddningstjänstverksamheten inom Brandförsvar och säkerhet

- Kommunen ska ha en god förmåga, i termer av *snabbhet, insatsförmåga* och *uthållighet*, att utföra räddningsinsatser. Förmågan ska planeras utifrån den enskildes hjälpbehov.

- *Snabbhet* För att kunna påbörja räddningsinsatser så snabbt som möjligt ska räddningstjänstverksamheten strategiskt planeras utifrån kommunens riskbild och genomföras så att insatstiden begränsas.
- *Insatsförmåga* Räddningstjänstverksamheten ska vara ändamålsenlig där resurser, planering och genomförande motsvarar den riskbild som råder inom kommunen samt präglas av effektivitet.
- *Uthållighet* Räddningstjänstverksamheten ska ha sådan uthållighet att en olycksplats aldrig lämnas förrän den enskilde själv kan hantera situationen.

- Antalet allvarligt skadade och döda i vägtrafiken ska minska.

- Antalet drunkningsolyckor i allmänna vatten ska minimeras.

I den årliga aktivitetsplanen ska Brandförsvar och säkerhet bryta ned och följa upp kommunfullmäktiges mål för räddningstjänstverksamheten. Där ska även anges de aktiviteter och åtgärder som Brandförsvar och säkerhet avser att genomföra i syfte att nå fastställd målsättning. Dessa åtgärder och aktiviteter kan handla om utformning och utveckling av räddningstjänstverksamheten, vilka resurser som behöver anskaffas samt hur personalen utbildas och övas. Verksamhetsplan för räddningstjänst beslutas av brandchefen.

4.1 Uppföljning/utvärdering av mål/förmåga

Uppföljning av målen kommer kontinuerligt att ske genom utvärdering av Brandförsvar och säkerhets förmåga att genomföra räddningsinsats. Detta sker genom bedömning av utförda insatser samt hur planering och övningar genomförts. Under Kap 5 beskrivs detta utförligare.

5 Beskrivning av förmåga

I detta avsnitt redovisas Brandförsvar och säkerhets förmåga att genomföra räddningsinsats samt hur förmågan ska följas upp och utvärderas utifrån de mål som tekniska nämnden upprättat.

Räddningstjänstverksamheten är inriktad på fredstida verksamhet. Det rådande säkerhetspolitiska läget innebär att kommuner kan avvakta med planering och åtgärder för höjd beredskap under förutsättning att det finns en god förmåga i fred.

Planeringen inför höjd beredskap ska ske under en anpassningstid som förnärvarande är 10 år.

5.1 Allmänt

Förmågan planeras utifrån kommunens riskbild, den målsättning som angivits för räddningstjänstverksamheten samt en förutbestämd miniminivå av resurser. Vid annan riskbild än den normala kan förmågan förändras genom att resurser omdisponeras inom kommunen alternativt att mängden resurser ökas.

Inom Umeå kommun finns sex räddningsstyrkor som var för sig har förmågan att genomföra en (1) räddningsinsats åt gången. De kategorier av insatser som respektive styrka har förmåga att genomföra utgår från de risker som finns inom respektive styrkas insatsområde. Detta innebär att styrkorna är uppbyggda på olika sätt och besitter olika förmågor.

Ledningsmässigt har Brandförsvar och säkerhet förmågan att per omgående hantera en insats som kräver särskild operativ ledning och samordning på olycksplats samtidigt som den övergripande systemledningen hanteras.

5.2 Snabbhet - Räddningsstyrkornas placering/insatstider

För att erhålla bästa möjliga beredskap och inom godtagbar tid utföra räddningsinsatser är räddningsstyrkorna strategiskt placerade inom Umeå kommuns geografiska område. Styrkorna är placerade i Umeå C, Hörnefors, Holmsund, Sävar, Tavelsjö och Botsmark. Räddningsstyrkorna når större delen av kommunens geografiska område inom 30 minuter och större delen av hushållen inom 10 minuter, se bilaga 2[2].

Brandförsvar och säkerhet förväntas inte inom en särskilt angiven tid kunna genomföra räddnings- eller brandbekämpande insats på öarna. Detta på grund av flera osäkerhetsfaktorer som bl.a. vind, is och tillgång till båt. Däremot finns på Holmön och Norrbyskär brandvärn som har en grundläggande förmåga att göra en första insats av enklare karaktär avseende materiel och personal.

[2] Redovisar Brandförsvar och säkerhets förmåga med avseende på insatstid vid grundberedskap.

5.2.1 Utvärdering av snabbhet

Snabbhet innebär i detta avseende insatstid. Med insatstid menas tid från alarmering till dess räddningsstyrka anländer till olycksplats och kan påbörja räddningsarbete. Denna tid delas in i olika tidsmoment såsom larmmottagning, utalarmering, anspänningstid, körtid och angreppstid. För att räddningsinsatser snabbt ska kunna påbörjas ska samtliga av dessa moment präglas av effektivitet där följande ska utvärderas:

Räddningstjänstverksamheten ska planeras och genomföras så att insatstiden inte överstiger

10 minuter	Där människor, vid brand eller annan olycka, behöver assistans för utrymning från byggnader eller anläggningar. Där risk finns för att ett snabbt utvecklat olycksförlopp kan medföra stor skada på människor, egendom eller på miljön.
20 minuter	Där människor, vid brand eller annan olycka, kan självutrymma men det finns risk för att olycksförloppet sprids till andra byggnader och anläggningar. Där risk finns för brand i större byggnader men spridning till angränsande byggnader är begränsad.
30 minuter	Övriga områden.

I Brandförsvar och säkerhets aktivitetsplan för räddningstjänst upprättas relevanta resultatmått för utvärdering av målet *snabbhet*.

5.3 Insatsförmåga - Ledning

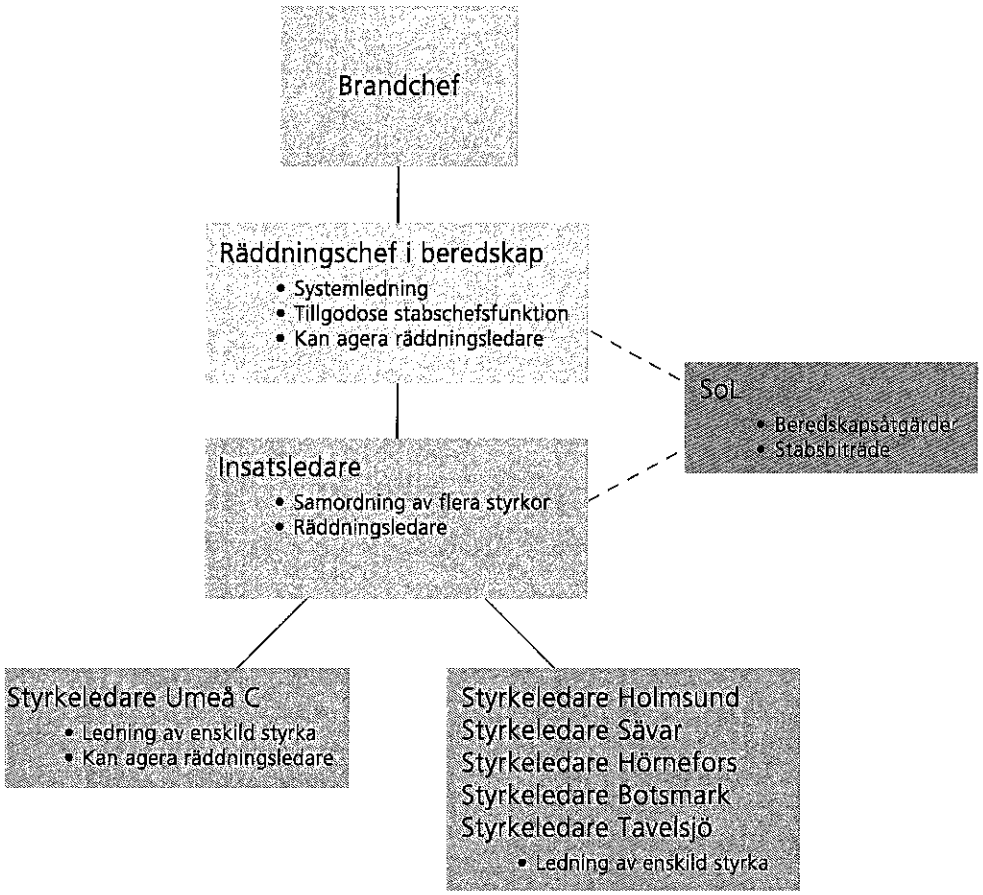
Brandförsvar och säkerhets förmåga att hantera olyckor, genom att värdera aktuell riskbild och utföra räddningsinsatser, bygger på en förutseende ledningsorganisation samt olika enheter som utför det handgripliga räddningsarbetet.

Ledningsorganisationen har till uppgift att värdera rådande riskbild för att förbereda organisationen för kommande räddningsinsatser. Ledningsorganisationen har också till uppgift att leda och organisera enheterna i räddningsarbetet samt samverka med andra myndigheter och organisationer vid räddningsinsats. Framförhållning är en förutsättning för att en räddningsinsats ska kunna påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Ledningsfunktionen är i huvudsak placerad på brandstationen i Umeå C.

Varje räddningsinsats leds av personal som har brandchefens delegation att vara räddningsledare. Dessutom finns Räddningschef i beredskap som har brandchefens delegation att leda räddningstjänstverksamheten. Varje räddningsstyrka har en styrkeledare som ansvarar för ledningen av styrkan under insats. Vid Umeå C finns dessutom ständigt en tjänstgörande insatsledare som har förmågan att samordna flera räddningsstyrkor vid en insats.

Brandförsvar och säkerhet har grundförmåga för stab och ledningsstöd genom räddningschef i beredskap. Erfordras ytterligare resurser finns upprättade planer för stabsuppbyggnad beroende på behovet.

För att utföra effektiva räddningsinsatser ska personal i ledningsorganisationen, utöver grundutbildning, ha genomgått anpassad utbildning och förvärvat erforderlig erfarenhet för att genomföra arbetsuppgifterna.

Figur 1. Ledningsorganisation inom Umeå Brandförsvar och säkerhet avseende räddningstjänst.

5.3.1 Utvärdering av insatsförmåga – Ledning

Brandförsvar och säkerhet ska vid varje förekommande räddningsinsats kunna utöva en effektiv ledning där den enskildes hjälpbehov står i fokus. Följande ska utvärderas:

- Ledningspersonal med erforderlig kompetens ska finnas i beredskap i tillräcklig omfattning.
- Planer för aktivering av befälsnivåer samt stabsuppbyggnad ska finnas och vara övade.
- Riskanalyser ska vara uppdaterade och aktuella.
- Insatsplanering på komplicerade objekt ska genomföras.
- Genomförda insatser.

I Brandförsvar och säkerhets verksamhetsplan för räddningstjänst upprättas relevanta resultatmått för utvärdering av målet *Insatsförmåga* avseende ledning.

CL PW

5.4 Insatsförmåga - Räddningsstyrkorna

Räddningsstyrkornas förmåga att hantera olyckor skiljer sig åt. Detta beror bland annat på skillnader i utryckningserfarenhet och antal övningstimmar samt skillnader i bemanning och fordon/utrustning. Styrkornas uppbyggnad och förmåga bygger på den riskbild som råder inom respektive styrkas insatsområde.

5.4.1 Räddningsstyrka Umeå C – Stn 10

Räddningsstyrkan i Umeå C består i normala fall av sex brandmän, en sambands- och ledningsoperatör, en styrkeledare, en insatsledare samt en räddningschef i beredskap.

Styrka	Kompetens	Längsta anspänningstid*
Brandman (7st)***	SMO eller Brandman	90 sek
Styrkeledare (1st)	Räddningsledare A eller Förman	90 sek
Insatsledare (1st)	Räddningsledning B eller Brandmästare	90 sek
Räddningschef i beredskap (1st)	Brandingenjör inkl. RUB	5/15 min**

* Tiden från det att räddningsstyrka larmats till dess första enhet har lämnat stationen eller i förekommande fall träder i stabs- eller ledningstjänst.
** Räddningschef i beredskap ska svara på larm inom 5 minuter och kunna infinna sig på brandstationen i Umeå C inom 15 minuter.
*** Efter särskilda beslut av brandchefen kan antalet brandmän i styrkan under viss tid tillåtas vara 6 st.

Räddningsstyrkan i Umeå C har förmågan att genomföra insatser, livräddande åtgärder och begränsa skador enligt följande olyckskategorier:

Brand

- Genomföra utvändig släckinsats vid brand i byggnad upp till nio våningar (27 m).
- Bistå vid utvändig utrymning från byggnad upp till nio våningar (27 m).
- Begränsa brandspridning mellan byggnader och fastigheter.
- Arbeta på tak och genomföra håltagning i takkonstruktioner.
- Begränsa/förhindra brandspridning i byggnadskonstruktioner.
- Genomföra släckinsats med lättskum, mellanskum och tungskum.
- Ventilera större lokaler eller sätta en angränsande lokal under övertryck.
- Genomföra invändig insats/livräddning vid brand i byggnad i en miljö som är att betrakta som rökdykning enligt AFS 2007:7.
- Genomföra invändig insats enligt ovan och samtidigt genomföra utvändig släckinsats alternativt insats med höjdfordon/takarbete.
- Genomföra invändig insats/livräddning vid brand i större anläggningar eller byggnader i en miljö som är att betrakta som rökdykning enligt AFS 2007:7 där behovet av skyddsgrupp/förstärkt baspunkt föreligger.
- Genomsöka rökfyllda lokaler med hjälp av IR-kamera.
- Genomföra släckinsats vid vegetationsbrand, soteld eller bilbrand.
- Genomföra skogsbrandsläckning.
- Säkra vattenförsörjning från brandpostnät eller öppet vatten med motorspruta.

Trafikolycka

- Säkra en olycksplats vid vägtrafikolycka samt genomföra komplicerad losstagning och ge första hjälpen till skadade.

- Vid bussolycka säkra olycksplatsen, stabilisera bussen och genomföra komplicerad losstagning samt ge första hjälpen till skadade.
- Oavsett avstånd från farbar väg kunna genomföra skyddsjordning av elledning, stabilisera en tågvagn samt frilägga/påbörja losstagning av fastklämda personer och ge första hjälpen till skadade.

Nödställd person

- Genomföra vatten-/islivräddning vid ytan.
- Genomföra livräddning på hög höjd.
- Genomföra livräddning vid mindre ras och skred.

Utsläpp farligt ämne

- Indikering av vissa miljö- och hälsofarliga ämnen samt radioaktivitet.
- Begränsa utflöde av giftiga, kondenserade gaser.
- Genomföra livräddande personsanering.
- Genomföra släckinsats alternativt säkra olycksplatsen vid utflöde av större mängd brandfarlig vätska.
- Säkra olycksplatsen vid utflöde av brandfarlig gas.
- Genomföra insats mot brandpåverkad gasflaska.
- Oljeskadebekämpning.
- Genomföra insats med kemdykare.
- Genomföra insats vid utsläpp av farligt ämne i miljön.

Natur och väderrelaterad händelse/olycka

- Begränsa skador vid översvämning.

Övrigt

- Genomföra djurlivräddning.
- Omhänderta skadade personer.
- Genomföra IVPA enligt avtal med Västerbottens Läns Landsting.
- Terrängtransporter av enstaka skadade.
- Ledning och samordning av större räddningsinsats.
- Organisera stab i händelse av omfattande olycka.

5.4.2 Räddningsstyrka Holmsund – Stn 12

Räddningsstyrkan i Holmsund består normalt av fyra brandmän och en styrkeledare. Vid vissa kategorier av insatser tillämpas fri inryckning vilket kan innebära att fler brandmän ansluter till styrkan.

Styrka	Kompetens	Längsta anspänningstid*
Brandman (4st)	Brandman deltid eller Räddningsinsats	5 min
Styrkeledare (1st)	Räddningsledare A, Förman eller Intern utbildning	5 min

* Tiden från det att räddningsstyrka larmats till dess första enhet har lämnat stationen eller i förekommande fall träder i stabs- eller ledningstjänst.

Räddningsstyrkan i Holmsund har förmågan att påbörja insatser, genomföra livräddande åtgärder och begränsa skador enligt följande olyckskategorier:

Brand

- Påbörja/genomföra utvändig släckinsats vid brand i byggnad.
- Bistå vid utvändig utrymning från byggnad upp till tre våningar.
- Begränsa brandspridning mellan byggnader och fastigheter.
- Begränsa/förhindra brandspridning i byggnadskonstruktioner.
- Genomföra släckinsats med tung- och mellanskum.
- Ventilera mindre lokaler eller sätta en angränsande lokal under övertryck.
- Genomföra invändig insats/livräddning vid brand i byggnad i en miljö som är att betrakta som rökdykning enligt AFS 2007:7.
- Genomföra släckinsats vid vegetationsbrand, soteld eller bilbrand.
- Påbörja/genomföra skogsbrandsläckning.
- Säkra vattenförsörjning från brandpostnät eller öppet vatten med motorspruta.
- Transportera större mängder vatten på längre avstånd.
- Genomföra släckinsats eller begränsa brandspridning där större mängd vatten krävs.
- Påbörja kylning av oljecisterner samt genomföra begränsad skuminsats.
- Påbörja/genomföra livräddning samt släckinsats på fartyg vid kaj.
-
- Med förstärkningsresurs från SSRS genomföra släckinsats på Holmön/Norrbyskär och övriga öar.

Trafikolycka

- Påbörja insats vid trafikolycka vilket innebär att säkra olycksplatsen, skapa tillträde till och påbörja omhändertagande av skadade.

Nödställd person

- Genomföra vatten-/islivräddning vid ytan.
- Genomföra livräddning vid mindre ras och skred.

Utsläpp farligt ämne

- Genomföra livräddande personsanering.
- Genomföra släckinsats alternativt säkra olycksplatsen vid utflöde av större mängd brandfarlig vätska.
- Oljeskadebekämpning.
- Genomföra begränsad insats vid utsläpp av farligt ämne i miljön.
- Påbörja kylning av oljecisterner.

Natur och väderrelaterad händelse/olycka

- Begränsa skador vid översvämning.

Övrigt

- Med förstärkningsresurs från Umeå C genomföra djurlivräddning.
- Omhänderta skadade personer.

5.4.3 Räddningsstyrka Sävar – Stn 13

Räddningsstyrkan i Sävar består normalt av fyra brandmän och en styrkeledare. Vid vissa kategorier av insatser tillämpas fri inryckning vilket kan innebära att fler brandmän ansluter till styrkan.

Styrka	Kompetens lägst	Längsta anspänningstid*
Brandman (4st)	Brandman deltid eller Räddningsinsats	5 min
Styrkeledare (1st)	Räddningsledare A, Förman eller Intern utbildning	5 min

* Tiden från det att räddningsstyrka larmats till dess första enhet har lämnat stationen eller i förekommande fall träder i stabs- eller ledningstjänst.

Räddningsstyrkan i Sävar har förmågan att påbörja insatser, genomföra livräddande åtgärder och begränsa skador enligt följande olyckskategorier:

Brand

- Påbörja/genomföra utvändig släckinsats vid brand i byggnad.
- Bistå vid utvändig utrymning från byggnad upp till tre våningar.
- Begränsa brandspridning mellan byggnader och fastigheter.
-
- Begränsa/förhindra brandspridning i byggnadskonstruktioner.
- Ventilera mindre lokaler.
- Genomföra invändig insats/livräddning vid brand i byggnad i en miljö som är att betrakta som rökdykning enligt AFS 2007:7.
- Genomföra släckinsats vid vegetationsbrand, soteld eller bilbrand.
- Påbörja/genomföra skogsbrandsläckning.
- Säkra vattenförsörjning från brandpostnät eller öppet vatten med motorspruta.

Trafikolycka

- Påbörja insats vid trafikolycka vilket innebär att säkra olycksplatsen, skapa tillträde till och påbörja omhändertagande av skadade.

Nödställd person

- Genomföra vatten-/islivräddning vid ytan.
- Genomföra livräddning vid mindre ras och skred.

Utsläpp farligt ämne

- Begränsa utflöde av giftiga, kondenserade gaser.
- Genomföra livräddande personsanering.
- Säkra olycksplatsen vid utflöde av större mängd brandfarlig vätska.
- Genomföra begränsad insats vid utsläpp av farligt ämne i miljön.

Natur och väderrelaterad händelse/olycka

- Begränsa skador vid översvämning.

Övrigt

- Organisera uppsamlingsplats för ett stort antal skadade.

- Med förstärkningsresurs från Umeå C genomföra djurlivräddning.
- Omhänderta skadade personer.

5.4.4 Räddningsstyrka Hörnefors – stn 14

Räddningsstyrkan i Hörnefors består normalt av fyra brandmän och en styrkeledare. Vid vissa kategorier av insatser tillämpas fri inryckning vilket kan innebära att fler brandmän ansluter till styrkan.

Styrka	Kompetens lägst	Längsta anspänningstid*
Brandman (4st)	Brandman deltid eller Räddningsinsats	5 min
Styrkeledare (1st)	Räddningsledare A, Förman eller Intern utbildning	5 min

* Tiden från det att räddningsstyrka larmats till dess första enhet har lämnat stationen eller i förekommande fall träder i stabs- eller ledningstjänst.

Räddningsstyrkan i Hörnefors har förmågan att påbörja insatser, genomföra livräddande åtgärder och begränsa skador enligt följande olyckskategorier:

Brand

- Påbörja/genomföra utvändig släckinsats vid brand i byggnad.
- Bistå vid utvändig utrymning från byggnad upp till tre våningar.
- Begränsa brandspridning mellan byggnader och fastigheter.
- Begränsa/förhindra brandspridning i byggnadskonstruktioner.
- Ventilera mindre lokaler.
- Genomföra invändig insats/livräddning vid brand i byggnad i en miljö som är att betrakta som rökdykning enligt AFS 2007:7.
- Genomföra släckinsats vid vegetationsbrand, soteld eller bilbrand.
- Påbörja/genomföra skogsbrandsläckning.
- Säkra vattenförsörjning från brandpostnät eller öppet vatten med motorspruta.

Trafikolycka

- Påbörja insats vid trafikolycka vilket innebär att säkra olycksplatsen, skapa tillträde till och påbörja omhändertagande av skadade.

Nödställd person

- Genomföra vatten-/islivräddning vid ytan.
- Genomföra livräddning vid mindre ras och skred.

Utsläpp farligt ämne

- Begränsa utflöde av giftiga, kondenserade gaser.
- Genomföra livräddande personsanering.
- Säkra olycksplatsen vid utflöde av större mängd brandfarlig vätska.
- Genomföra begränsad insats vid utsläpp av farligt ämne i miljön.

Natur och väderrelaterad händelse/olycka

CL NJ

- Begränsa skador vid översvämning.

Övrigt

- Med förstärkningsresurs från Umeå C genomföra djurlivräddning.
- Omhänderta skadade personer.

5.4.5 Räddningsstyrka Botsmark – Stn 16

Räddningsstyrkan i Botsmark består normalt av en brandman och en styrkeledare. Vid vissa kategorier av insatser tillämpas fri inryckning vilket kan innebära att fler brandmän ansluter till styrkan.

Styrka	Kompetens lägst	Längsta anspänningstid*
Brandman (1st)	Brandman deltid eller Räddningsinsats	5 min
Styrkeledare (1st)	Räddningsledare A, Förman eller Intern utbildning	5 min/FIP*

* För en deltidsstyrka är anspänningstiden normalt 5 minuter men i Botsmark tillämpas delvis arbetssättet Första-Insats-Person (FIP). Detta innebär att befälet i räddningsstyrkan har utryckningsfordonet med sig under hela beredskapsveckan och på så sätt har möjlighet att komma snabbare till olycksplatsen.

Styrkan i Botsmark förfogar i huvudsak över två mindre utryckningsfordon (kallad offensiv enhet). Syftet med dessa enheter är att en mindre styrka snabbt och effektivt ska kunna göra en första skadebegränsande åtgärd. Dimensioneringen av styrkan i Botsmark innebär att många insatser kräver förstärkning för att kunna slutföras.

Förstärkning kan vara på plats senast inom 20 minuter beroende på var inom insatsområdet en olycka inträffar. Förstärkning kommer i första hand från Umeå C eller kommunerna Vindeln/Robertsfors.

Räddningsstyrkan i Botsmark har förmågan att påbörja insatser, genomföra livräddande åtgärder och begränsa skador enligt följande olyckskategorier:

Brand

- Påbörja utvändig släckinsats vid brand i byggnad.
- Genomföra övertrycksventilering i syfte att skapa acceptabel arbetsmiljö inomhus vid brand i byggnad.
- Genomföra invändig insats/livräddning vid brand i byggnad i en miljö som ***inte*** är att betrakta som rökdykning enligt AFS 2007:7
- Påbörja begränsning av brandspridning mellan byggnader.
- Säkra vattenförsörjning från brandpostnät eller öppet vatten med motorspruta.
- Genomföra släckinsats mot mindre vegetationsbrand, soteld eller bilbrand.
- Påbörja begränsning av större vegetationsbrand i syfte att skydda byggnader.

Trafikolycka

- Påbörja insats vid trafikolycka vilket innebär att säkra olycksplatsen, skapa tillträde till och påbörja omhändertagande av skadade.

Nödställd person

- Påbörja/genomföra vatten-/islivräddning.
- Genomföra livräddning vid mindre ras och skred.

CL PW MLK

Utsläpp farligt ämne

- Utföra begränsad insats vid utsläpp av farligt ämne i miljön.
- Genomföra livräddande personsanering.

Natur och väderrelaterad händelse/olycka

- Begränsa skador vid översvämning.

Övrigt

- Med förstärkningsresurs från Umeå C genomföra djurlivräddning.
- Omhänderta skadade personer.
- Genomföra IVPA enligt avtal med Västerbottens läns landsting.

5.4.6 Räddningsstyrka Tavelsjö – Stn 17

Räddningsstyrkan i Tavelsjö består normalt av en brandman och en styrkeledare. Vid vissa kategorier av insatser tillämpas fri inryckning vilket kan innebära att fler brandmän ansluter till styrkan.

Styrka	Kompetens lägst	Längsta anspänningstid*
Brandman (1st)	Brandman deltid eller Räddningsinsats	5 min
Styrkeledare (1st)	Räddningsledare A, Förman eller Intern utbildning	5 min

* Tiden från det att räddningsstyrka larmats till dess första enhet har lämnat stationen eller i förekommande fall träder i stabs- eller ledningstjänst.

Styrkan i Tavelsjö förfogar över två mindre utryckningsfordon (kallad offensiv enhet). Syftet med dessa enheter är att en mindre styrka snabbt och effektivt ska kunna göra en första skadebegränsande åtgärd. Dimensioneringen av styrkan i Tavelsjö innebär att många insatser kräver förstärkning för att kunna slutföras. Förstärkning kan vara på plats senast inom 20 minuter beroende på var inom insatsområdet en olycka inträffar. Förstärkning kommer i första hand från Umeå C eller Vindelns kommun.

Räddningsstyrkan i Tavelsjö har förmågan att påbörja insatser, genomföra livräddande åtgärder och begränsa skador enligt följande olyckskategorier:

Brand

- Påbörja utvändig släckinsats vid brand i byggnad.
- Genomföra övertrycksventilering i syfte att skapa acceptabel arbetsmiljö inomhus vid brand i byggnad
- Genomföra invändig insats/livräddning vid brand i byggnad i en miljö som ***inte*** är att betrakta som rökdykning enligt AFS 2007:7
- Påbörja begränsning av brandspridning mellan byggnader
- Säkra vattenförsörjning från brandpostnät eller öppet vatten med motorspruta.
- Genomföra släckinsats mot mindre vegetationsbrand, soteld eller bilbrand.
- Påbörja begränsning av större vegetationsbrand i syfte att skydda byggnader.

Trafikolycka

- Påbörja insats vid trafikolycka vilket innebär att säkra olycksplatsen, skapa tillträde till och påbörja omhändertagande av skadade.

Nödställd person

- Påbörja/genomföra vatten-/islivräddning.
- Genomföra livräddning vid mindre ras och skred.

Utsläpp farligt ämne

- Utföra begränsad insats vid utsläpp av farligt ämne i miljön.
- Genomföra livräddande personsanering.

Natur och väderrelaterad händelse/olycka

- Begränsa skador vid översvämning.

Övrigt

- Med förstärkningsresurs från Umeå C genomföra djurlivräddning.
- Omhänderta skadade personer.

5.4.7 Brandvärn Holmön och Norrbyskär

På Holmön och Norrbyskär finns brandvärn upprättade. Dessa består av frivilliga personer som larmas via tyfoner eller SMS. De är utbildade och har utrustning till förfogande för att kunna göra en första insats av enklare karaktär avseende främst brand.

5.4.8 Specialresurser

Med hjälp av specialresurser har Brandförsvar och säkerhet förmåga att hantera mer komplicerade insatser såsom större kemikalieutsläpp, stora bränder i oljeprodukter, komplicerade trafikolyckor, olyckor som kräver uppsamlingsplats för många skadade, beskjutning av gasflaskor, höghöjdslivräddning samt insatser som kräver långa inträngningsvägar för rökdykare etc.

Kompletterande specialresurser såsom höjdenhet (stegfordon och hävare), vattenenhet (tankbilar), kemenhet, höghöjdsenhet, skytteenhet och djurlivräddningsenhet är placerade vid brandstationen i Umeå C. Resurser för uppsamlingsplats för många skadade finns vid brandstationen i Sävar och resurser för att kyla oljecisterner och säkra tillgång till större mängd vatten finns vid brandstationen i Holmsund.

5.4.9 Utvärdering av insatsförmåga – räddningsstyrkorna

Brandförsvar och säkerhet ska vid varje förekommande räddningsinsats genomföra snabba och effektiva insatser där den enskildes hjälpbehov står i fokus. Följande ska utvärderas:

- Planer och rutiner för de olyckskategorier som identifierats i kommunens riskanalyser ska finnas och vara övade.
- Övning/utbildning ska genomföras i erforderlig omfattning.
- Genomförda insatser

I Brandförsvar och säkerhets aktivitetsplan för räddningstjänst upprättas relevanta resultatmått för utvärdering av målet *Insatsförmåga* avseende räddningsstyrkorna.

5.5 Uthållighet

För att kunna hantera stora eller komplicerade olyckor krävs att flera av räddningsstyrkorna deltar i insatsen. I normalfallet förfogar Brandförsvar och säkerhet sammanlagt över 29 personer i beredskap inklusive ledningsfunktioner.

Om riskbilden tillfälligt förändras till det sämre kan den normala bemanningen ökas. Detta beslutas av brandchefen eller räddningschef i beredskap.

Initialt kan en större, mer omfattande olycka hanteras men med den normala beredskapen finns inte tillräcklig uthållighet för att klara insatsen under längre tid. Detta hanteras då främst genom att ledig personal kallas in alternativt krävs hjälp av intilliggande kommuners räddningstjänster (se avtal/förstärkningsresurser nedan).

5.5.1 Avtal/förstärkningsresurser

Umeå Brandförsvar och säkerhet samverkar med ett antal aktörer för att effektivisera räddningsinsatser samt uppnå en uthållighet för större, mer omfattande olyckor. Samverkan sker med statliga myndigheter, andra kommuner, näringsliv och enskilda enligt följande:

- Genom avtal med Robertsfors, Vindeln, Vännäs, Skellefteå och Nordmaling kommuner larmas alltid närmaste räddningsstyrka oavsett i vilken kommun en olycka sker.
- Med Nordmaling, Vännäs, Bjurholm, Robertsfors och Vindeln finns avtal om gemensamma resurser gällande bl.a. farliga ämnen, höghöjdsräddning samt beskjutning av gasflaskor. På brandstationen i Umeå C finns en gemensam depå med förstärkningsresurser för dessa typer av insatser.
- Med Västerbottens läns landsting finns avtal om IVPA i Botsmark samt avtal om att utföra åtgärder vid hjärtstopp, andningsstillestånd och medvetslöshet i Umeå C.
- Med Västerbottens läns landsting finns avtal om uppsamlingsplats för många skadade. VLL tillhandahåller ett tält och Brandförsvar och säkerhet ansvarar för upprättandet av uppsamlingsplatsen.

Samtliga avtal i sin helhet finns tillgängliga på brandstationen i Umeå C.

5.5.2 Utvärdering av uthållighet

Med uthållighet menas att över tid kunna hantera både samtidiga och långvariga insatser med avseende på personal och materiel. Följande ska utvärderas:

- Planer och rutiner för inkallning av personal ska finnas och vara övade.
- Avtal med andra aktörer ska finnas i tillräcklig omfattning.
- Genomförda insatser.

I Brandförsvar och säkerhets aktivitetsplan för räddningstjänst upprättas relevanta resultatmått för utvärdering av målet *uthållighet.*

5.6 Avsteg från grundberedskapen

Vid särskilda tillfällen kan grundberedskapen i kommunen inte upprätthållas. Detta kan ske på grund av omständigheter som inte går att påverka eller genom ett medvetet val för att kunna genomföra arbeten som verksamheten kräver. Syftet med dessa arbeten är att, trots

tillfällig förändring av beredskapen, långsiktigt erhålla den bästa effekten av organisationens totala arbete. Följande avsteg kan genomföras:

- Vid akuta störningar i planeringsförutsättningarna eller efter särskilt beslut av brandchefen kan räddningsstyrkornas förmåga, tillfälligtvis och under begränsad tid, tillåtas vara lägre än normalt. Detta kan ske i form av ett lägre antal personer i styrkan, lägre krav på personalens kompetens eller avsaknad av vissa fordon eller materiel.
- För att möjliggöra förebyggande arbete, övningar och andra uppdrag kan avsteg med avseende på geografisk placering av styrkorna göras. Hur dessa avsteg kan ske beslutas av brandchefen eller den som brandchefen utsett.
- Vid stora olyckor erfordras att flera räddningsstyrkor deltar. Detta innebär att styrkorna vid dessa tillfällen omlokaliseras med följden att grundberedskapen inom kommunens geografiska område förändras, försvagas eller uteblir under tid som insats pågår. Vid en pågående räddningsinsats ska dock viss beredskap hållas i Umeå C för att kunna utföra ytterligare räddningsinsats i kommunen om ny olycka inträffar. Denna beredskap bedöms vid varje enskilt fall utifrån värdering av rådande riskbild och beslutas av den som brandchefen utsett.

5.7 Varna och informera allmänheten

Allmänheten inom Umeå kommun kan varnas och informeras via VMA – viktigt meddelande till allmänheten. Detta innebär att information eller varningsmeddelande går ut via radio och tv. Inom de områden där tyfoner finns kan dessa användas för att varna allmänheten genom en varningssignal med efterföljande meddelande i radio och tv.

5.8 Alarmering av räddningstjänst

SOS Alarm har i uppdrag av staten att ta emot larmsamtal via telefonnummer 112. Vid olycka som fordrar räddningsinsats larmar SOS Alarm närmaste räddningsstyrka. Utalarmering av närmaste styrka sker enligt upprättade larmplaner oberoende av kommungräns. Larmplanerna har upprättats av brandchefen eller den som brandchefen utsett.
Om allmänheten inte kan kontakta SOS Alarm via telefon finns det, på varje brandstationsbyggnad, en yttre larmknapp uppsatt så att allmänheten kan direktlarma respektive räddningsstyrka.

6 Framtida förmåga

Umeå kommun är i ett utvecklingsskede där folkmängd, bebyggelse, infrastruktur, service, näringsliv etc. ökar och är i ständig förändring. Detta innebär nya och större utmaningar för Brandförsvar och säkerhet vilket medför att organisationen måste utvecklas parallellt med kommunen för att kunna leva upp till intentionen i lagstiftning och målsättningar.

I jämförelse med likvärdiga kommuner har Brandförsvar och säkerhet en räddningsstyrka inom Umeå tätort som är bland de minsta sett till antalet personer i beredskap och storlek på stad. Detta är något som behöver beaktas med avseende på lagstiftningens intention gällande likvärdigt skydd.

CL PW

Umeå Brandförsvar och säkerhet kommer i framtiden skaffa följande förmågor:

- Inköp av ny utrustning och teknik sker kontinuerligt för att kunna genomföra effektivare räddningsinsatser. Sådan teknik kan t.ex. vara modernare släcksystem eller alternativa räddningsfordon. Brandförsvar och säkerhet har för närvarande ett investeringsprogram och en investeringsplan som sträcker sig fram till år 2020.
- Gällande stab och ledning samt förstärkning vid större, mer omfattande olyckor kommer Brandförsvar och säkerhet upprätta ytterligare avtal med angränsande kommuner. Detta för att förbättra uthålligheten vid krävande insatser. Ett exempel kan vara avtal om omedelbar förstärkning med ett visst antal personer och fordon vid stor olycka.
- I dagsläget finns det delar inom Umeå centralort där det kan vara svårt för Brandförsvar och säkerhet att påbörja räddningsinsats inom godtagbar tid. Detta innebär att åtgärder måste vidtas för att uppfylla lagstiftningens intention gällande likvärdigt skydd mot olyckor. Åtgärderna kan vara i form av förändringar i beredskapen för räddningsinsats, t.ex. att ytterligare styrkor upprättas strategiskt placerade, eller i form av förebyggande och skadebegränsande åtgärder, t.ex. att vissa fastigheter/anläggningar förses med sprinkleranläggning. Under denna period kommer en utredning genomföras som ger svar på vilka områden som avses samt vilka åtgärder som kan vara aktuella.

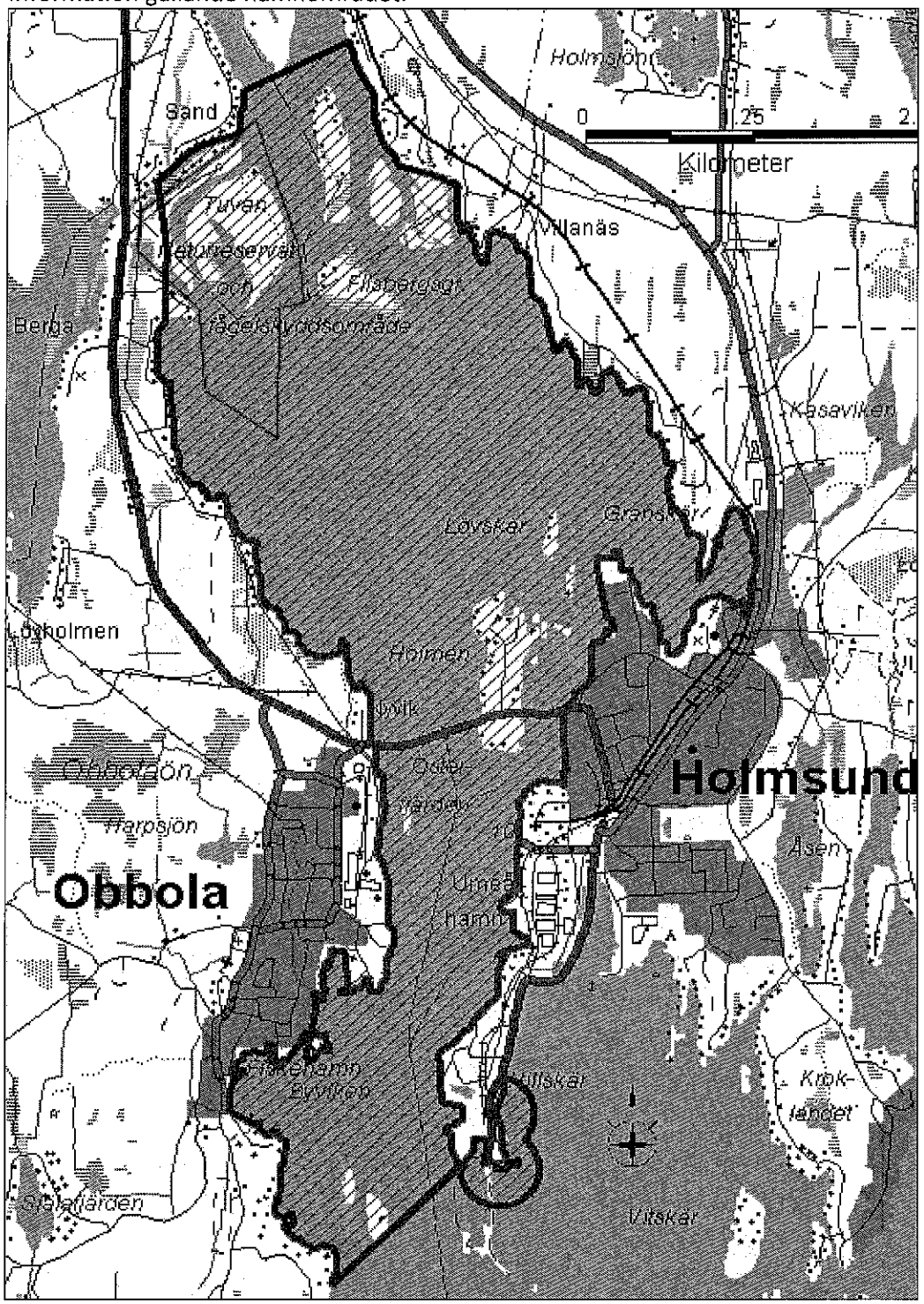
7 Uppföljning och utvärdering

Utvärdering av detta delprogram kommer att ske som en del av utvärderingen av Umeå kommuns program för säkerhet och trygghet som genomförs vart fjärde år.

Avstämning av hur arbetet fortskrider följs upp årligen via ordinarie verksamhetsuppföljning. En sammanfattning förs in i en kommunövergripande årsrapport och redovisas för tekniska nämnden.

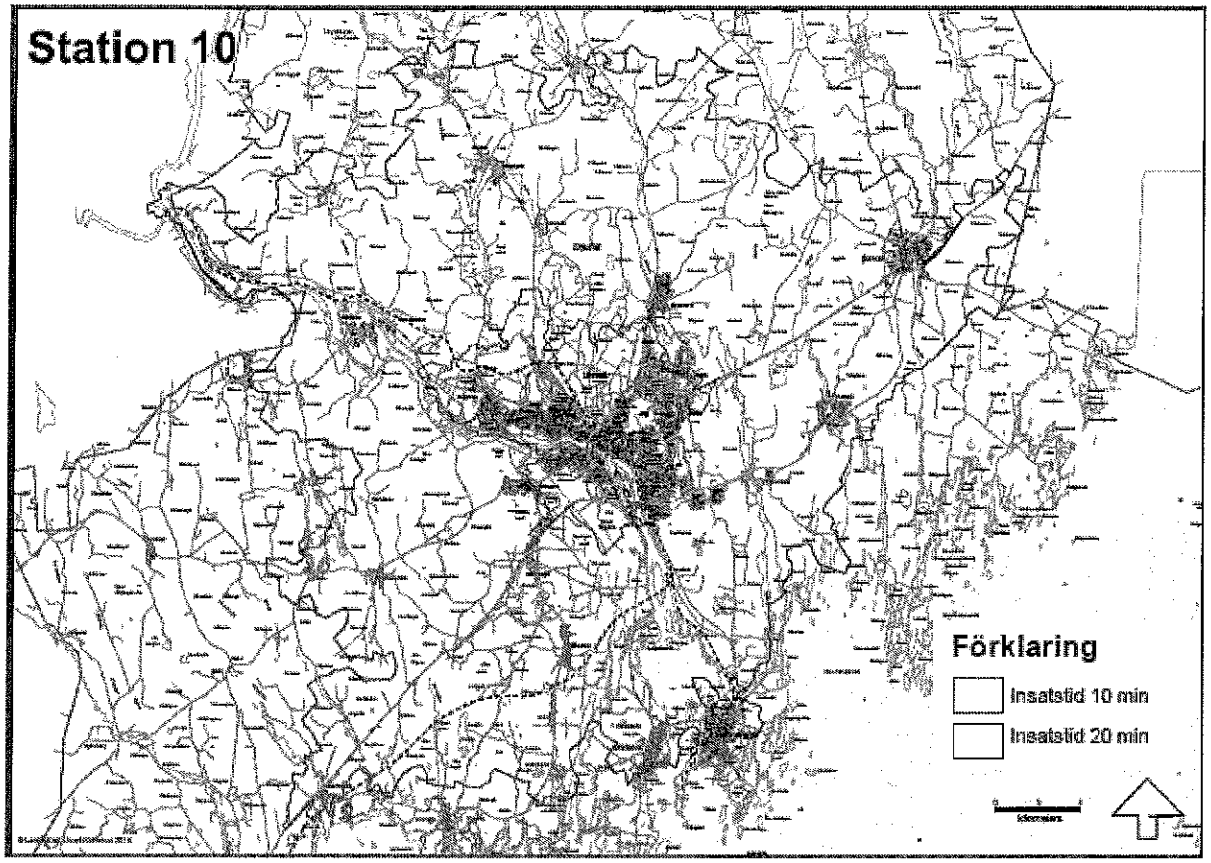
Bilaga 1 – Umeå hamn, kommunalt insatsområde

I Umeå hamn, belägen i Holmsund, bedrivs lagring och hantering av petroleumprodukter och övrigt farligt gods, lagring av returpapper, trävaror och liner. Skeppning sker via passagerarfärja, tankfartyg och lastfartyg. I *Hamnordning för Umeå Hamn AB* och *Lokala hamnföreskrifter för Umeå Hamn* finns ytterligare information gällande hamnområdet.

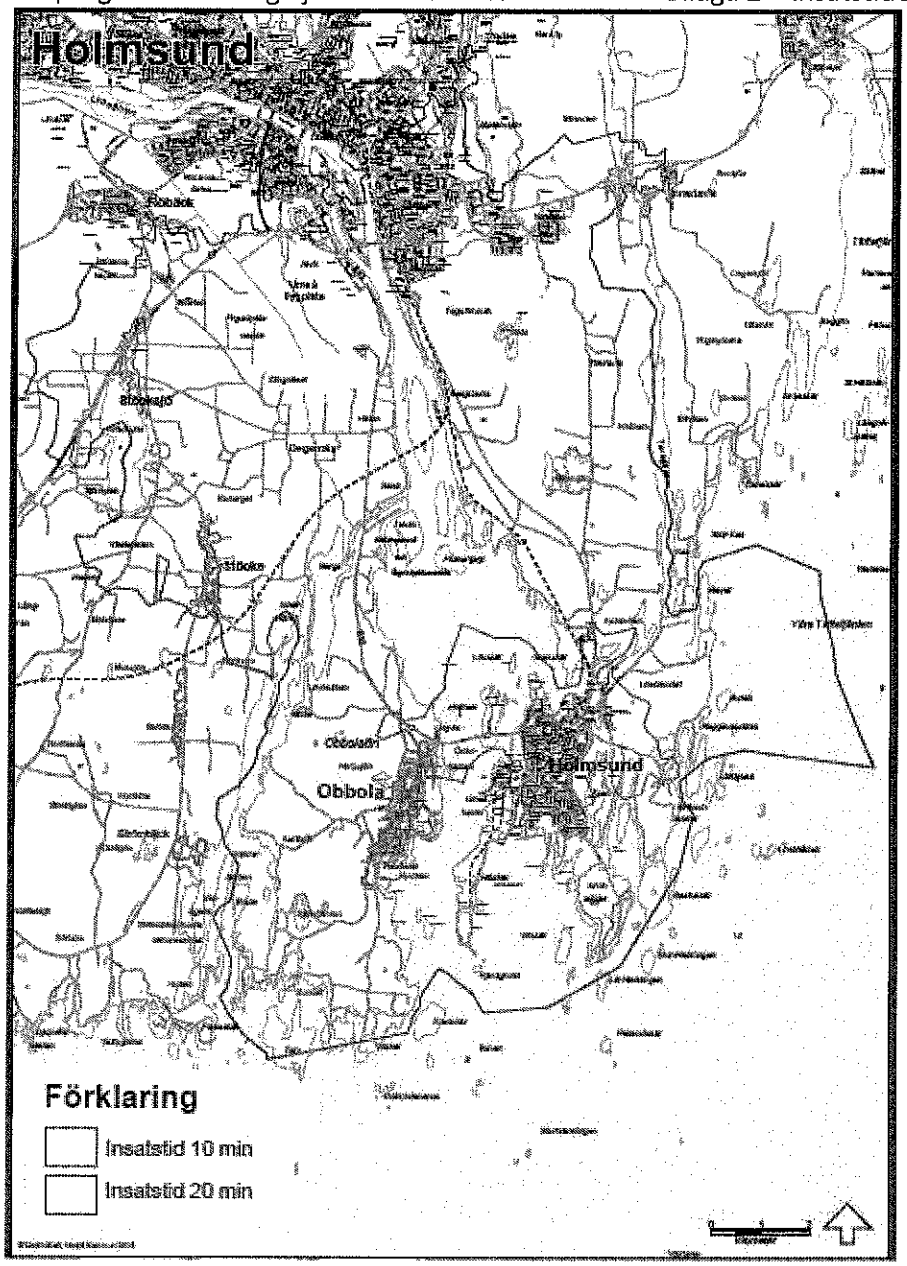

Figur 2. Umeå kommuns insatsområde inom hamnen enligt LSO.

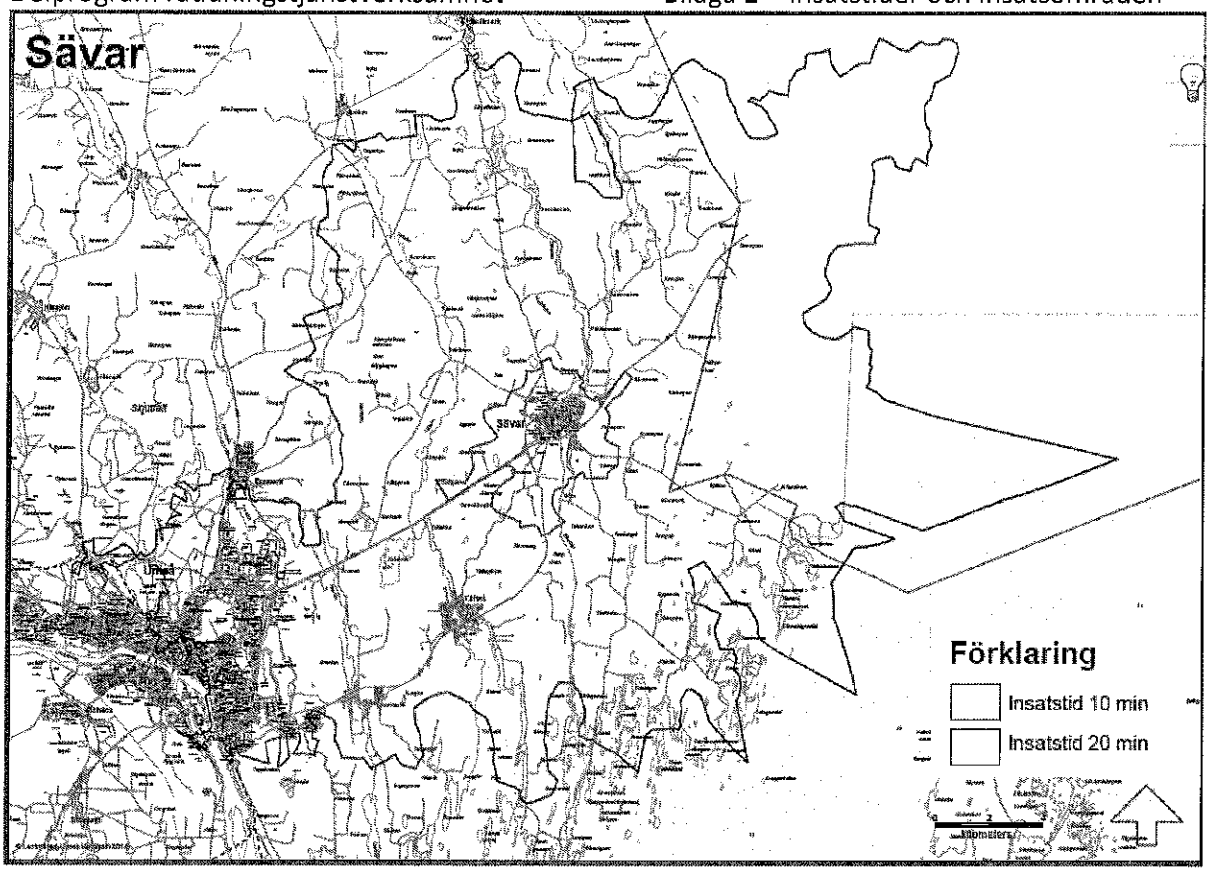
Bilaga 2 – Insatstider och insatsområden

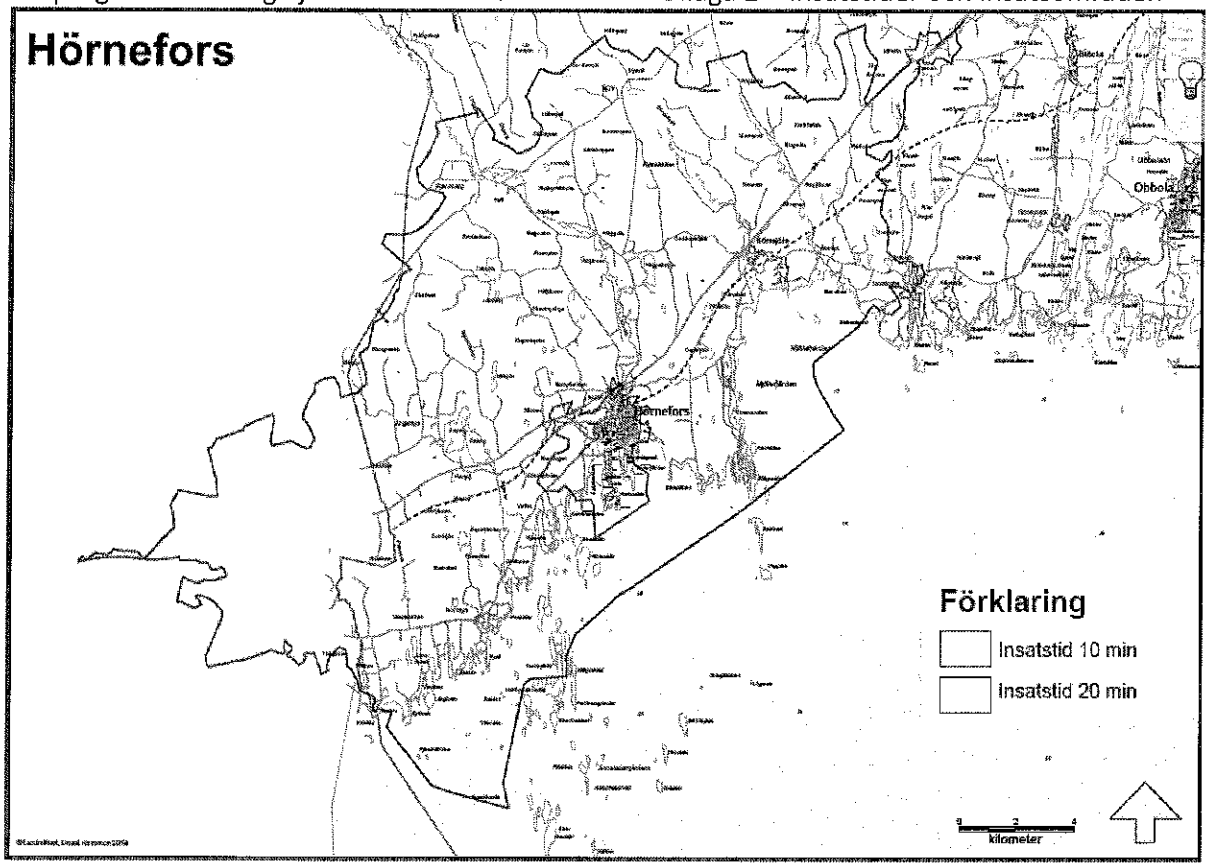

Figur 3. Insatstider Umeå

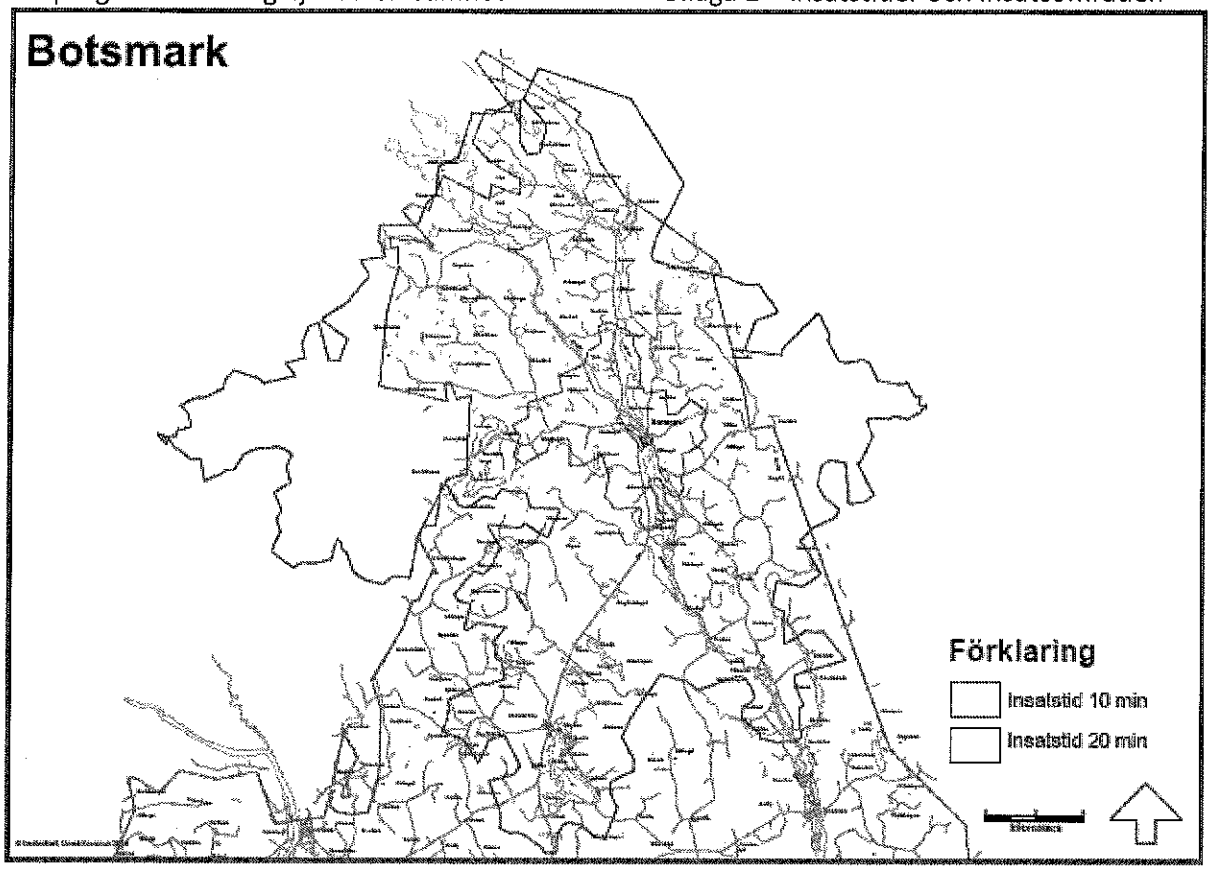

Figur 4. Insatstider Holmsund

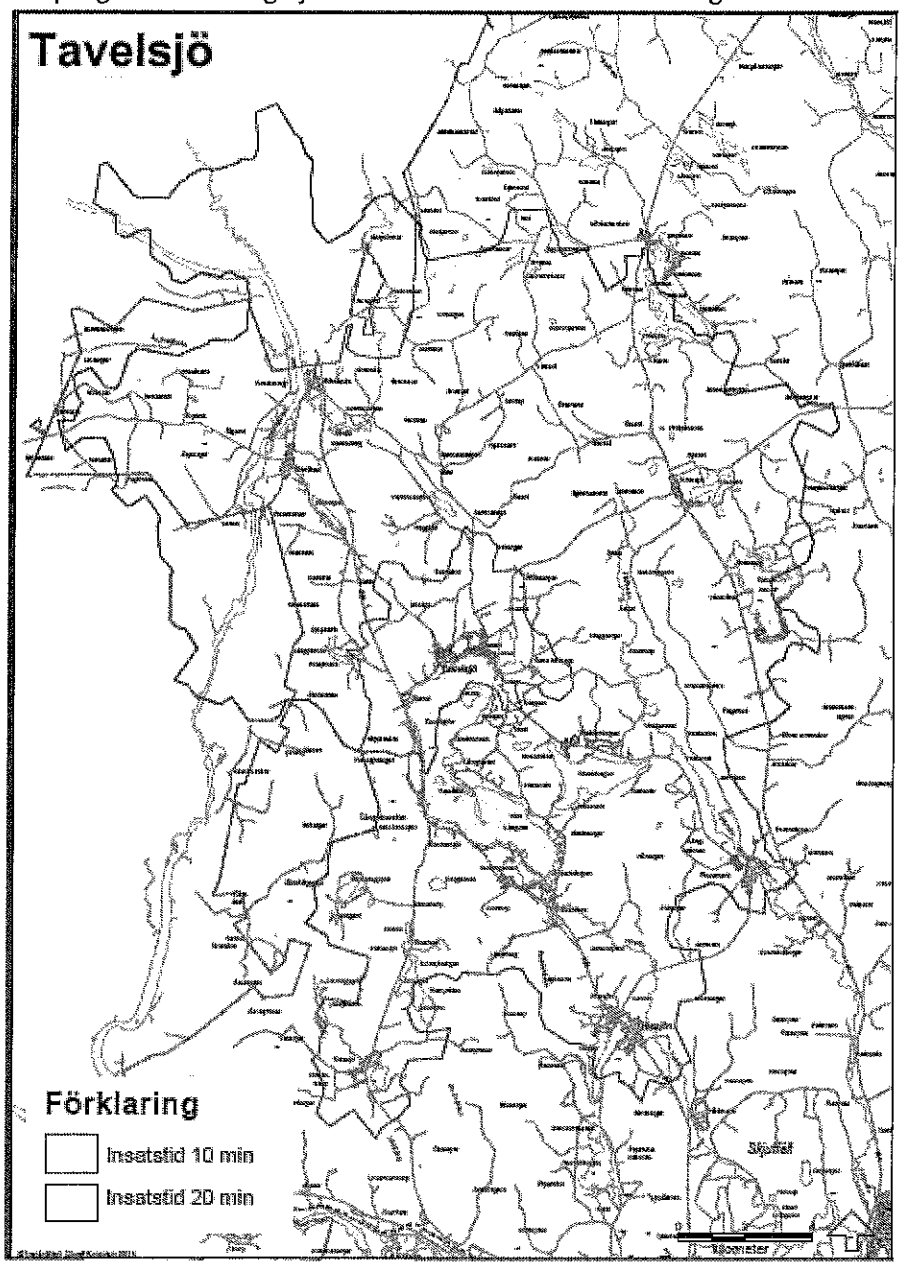

Figur 5. Insatstider Sävar

Figur 6. Insatstider Hörnefors

Figur 7. Insatstider Botsmark

Figur 8. Insatstider Tavelsjö

§ 107
Diarienr: KS-2015/00448

Avyttring av dotterbolag Frakten 1 (fastighet)

Beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att godkänna försäljning av bolaget Frakten 1 till ett bokfört värde per den 31/12 2014 (21.8 Mkr).

Ärendebeskrivning
Umeå Kommunföretag AB ställde sig bakom försäljning av bolaget Frakten 1 vid sitt styrelsemöte den 4 maj 2015.
Bolaget säljs till bokfört värde.

Beslutsunderlag
Underlag INAB

Kommunstyrelsens beslutsordning
Enligt tjänsteskrivelsens förslag

Beredningsansvariga
Mikael Öhlund

Kommunfullmäktiges beslutsordning
Följande yttrar sig:
Carin Nilsson, Patrik Brännberg och Mattias Larsson.
Efter frågor lämnade Bertil Hammarstedt, Vd för INAB följande sakupplysning.
Bolaget säljs till bokfört värde per den 31/12 2014 (21,8 Mkr).

§ 108
Diarienr: KS-2015/00449

Dåva Deponis köp av bolaget Dovatech

Beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att tillstyrka Dåva Deponis köp av bolaget Dovatech.

Ärendebeskrivning
Köpet av Dovatech är en del i arbetet med att rena lakvattnet från deponin. Köpet innebär att Dåva Deponi betalar 4 miljoner för aktierna och tar över skulderna i bolaget. Värderingen på bolaget motiveras ej av en avkastningsvärdering utan värdet beror på marken och fastigheten som bolaget har.

För Dåva Deponi skulle det bli dyrare att bygga upp en motsvarande ändamålsenlig fastighet. Det kommer att tillkomma en del ytterligare investeringar för att färdigställa reningsanläggningen.
Jag tycker att det är rätt att genomföra köpet eftersom alternativkostnaden är högre.

Umeå Kommunföretag AB ställde sig bakom köpet av Dovatech vid sitt styrelsemöte den 4 maj.

Beslutsunderlag
Underlag Dåva Deponi
Årsredovisning Dovatech Recycling AB

Kommunstyrelsens beslutsordning
Enligt tjänsteskrivelsens förslag

Beredningsansvariga
Mikael Öhlund

§ 109
Diarienr: KS-2015/00393

Redovisning av medborgarförslag 2015

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att lägga bifogad redovisning beträffande väckta medborgarförslag till handlingarna.

Ärendebeskrivning

I arbetsordning för kommunfullmäktige i Umeå kommun har i § 31 bland annat bestämts att kommunstyrelsen två ggr/år till kommunfullmäktige redovisar de medborgarförslag, vilkas beredning inte är färdig.

Fr o m 2015-02-24 har möjligheten att lämna in medborgarförslag upphört, men tidigare inlämnade medborgarförslag skall beslutas och anmälas till kommunfullmäktige

Beslutsunderlag

Förteckning över medborgarförslag som ej är beslutade

Kommunstyrelsens beslutsordning

Enligt arbetsutskottets förslag

2013-2015

Förteckning över väckta medborgarförslag som är beroende av kommunfullmäktiges eller annan nämnds prövning/reviderad 2015-04-29

Inkom	*Medborgarförslag angående*	*KF:s beslut om beslutsinstans*	*Beslutsinstans*	*Beslut*
2010-10-20	*Nr 42/2010* – Skridskobana centralt i Umeå för allmänheten (utomhus) – Mona Cumberbatch	2010-11-29	Kommunstyrelsen	
2012-04-20	Nr 23/2012 - Konsekvensanalys utifån frågeställningar avseende planerat kärnkraftverk i Pyhäjoki, Finland – Birgitta Wallin	2012-05-28	Kommunstyrelsen	
2012-05-10	Nr 26/2012 - Illusionernas hus – Peter Ekvall	2012-05-28	Kommunstyrelsen	
2013-01-31	7/2013 – Cykelparkering vid Umeå C och Umeå Östra tågstationer – Tomas Björnerbäck	2013-02-25	Tekniska nämnden	
2013-03-12	13/2013 – Vasaplan rökfri zon – Gret Norberg	2013-03-25	Kommunstyrelsen	
2013-03-13	14/2013 – Eltransportsystem som ger radikalt förbättrad miljö – Carl-Arne Sundström	2013-03-25	Kommunstyrelsen	
2013-03-26	16/2013 – Reklamstolpe med rondellens namn placerad i mitten av varje rondell – Ulf Nilsson	2013-04-29	Tekniska nämnden	
2013-08-09	41/2013 - Bygg en komplett fin båthamn från kyrkbron till småbåtskajen – Edward Lantz	2013-08-26	Fritidsnämnden	
2013-09-26	53/2013 – Utnyttja design/konsthögskolan som utställare under kulturhuvudstadsåret – Hanna Ekbäck	2013-10-28	Kulturnämnden	
2013-10-18	60/2013 – Sätt upp motorvärmar-stolpar för tågpendlare på Umeå Östra – Eje Velander	2013-11-25	Kommunstyrelsen	
2013-11-26	65/2013 – Skolor, fastighetsägare, föreningar, kommunen sköter renhållningen inom angivna områden – Jan Lindgren	2013-12-16	Tekniska nämnden	
2013-11-29	67/2013 – Ge i uppdrag åt kommunen att tillsammans med INAB hitta en användning för yta som skapar mervärde – Martin Agerhäll	2013-12-16	Kommunstyrelsen	
2013-12-10	71/2013 – Ett nytt apberg – en naturlig samlingsplats – Björn Sandström	2014-01-27	Tekniska nämnden	
2014-04-09	14/2014 – Medborgarförslagen skall besvaras inom ett år – Gret Norberg	2014-04-28	Kommunstyrelsen	
2014-07-24	25/2014 – Förslag som kan förbättra luften i Umeå – Tilda Söderström	2014-08-25	Kommunstyrelsen	
2014-07-25	26/2014 – Gör Lundåkern till en naturlig mötesplats med pulkabacke, grillstugor, utegym och öppna ytor – Lars Kohlström	2014-08-25	Fritidsnämnden	
2014-09-08	29/2014 – Försköna Tegsbron och Kyrkbron – Frej Sjöström	2014-10-27	Tekniska nämnden	

CLPW

2014-09-08	30/2014 – Öppna ett museum om Sveriges sista strid som hölls i Umeås närområde – Frej Sjöström	2014-10-27	Kulturnämnden	
2014-10-03	36/2014 – Skapa skilda områden för fotgängare och cyklister genom att omvandla trottoaren på ena sidan till cykelbana – Gerd Olsson	2014-10-27	Tekniska nämden	
2014-11-06	40/2014 – Köp in en Multihog sopsaltare vid interväghållning – Björn Myrén	2014-11-24	Tekniska nämnden	
2014-11-14	42/2014 – Minskad miljöbelastning och bättre trafikflöde – Coop Forum Ersboda handelsområde – Jim Wiklund	2014-12-22	Kommunstyrelsen	
2014-11-26	45/2014 – Förbättrad trafiksäkerhet ErsbodaCoop Forum handelsområde – Jim Wiklund	2014-12-22	Tekniska nämnden	
2014-12-09	46/2014 – KomTek i Umeå – Mikael Andersson	2014-12-22	För- och grund	
2014-12-09	47/2014 – Staket/hinder efter Umeälven vid Kulturväven och nya parken – Urban Bengtson	2014-12-22	Tekniska nämnden	
2014-12-29	49/2014 – Att förslag till omgörning av Vasaplan går ut på remiss till allmänheten, organisationer, företag m fl som berörs av kollektivtrafiken i Umeå – Urban Bengtson	2015-01-26	Tekniska nämnden	
2015-01-15	1/2015 – Förbättra information och skyltning i Umeås nya bibliotek – Josefine Webrink och Helena Löfgren	2015-02-23	Kulturnämnden	
2015-01-21	3/2015 – Utformningen av rondeller i Umeå kommun – Maria Nilsson	2015-02-23	Tekniska nämnden	
2015-01-21	4/2015 – Utsmyckning av betongfundament som finns kvar i älven efter flottningsepoken – Sven-Erik Andersson	2015-02-23	Kulturnämnden	
2015-01-28	6/2015 – Ålderstigen – Valter Linghult	2015-02-23	Tekniska nämnden	
2015-02-17	7/2015 – Seniorboende på Västra Ersboda – Majvor Holmgren	2015-03-30	Kommunstyrelsen	

CLPW

§ 110
Diarienr: KS-2015/00394

Redovisning av motioner 2015

Beslut
Kommunfullmäktige beslutar

att lägga bifogad redovisning beträffande i kommunfullmäktige väckta motioner till handlingarna.

Beslut
Arbetsutskottet beslutar

att motioner som inte är färdigberedda inom sex månader skall redovisas till utskottet med motivering varför beredningen inte är klar.

Ärendebeskrivning
Enligt kommunallagen 5 kap 33 § bör motion beredas så att kommunfullmäktige kan fatta beslut med anledning av motionen vid sammanträde som hålles inom ett år från det motionen väckts. Om beredningen ej kan avslutas inom sådan tid, skall detta och vad som framkommit vid beredningen anmälas till fullmäktige inom angivet tid. Kommunfullmäktige får vid behandlingen av sådan anmälan avskriva motionen från vidare handläggning.
I arbetsordning för kommunfullmäktige i Umeå kommun har i § 30 bland annat bestämts att kommunstyrelsen två ggr/år till kommunfullmäktige redovisar de motioner, vilkas beredning inte är färdig.

Beslutsunderlag
Förteckning över motioner

Kommunstyrelsens beslutsordning
Enligt arbetsutskottets förslag

Beredningsansvarig
Agneta Flumé

Kommunfullmäktiges beslutsordning
Följande yttrar sig:
Anders Ågren, Peder Westerberg, Jan-Olov Carlsson, Jan Hägglund och Lennart Holmlund.
Kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

MOTIONER

Förteckning över motioner som är beroende av kommunfullmäktiges prövning och som inkommit men ej slutbehandlats av kommunstyrelsen. (rev 2015-04-29)

Inkom	*Motion angående*	*Anm KF*	*Remissinstans*
2011-11-01	Nr 10/2011 – Inrätta naturreservat i centrala Umeå – Lennart Degerliden (FP)	2011-10-31	Kommunstyrelsen (NP 2012-10-23 återrremiss)
2011-10-31	Nr 12/2011 – Parkeringshus i trä mellan Järnvägsallén och järnvägen – B-M Lövgren (FP)	2011-10-31	Kommunstyrelsen
2012-10-23	16/2012 Snedvriden konkurrens i Umeå kommun – Alliansen	2012-10-29	Kommunstyrelsen
2013-01-15	1/2013 – Bygg en anläggning för att rena dagvatten – Arbetarpartiet	2013-01-28	Kommunstyrelsen (UMEVA)
2013-06-11	Nr 11/2013 – Gång- och cykelväg Anumark-Stöcksjö – Sven-Olov Edvinsson (C)	2013-06-17	Tekniska nämnden
2013-12-19	Nr 13/2013 – Giftfri kommun – Mattias Larsson (C)		Kommunstyrelsen
2014-08-08	Motion nr 9/2014 - Teg den bortglömda stadsdelen – arkitekttävling – Peder Westerberg (FP)	2014-08-25	Kommunstyrelsen
2014-08-22	Motion 11/2014 - Låt second hand butiker slippa renhållningsavgiften – Veronica Kerr (KD)	2014-08-25	UMEVA
2014-09-01	Motion nr 12/2014 - Bygg en gästhamn i centrala umeå – Peder Westerberg (FP)	2014-10-24	Fritidsnämnden
2014-09-02	Motion nr 13/2014 - Gröna Linjen – för en starkare region – Mattias Larsson (C)	2014-10-24	Kommunstyrelsen
2014-09-09	Motion 14/2014 - Återställ kommunens stöd till enskilda vägar – Mattias Larsson/Sven-Olov Edvinsson (C)	2014-10-24	Tekniska nämnden

2014-09-23	Motion 16/2014 - Tre-årigt försök med gratis busstrafik – Jan Hägglund	2014-10-24	Kommunstyrelsen (INAB)
2014-10-04	Motion nr 18/2014 – Kostnadsfritt boendestöd – Ulrika Edman (V)	2014-11-24	Individ- och familjenämnden
2014-12-09	Motion nr 21/2014 – Upprättande av tillfälliga bostäder i moduler för att klara kommunens åtagande gällande mottagande av flyktingar - Folkpartiet	2014-12-22	
2015-01-09	Nr 2/2015 - HBT-certifiera kommunal verksamhet – Emma Strömberg (FP)	2015-01-26	Kulturnämnden Fritidsnämnden Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Miljö- och hälsoskyddsnämnden Äldrenämnden Individ- och familjenämnd För- och grundskolenämnd Gymnasie-och vuxenutbildnings-nämnd
2015-01-13	Nr 3/2015 – Umeå behöver en HBTQ-policy – Ulrika Edman/Åsa Bäckström (V)	2015-01-26	Kulturnämnden Fritidsnämnden Byggnadsnämnden Tekniska nämnden Miljö- och hälsoskyddsnämnden Äldrenämnden Individ- och familjenämnd För- och grundskolenämnd Gymnasie-och vuxenutbildnings-nämnd
2015-01-16	Nr 4/2015 – Samverka för inrättandet av en mobil äldreakut – Peder Westerberg/Ulrika Westerlund (FP)	2015-01-26	Äldrenämnden
2015-01-26	Nr 5/2015 – Vita jobb i Umeå kommun - Arijan Kan/Lasse Jacobson (V)	2015-02-23	Kommunstyrelsen

2015-02-12	Nr 7/2015 – Samverkan kring inrätta ett beroendecentrum – Elmer Eriksson/Igor Jonsson (M)	2015-02-23	Individ- och familjenämnden
2015-02-13	Nr 8/2015 – En förstärkning av kommunens antirasistiska arbete – Filip Hallbäck (FI)	2015-02-23	Kommunstyrelsen
2015-02-17	Nr 9/2015 – Inför 6-timmas arbetsdag inom äldreomsorgen – Ulrika Edman/Åsa Bäckström (V)	2015-02-23	Äldrenämnden
2015-03-30	Nr 11/2015 – Bostäder åt hemlösa Birger Andersson (SD)	2015-03-30	Kommunstyrelsen
2015-04-15	Nr 12/2015 – Ansökan om medlemskap i ECCAR – Filip Hallbäck (FI)	2015-04-27	Kommunstyrelsen
2015-04-16	Nr 13/2015 – Könsneutrala toaletter – Emma Strömberg (FP)	2015-04-27	Kommunstyrelsen
2015-04-28	Nr 13/2015 – Klimatsmart och hälsofrämjande mat som norm – Ulrika Edman (V), Lykke Brodin (FI), Ellika Nordström (-)	2015-04-27	Kommunstyrelsen

§ 111
Diarienr: KS-2015/00443

Avsägelse - ers i kommunfullmäktige och led i AB Bostaden, Signe Svallfors (V)

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Signe Svallfors (V) begärt entledigande från uppdraget som ersättare i kommunfullmäktige och ledamot i styrelsen för AB Bostaden

Enligt valberedningens förslag beslutat kommunfullmäktige

att till ledamot i styrelsen för AB Bostaden utse Mia Nilsson (V), tills vidare.

Ärendebeskrivning

Signe Svallfors (V) har avsagt sig rubricerat uppdrag.

Beslutsunderlag

Signe Svallfors avsägelse

Beredningsansvariga

Anna Holmstedt Persson

Beslutet ska skickas till

Signe Svallfors
Länsstyrelsen
Stiftelsen Bostaden

§ 112
Diarienr: KS-2015/00045

Anmälningsärenden

Väckta motioner

Väckes och lämnas följande motioner som överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Nr 15/2015 – MR-råd i Umeå kommun – Filip Hallbäck (FI)
Nr 16/2015 – Inrätta en tredje ruta gällande könsalternativ på kommunala blanketter – Lykke Brodin och Filip Hallbäck (FI)
Nr 17/2015 – HBTQ-råd i Umeå kommun – Filip Hallbäck (FI)
Nr 18/2015 – Förbjud tiggeri i Umeå – Petter Nilsson (SD)

Anmälningsärenden

Ny ersättare i kommunfullmäktige

Elisabet Forsell (V)

Medborgarförslag – beslutade av annan nämnd

Nr 7/2012 – Inför en grön dag för alla anställda och elever – kommunstyrselsens beslut – avslag.
Nr 13/2012 – bygg en boardwalk runt Nydalasjön – kommunstyrelsens beslut – avslag.
Nr 1/2014 – Gör ett seniorboende i nuvarande stadsbibliotek – kommunstyrelsens beslut – besvarat.
Nr 28/2014 – Sorterat avfall skall hämtas vid hemmet – kommunstyrelsens beslut – avslag.
Nr 46/2014 – KomTek i Umeå – för- och grundskolenämndens beslut – avslag.
Nr 1/2015 – Förbättra information och skyltning i Umeås nya stadsbibliotek – kulturnämndens beslut – besvarat.
Nr 2/2015 – Skapande av en idébank för medborgare i Umeå kommun och näringsliv ihop – kommunstyrelsens beslut – avslag.
Nr 5/2015 – Medel till förstudie och konceptbeskrivning för ett Science Center – kommunstyrelsens beslut – avslag.

Information

Kommunrevisor Ulla-Britt Lindholm informerar om kommunrevisionens kommande arbete bl a

- Nämndspresidier har inbjudits till hearing
- Träffa alla nämnder (utan tjänstemän)
- Upphandling av sakkunnigbiträde är klart

§ 113
Diarienr: KS-2015/00486

Interpellation - Socialtjänstens & kommunens roll angående tiggeriet

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Petter Nilsson, Hans Lindberg, Anna-Karin Sjölander, Ulrika Edman, Andreas Lundgren, Ulrica Westerlund, Gudrun Nordborg, Anders Ågren, Lykke Brodin, Nasser Mosleh, Elmer Eriksson, Anders Sellström och Åsa Bäckström **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om interpellationen.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Petter Nilsson (SD)** följande skriftliga interpellation till kommunstyrelsens ordförande:

Vi har sett hur tiggeri brett ut sig runtom i Västerbotten. Idag försörjer sig många på detta. I huvudsak de aktörerna som organiserar så att deras trälar sitter för deras räkning. Umeå är inget undantag. Tvärtom är Umeå närmast att betrakta som ett vinstdrivande projekt. För att invånarna i kommunen ska känna sig trygga, och trivas samt för att näringsidkarna inte ska drabbas bör vi förbjuda detta organiserade tiggeri. För att vi ska kunna agera preventivt på kriminaliteten måste vi få bukt med detta tiggeri.
Under 2013 upprättades nio anmälningar hos polisen rörande människohandel för tiggeriändamål där berörda personer, offer eller gärningspersoner, ursprungligen kom från Rumänien eller Bulgarien. Information från rikspolisstyrelsen om tiggeriet klargör att tiggeriet innebär människohandel. De förklarar vidare att barn samt personer med intellektuella funktionsnedsättningar löper störst risk att falla offer för människohandeln. Detta härleds av domar från Svea Hovrätt, samt två från tingsrätterna Södertörn och Stockholm.
Då vi läst i Uppsala nya tidning hur polismyndigheten och socialtjänsten vanligtvis inte ingriper mot verksamheten i Uppsala, blir vår fråga till kommunstyrelsens ordförande Hans Lindberg:
1. I vilken utsträckning ingriper socialtjänsten i Umeå kommun?

2. Samarbetar Umeå kommun med Polismyndigheten för att få bukt med detta?

Kommunstyrelsens ordförande, Hans Lindberg (S), lämnar följande skriftliga svar:

1. **I vilken utsträckning ingriper Socialtjänsten i Umeå kommun?**
   Socialtjänsten följer gällande lagstiftning och föreskrifter. Detta innebär att vid en individuell ansökan om bistånd genomförs en prövning av rät-

ten till bistånd. Utifrån att många av de utsatta EU-medborgare som försörjer sig genom tiggeri inte har uppehållsrätt i Sverige innebär det att rätten till bistånd kan vara begränsad till sk akut bistånd (tillfällig logi, mat och stöd till hemresa). Alla ansökningar om bistånd behandlas dock individuellt.

Om socialtjänsten via orosanmälan eller på annat sätt får kännedom om att barn riskerar fara illa arbetar Socialtjänsten efter gängse rutiner. Det innebär att Socialtjänsten undersöker om det finns risk för att barnet far illa i den situation barnet befinner sig, vid behov startas en utredning som ligger till grund för beslut om och genomförande av eventuella sociala insatser. När barn är involverade har Socialtjänsten alltid ansvar att tillgodose att barnet inte far illa.

2. **Samarbetar Umeå kommun med Polismyndigheten för att få bukt med detta?**
Generellt har Umeå kommun sedan lång tid god samverkan med polismyndigheten. På ledningsnivå ingår polismyndigheten tillsammans med landsting och representanter för Umeå kommun i den samverkan som sker inom ramen för UmeBrå (Umeå brottsförebyggande råd). På operativ nivå är samarbetet mellan polis, skola, socialtjänst etc väl utbyggt.

   I frågor avseende utsatta EU-medborgare samverkar Umeå kommun med och avser fortsätta samverka med berörda statliga myndigheter, ex kan vara Migrationsverket, Arbetsförmedlingen och Polismyndigheten.

§ 114
Diarienr: KS-2015/00487

Interpellation - Åtgärder mot sjukfrånvaron 2015

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Anna-Karin Sjölander, Christer Lindvall och Åsa Bäckström **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om interpellationen.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Anna-Karin Sjölander (C)** följande skriftliga interpellation till personalutskottets ordförande:

Under Alliansregeringen beslutade riksdag att satsat stort på att hjälpa långtidsjukskrivna att komma tillbaka i arbetslivet och därför avsatte Alliansen flera miljoner för att arbetsgivare ska kunna ge ett arbetsplatsnära stöd.

Det arbetsplatsnära stödet syftade till att användas för alla anställda både i förebyggande syfte och för att underlätta återgången i arbete. Ett stöd som kan ges för utredande insatser men inte för medicinsk eller annan behandling.

Arbetsgivare som Umeå Kommun kan få ersättning för halva kostnaden, maximalt upp till 7000 kronor, för en arbetsplatsnära stödinsats. Insatsen ska genomföras av någon av de cirka 200 företagshälsovårder som idag är godkänd. Arbetsgivarna som satsar får 50% tillbaka i börsen och dessutom friskare personal.

Stödet omfattar totalt 280 miljoner kronor till och med 2017. Under 2014 har det funnits 30 miljoner kronor att tillgå men förvånansvärt nog har endast 12 miljoner använts. Till antal är det flest privata företag som tagit del av stödet vilket kan tyda på att de privata företagarna är bättre att värna sin personal.

Under 2014 ansökte Umeå kommun om bidrag för en insats och till ett belopp av 2 300 kronor trots att 6,3% av Umeå kommuns anställda befinner sig i en sjukskrivning. Om vi utgår från att det fanns 9282st anställda 2014 så innebär 6,3% att det handlar om ca: 585 unika personer.

Under 2015 finns **ingen** ansökan från kommunen registrerat fram till 2015-05-12 trots att Umeå Kommun har fortsatta höga sjuktal.

Kommunfullmäktige har tagit beslut om att – Öka antalet långtidsfriska – Minska en upprepad korttidsfrånvaro och – Förkorta långtidssjukskrivningarna och därför önskar jag ställa följande frågor till ordförande för personalutskottet:

1. **Tycker du att kommunen agerat rätt utifrån ovanstående och utifrån beslutade KF mål**

2. **Finns det någon plan hur kommunen skall agera 2015 för att minska sjukfrånvaron**

Personalutskottets ordförande, Christer Lindvall (S), lämnar följande skriftliga svar:

Svar på fråga 1
Umeå kommun arbetar tillsammans med företagshälsovården kring detta stöd och administrationen av ansökningar. Företagshälsovården Feelgood har testat systemet med ansökningar under 2014 runt om i landet för att få en prövning vilka insatser som kan godkännas av Försäkringskassan. Flera arbetsgivare däribland Umeå kommun har valt att avvakta med att söka stöd till dess att tjänsterna som godkänns klarlagts. Relativt få sökte därför under 2014 men nu 2015 kommer det bli aktuellt. De tjänster som faller inom ramen för ansökan är av utredande karaktär som bedömning av sjuksköterska och läkare samt arbetsförmågebedömningar och utredning av missbruk. Umeå kommun kommer nu att ansöka för stöd under 2015 och vi har tom februari 2016 att ansöka retroaktivt för hela 2015.

Svar på fråga 2
Det finns redan ett pågående arbete med hälsa och rehabilitering tex inom ramen för 25 miljoners satsningen till arbetsmiljön inom äldreomsorgen. Personalutskottet har i februari 2015 i samband med bokslutet för 2014 gett personalfunktionen i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för att minska sjukfrånvaron.
Denna åtgärdsplan kommer att bli långsiktig och vara föremål för dialog med de fackliga organisationerna och nämnderna.

§ 115
Diarienr: KS-2015/00489

Interpellation - Vilket stöd finns för anhöriga till unga med Alzheimers sjukdom?

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Veronica Kerr, Andreas Lundgren, Janet Ågren och Sven-Olov Edvinsson **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om interpellationen.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Veronica Kerr (KD)** följande interpellation till ordförandena i individ- och familjenämnden och äldrenämnden:

Alzheimers sjukdom smyger sig ofta på och kan under de första åren lätt misstolkas som ett normalt åldrande. Det är vanligt att den drabbade förnekar sina symptom under en längre tid. Antalet drabbade ökar i takt med att vi lever allt längre och sjukdomen debuterar vanligtvis efter 65 års ålder, men det finns också flera som drabbas i tidigare åldrar som kanske t.o.m. har tonårsbarn i hemmet.
Det är av stor betydelse att få en tidig diagnos för att få medicinsk behandling som kan lindra symptomen samtidigt som hjälp och stöd kan ges till den drabbade och dennes anhöriga. Om vi erbjuder stöd till anhöriga till personer med demens så vet vi att det också kan underlätta för personal i äldreomsorgen.

Utifrån ovanstående vill jag ställa följande frågor:

- Vilket generellt stöd finns för anhöriga till personer drabbade av Alzheimers och andra demenssjukdomar?
- Finns det ett särskilt stöd till unga anhöriga till personer drabbade av sjukdomen?
- Om så är fallet, vad består detta stöd av?

Individ- och familjenämndens ordförande, Andreas Lundgren (S), och äldrenämndens ordförande Janet Ågren (S), lämnar följande skriftliga svar:

Interpellationen belyser en viktig folkhälofråga. Varje år insjuknar ca 25 000 personer i en demenssjukdom, enligt Svenskt Demenscentrum. De allra flesta är äldre och var femte person över 80 år är drabbad. Det totala antalet demenssjuka i Sverige beräknas till närmare 160 000 personer, en siffra som kommer att stiga i takt med att den äldre befolkningen ökar i antal. Demens är sällsynt före medelåldern men trots det är det drygt 7000 personer i Sverige som är under 65 år och som har en demenssjukdom. De allra flesta av dem är mellan 60 - 64 år. Det finns dock de som är ännu yngre än så. I Umeå kommun drabbas varje år ca 5-7 personer under 65 år av demens och för varje person och dennes familj/närstående som drabbas av en demenssjukdom så innebär det ett stort trauma.
Svar på interpellationens frågor:

1) **Vilket generellt stöd finns för anhöriga till personer drabbade av Alzheimers och andra demenssjukdomar?**

I Umeå kommun finns anhörigkonsulter som arbetar med stöd till anhöriga. Det finns också samtalsgrupper att delta i, samt en särskild anhörigutbildning som är framtagen i samarbete med landstingets hälsocentraler. Det finns också möjlighet för anhöriga att få hjälp med flexibel avlösning. Det ges också indirekt stöd till anhöriga genom att personer med demenssjukdom har möjlighet att delta i träffpunkter och dagverksamhet, samt ta del av hemtjänstinsatser i hemmet.

2) **Finns det särskilt stöd till unga anhöriga till personer drabbade av sjukdomen?**
3) **Om så är fallet, vad består detta stöd av?**

När det gäller unga med demenssjukdom så sker utredning via Geriatriskt centrum på landstinget och efter diagnos får den enskilda och dennes närstående information som är individuellt anpassad kring den enskildes svårigheter och behov och försöker tillmötesgå anhörigas/närståendes behov av hjälp. Unga personer som insjuknar i demens kan många gånger ha hemmaboende barn eller tonåringar. Det gör att stödet utformas på ett annat sätt än om demenssjukdomen drabbar äldre personer. Information ges också kring de verksamheter som Umeå kommun erbjuder till unga med demens där Hemgårdens träffpunkt och dagverksamhet är speciellt riktade till unga.

§ 116
Diarienr: KS-2015/00488

Interpellation - Personlig assistans i Umeå kommun

Beslut

Efter ytterligare inlägg av Ulrika edman, Andreas Lundgren, Veronica Kerr, Marikk Henriksson, Anna-Karin Sjölander, Jan Hägglund, Mattias Larsson och Ulrika Westerlund **beslutar kommunfullmäktige**

att avsluta överläggningen om interpellationen.

Ärendebeskrivning

Efter medgivande av kommunfullmäktige ställer **Ulrika Edman (V)** följande skriftliga interpellation till individ- och familjenämndens ordförande:

Personliga assistenter i Umeå menar att arbetsvillkoren är så dåliga att det inte går att kombinera heltid med familjeliv, en tydlig kvinnofälla. Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) genererar enorma vinstuttag i välfärden vilket ivrigt påhejas av alliansens företrädare. LSS är den enskilt största sociala reformen där hela konstruktionen möjliggör att privata företag kan plocka ut så stora vinster som möjligt av skattemedel.

Alla politiska partier – från höger till vänster – behandlar rätten till assistans som politikens heta potatis. Ingen vågar på allvar lyfta den personliga assistansen och dess förutsättningar eftersom det handlar om de personer med grava och komplexa funktionshinder i behov av omfattade behov av stöd och hjälp i vardagen för att kunna leva som andra.

I den offentliga debatten om personlig assistans talas inte om de enorma vinster som assistansföretagen genererar, såväl stora vårdbolag som familjeföretag. De medel som staten tilldelar räcker inte för att kommunen ska kunna ta ett bredare ansvar såvida inte kommunen själv tillskjuter medel för att täcka komplexa behov. Samtidigt blir de medel som staten tillskjuter i andra änden enorma vinster i de privata assistansföretagen. Det handlar inte om att privata aktörer är bättre på ekonomi, utan väljer de s.k "russinen i kakan". Man vill gärna ha ärenden av mindre komplex karaktär, och kommunen står för bl a sjuklön och ofta stöd nattetid av nattpatrullen.

Kommunen måste hålla sina kostnader inom ramen för de statliga medel som tilldelas. Om kommunen istället täcker upp för de eventuella behov den

enskilde har utöver Försäkringskassans beslut så finns ingen anledning för den enskilde att överklaga ett beslut. För de allra flesta assistansberättigade bryr sig mindre om vem som betalar utan att man får den hjälp man behöver. De assistansberättigade personerna är de enskilt mest utsatta kommuninvånarna med stora och omfattande funktionsnedsättningar, inte sällan både fysiskt och kognitivt.

Utifrån lagstiftningens utformning bör kommunen anställa jurister som går in och bistår den enskilde med att överklaga av beslut i de fall kommunen är utförare. Rent principiellt är det en felkonstruktion i lagstiftningen som går ut på att stödet till den enskilde ska vara en dragkamp mellan stat och kommun om vem som står för kostnaden. Detta gagnar varken den enskilde, skattebetalarna, kommunen eller medarbetarna.

Vänsterpartiet frågar därför
Kommer du att som socialdemokratisk ordförande, utifrån ditt eget uttalande om lagstiftningen kring assistansen som "ett perverterat system", att medverka till att lyfta upp problemen med vad de stora vinstmarginalerna gällande personlig assistans leder till i den nationella utredningen om vinster i välfärden?
Kommer du att som ordförande verka för att kommunen i högre utsträckning bistår enskilda personer med överklagningar när Försäkringskassans fattar orimliga assistansbeslut?
Hur tänker du som ordförande att man på sikt kan utveckla den kommunala personliga assistansen?
Individ- och familjenämndens ordförande, Andreas Lundgren (S), lämnar följande skriftliga svar:
Vänsterpartiet tar i en interpellation upp problemen med vinstmarginalerna inom sektorn personlig assistans. Man ställer tre frågor och svar följer nedan:
Kommer du att som socialdemokratisk ordförande, utifrån ditt eget uttalande om lagstiftningen kring assistansen som "ett perverterat system", att medverka till att lyfta upp problemen med vad de stora vinstmarginalerna gällande personlig assistans leder till i den nationella utredningen om vinster i välfärden?
Svaret är ja. Civilministern har dessutom aviserat att en översyn av personlig assistans kommer att ingå i den nationella utredningen om vinster i välfärden. Detta ska göras med utgångspunkt i den enskildes behov av självbestämmande.
Med nuvarande lagstiftning har privata utförare rätt att kunna neka den enskilde stöd av personlig assistans. Det leder till att kommunen är den utförare som tenderar att få stå för stödet till människor med mer komplexa behov, medan privata utförare i större grad kan välja de insatser man vill utföra. Skillnader finns också i kollektivavtal kring ersättningar bland annat i

jour och anställningstrygghet som inte är helt lätt att översätta men som påverkar att kommunen har högre kostnader.
En helt avgörande faktor för kommunerna är att finansieringen av personlig assistans är uppdelad på kommunen(upp till 20 timmar) och där utöver på försäkringskassan. Att lagstiftningen förordat ett system med två huvudmän har enligt Sveriges kommuner och landsting, SKL, inneburit en övervältring av kostnader på kommunerna med runt en miljard i kostnader när försäkringskassan gör en annan bedömning av hur omfattande den enskildes behov är av stöd.
Kommuner runt om i landet har därför svårt att bedriva personlig assistans under rådande förutsättningar och tvingas skjuta till ekonomiska resurser för att klara bemanning och löner. Systemet kräver också att kommunerna liksom övriga utförare och den enskilde, tvingas avsätta inte obetydliga administrativa resurser för att bevaka förändringar av försäkringskassans regelverk. Uppdelningen på två huvudmän är i min mening "ett perverterat system" som inte är förenligt med lagens intentioner om jämlikhet i levnadsvillkor för den enskilde som omfattas av LSS.

Kommer du att som ordförande verka för att kommunen i högre utsträckning bistår enskilda personer med överklagningar när Försäkringskassans fattar orimliga assistansbeslut?
Ja det är vår ambition. Umeå kommun är i färd med att rekrytera en jurist som ska kunna bistå de personer som valt kommunen och vill överklaga sitt beslut. Tanken är att på det sättet underlätta möjligheten för den enskilde att få beslut som överensstämmer med verkliga behov.

Hur tänker du att man på sikt kan utveckla den kommunala personliga assistansen?
Det bör påpekas att Umeå kommuns personliga assistans redan idag håller en god kvalitet enligt de undersökningar som vi gör. Vi har satsat på att höja kompetensen hos våra anställda genom en omfattande basutbildning och har ett fungerande kvalitetsledningssystem på plats för rutiner och uppföljning.
Socialdemokraternas ambition är att trots stora ekonomiska utmaningar även fortsättningsvis kunna bedriva personlig assistans i kommunal regi.
Det är viktigt för tryggheten hos de personer som valt kommunen som utförare. Men det kräver att vi nu fortsätter anpassa kostnader och snabbt kan hantera övertaligheter med en god personalplanering i hela kommunen.
Ett bra ekonomistöd behövs vidare inte minst på enhetschefsnivå och finns också mer att göra inom personlig assistans kring marknadsföring och vad kommunen kan erbjuda.